

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

“ TÜRKİYE’ DE KALİTE AKREDİTASYONU VE TÜRKAK ”

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

MEHMET CEYLAN

Tez Danışmanı

PROF.DR. NAMIK KEMAL ÖZTÜRK

NİSAN, 2009

MUĞLA

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

“ TÜRKİYE’ DE KALİTE AKREDİTASYONU VE TÜRKAK ”

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

MEHMET CEYLAN

Tez Danışmanı

PROF.DR.NAMIK KEMAL ÖZTÜRK

NİSAN, 2009

MUĞLA

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

“ TÜRKİYE’ DE KALİTE AKREDİTASYONU VE TÜRKAK

Mehmet CEYLAN

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nce

“ Yüksek Lisans ”

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 15.05.2009

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 17.04.2009

Tezin Danışmanı : Prof. Dr. Namık Kemal ÖZTÜRK

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Vedat PAZARLIOĞLU

Jüri Üyesi : Yrd.Doç. Dr. Fatih TÜRE

Jüri Üyesi :

Jüri Üyesi :

Enstitü Müdürü :Prof. Dr. Nurgün OKTİK

Nisan, 2009

MUĞLA

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum ‘‘ Türkiye’ de Kalite Akreditasyonu ve Türkak ’’ adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17/04/ 2009

Mehmet CEYLAN

TUTANAK

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün/...../2009 tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin maddesine göre, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet CEYLAN'ın “ Türkiye’ De Kalite Akreditasyonu ve Türkak ” adlı tezini incelemiş ve aday/...../2009 tarihinde saat’da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin olduğuna ile karar verildi.

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Namık Kemal ÖZTÜRK

Üye

Üye

Üye

Üye

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR

Soyadı : CEYLAN

Adı : Mehmet

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe: 'Türkiye'de Kalite Akreditasyonu ve Türkak'

Y. Dil : The Quality Accreditation in Turkey and Turkak

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlik

•

o

o

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Muğla Üniversitesi

Fakülte : İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayınlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : Namık Kemal ÖZTÜRK

Unvanı : Prof. Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI : 91

TEZİN KONULARI :

1. Akreditasyon ve Akreditasyonun Dünyada ve Türkiye'deki Gelişme Süreçleri
2. Türk Akreditasyon Kurumunun Yapısı ve Faaliyetleri
3. Türk Akreditasyon Kurumunun Uluslar arası Alanda Tanınırlılığı ve Diğer Akreditasyon Kuruluşları ile Karşılaştırılması
4. Sonuç ve Öneriler

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER :

1. Akreditasyon
2. TÜRKAK
3. IAF
4. EA

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER :

1. Accreditation
2. TURKAK
3. IAF
4. EA

- 1 – Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum. o
- 2 – Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümün fotokopisi alınabilir. o
- 3 – Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir. ●

Yazarın İmzası :

Tarih: 17/04/2009

ÖZET

Endüstrinin gelişmeye başlamasıyla birlikte, üründe ve hizmette güvenliği sağlamak için getirilen düzenlemeler sonucunda ‘kalite ve standardizasyon’ kavramları ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda kalite ve standardizasyon çalışmaları beraberinde ürünlerin test edilmesini ve uygun metotlarla sistemin sürekli incelenmesini gerekli kılmıştır. Kuruluşların kendi iç tetkikleriyle aynı standart ve emniyete sahip ürün ve/veya hizmet sunmasının mümkün olmamasından dolayı sistemi denetleyen, ürünü inceleyen ve test eden tarafsız uygunluk değerlendirme kuruluşları faaliyete başlamıştır.

Uygunluk değerlendirme kuruluşlarının faaliyetlerinin ve sayılarının artması sonucu, bu kuruluşlarının kurallara uygun çalışıp çalışmadığının denetlenmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu gereksinim akreditasyon kavramını gündeme getirmiştir. Akreditasyon, belgelendirme veya test kuruluşunun verdiği belgenin veya raporun güvenilirliğinin, tarafsızlığının ve doğruluğunun tanınmasıdır. Başka bir deyişle belgelendirme kuruluşunun test etmeye veya belge vermeye yetkili olduğunun kabul edilmesidir. Akredite olmak isteyen kuruluşlar akreditasyon kuruluşları tarafından faaliyetleriyle ilgili uluslararası standartlara göre denetime tabi tutulurlar. Bu denetimler sonucu standart şartlarını karşılayan kuruluşlar akredite olur ve periyodik olarak akreditasyon kurumu tarafından denetlenir.

Uluslararası ticarete ürün ve hizmetlerin serbest dolaşımını sağlamak amacıyla yürütülen , “Ticarette Teknik Engellerin Kaldırılması” çalışmaları doğrultusunda akreditasyon hizmetlerinin önemi her geçen gün artmaktadır. Akreditasyon alanında Avrupa Birliğindeki yapılanmaya bakıldığında; her üye ülkenin ulusal ölçekte akreditasyon sistemlerini oluşturduğu, AB pazarında deney raporlarının, mal ve hizmetlere dair belgelerin güvenilirliği için; bunları düzenleyen uygunluk değerlendirmesi kuruluşlarının akredite edilmiş olmasının aranan bir koşul durumuna geldiği, AB ülkelerindeki akreditasyon kuruluşlarının Avrupa Akreditasyon Birliğine (EA)’ye, Uluslararası Laboratuvar akreditasyon birliği (ILAC)’a ve uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF)’a üye oldukları; EA’nın ve IAF’ın üyelerinin verdikleri akreditasyon hizmetinin karşılıklı tanınabilirliğini sağladığı görülmektedir. Türkiye de uygunluk değerlendirmesi faaliyetlerini akredite etmek için 4 Kasım 1999 tarihinde yayımlanan 4457 sayılı Kanunla TÜRKAK kurulmuştur. TÜRKAK büyük önem taşıyan EA, ILAC ve IAF üyeliklerini tamamlamıştır.

Buradan hareketle, bu çalışmanın üç temel amacı bulunmaktadır. Birincisi, literatüre bakıldığında, uygunluk değerlendirmesi yapan kuruluşların akreditasyonu ve TÜRKAK hakkında çok fazla bilgi ve uygulamalı çalışma olmamasından kaynaklanan eksikliği

gidermektedir. İkincisi, TÜRKAK'ın önemini, yapısını, faaliyetlerini açıklamak ve diğer akreditasyon kuruluşlarına göre durum tespiti yapmaktır. Üçüncüsü ise uluslararası tanınan bir akreditasyon kurumunun önemi ve TÜRKAK'ın bu hususta yapmış olduğu çalışmaları değerlendirmektir.

Yapılan çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, kalite ve standartlar ile akreditasyona ilişkin bilgiler, dünyada ve Türkiye'de akreditasyonun gelişme süreci ile akreditasyonun ekonomiye sağladığı katkılar ve akredite olmuş belgelendirme kuruluşları faaliyetlerinin ülkelere ve standartlara göre dağılımı hakkında bilgilere yer verilmiştir. Bu bölüm akreditasyonu anlama ve uluslararası akreditasyon kuruluşları ile uluslararası tanınma konusunda mevcut birlikleri de inceleme noktasında faydalı olacaktır. Ayrıca European Accreditation Co-operation (EA), International Accreditation Forum (IAF) ve International Laboratory Accreditation Co-operation (ILAC) gibi uluslararası organizasyonların ekonomiye olan katkılarını ve yapılarını bu bölümde görebiliriz.

Çalışmanın ikinci bölümünde, TÜRKAK'ın yapısı, Türkiye'de akreditasyon ile ilgili politikalar, kuruluşundan buyana akreditasyon hizmetleri ve gelişim süreci ve uluslararası anlamdaki yeri ve önemi hakkındaki bilgileri görebiliriz.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise; TÜRKAK'ın uluslararası alanda tanınırlılığı ve diğer akreditasyon kuruluşları ile yeterlilik ve faaliyet bakımından karşılaştırılması ve uluslararası tanınmasının önemine ilişkin değerlendirmeler yapılacaktır. Sonuçta ise çalışmada elde edilen bilgilere göre değerlendirmeler yapılacaktır.

Çalışmanın kısıtları hakkında kısaca şunları söylemek mühimdir. Uygunluk değerlendirmesi yapan kuruluşların akreditasyon süreci ve ulusal ve uluslar arası akreditasyon kurumlarına ilişkin literatürde içerikli bir çalışmanın yapılmamış olması, söz konusu bu çalışmanın en büyük kısıtıdır. Ancak çalışmanın orijinalliği ve literatüre katkısı açısından ise bu durum olumlu bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

ABSTRACT

With the developing of industry, new arrangements have been brought to provide security in product and service, quality and standardization concepts have emerged. At the same time with the quality and standardization studies, product test requirement and continuous review of the system with appropriate methods bring about. As it is not possible for the establishments to provide safe product / service conforming to the same standard by their own internal audit, new impartial certification bodies which audit and test the system and the product have occurred.

As the conformity evaluation bodies increase their activities, the need to audit whether these bodies work in compliance with the rules or not and this requirement has brought the concept of accreditation. The accreditation is acceptance of the certification or the test body, that her certificate or report is reliable and recognition of her impartiality and accuracy. The establishments want to be accredited is to be audited according to the relevant standards with their own subjects. For example the management system certification bodies are to be audited by the accreditation bodies whether they work in compliance with the ISO 17021 standard.

In international trade to ensure the free movement of products and services carried out by "the removal of technical barriers to trade in" the importance of working towards accreditation services is increasing every day. Concerning the accreditation configuration in The European Union; Each member country, establishes a national accreditation system scale, EU market of the experiments reported, goods and services on the reliability of documents for conformity assessment institutions regulating them to be accredited to become a condition of the search, EU countries accredited to the Union institutions and European Accreditation (EA) to the International Laboratory Accreditation Association (ILAC), and the International Accreditation Forum / (IAF) as a member; IAF member EA'nın and their accreditation services is seen to provide mutual recognition. To accredit conformity for assessment activities in our country Turkish Accreditation Agency (TURKAK) was established on 4 November 1999 with law numbered 4457.

According to these information's, this study to be realized has briefly three basic objectives. First one is to resolve the lack of applied exercises and information about TURKAK and accreditation of conformity assessment organizations when look at the literature. Second one is to explain importance, activities and structure of TURKAK and its situation within other accreditation agencies. The third one is to understand the importance of TURKAK an internationally recognized accreditation body and evaluate its studies.

This study consists of III section. The I. section includes information about the quality, standards and accreditation, development of accreditation process for the world and Turkey, information about accredited certification bodies operating in the country and according to the standard distribution, contributions for economy, provided by accreditation, in the world and Turkey. This section will be useful for understanding of accreditation and international recognition with accreditation agencies to review existing units. Moreover, we can see contributions for economy and structures of international organizations like EA (European Accreditation Co-operation), IAF (International Accreditation Forum) and ILAC (International Laboratory Accreditation Co-operation) in this section.

II. Section of study includes information about the Turkish Accreditation Agency (TURKAK)'s structure, accreditation policies in Turkey, how they are and the type of information by giving TURKAK's recognition and accreditation of studies provide important details about the company to buy development processes and international in the sense of place and importance of information.

II. Section of study includes information about the Turkish Accreditation Agency and other international accreditation agencies recognized by comparison in terms of competence and activity and importance of international recognition. Result of this study includes analysis, evaluation and interpretation.

It can be said that about the constraints of the thesis; major constraint of the thesis is there was not a previous litterateur purposed study about the accreditation process of national and international conformity assessment bodies and that of accreditation bodies. However, originality of the thesis and contribution of the thesis to the existing literature can be evaluated as positive aspects.

ÖNSÖZ

Akreditasyon gönüllülük esasına dayalı bir uygulama olmasına rağmen günümüz ekonomisinde zorunlu hale dönüştü diyebiliriz. Çünkü ürünlerin ve hizmetlerin ilgili standartlara ve teknik düzenlemelere uygunluğunu tespit etme çalışmalarının, modern ekonomilerin birbirleri ile olan ilişkilerinde de önem kazanan bir konu haline gelmiştir. Gerek Avrupa Birliği, gerek diğer ülkelerle gerçekleştirdiğimiz dış ticarete rekabet artmakta ve bu rekabet ortamında daha kaliteli, çevre ve insan sağlığına uygun üretimin veya hizmetin yapılmasını zorunlu hale getirmektedir.

Bu kapsamda, Avrupa Birliği'ne uyum sağlayabilmek ve küresel rekabeti göğüsleyebilmek için uluslararası standartları benimsememiz gerekiyor. Kuruluşların bu standartlara göre çalışmalarını yapması, kaliteye önem vermesi gerekmektedir. Uygulanan bu standartların denetlenmesi tarafsız belgelendirme kuruluşları tarafından yapılmaktadır. Aynı zamanda standartlara göre ihtiyaç duyulan test veya deneyler yine bağımsız laboratuvarlar tarafından yapılması önem arz etmektedir. İşte akreditasyonun önemi bu uygunluk değerlendirmesi yapan kuruluşların uyması gereken standartlara uygun çalışma yapıp yapmadıklarının incelemesi ve denetlenmesi görevidir. Akredite olan firmalar akredite olmayanlara göre daha güvenilir olduğunu düşünmek yanlış olmayacaktır. Beraberinde akredite olmuş bir kuruluş periyodik gözetime de tabi olduğundan dolayı sistemin sürekliliğini sağlamalıdır.

Türkiye de akreditasyon faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere TÜRKAK kurulmuştur. Avrupa ülkelerinin akreditasyon kurumlarının gelişme süreçleri incelendiğinde TÜRKAK'ın uluslar arası tanınırlığı konusunda geri kaldığını ama son yıllarda yapılan çalışmalarla eksikliklerini gidermeye çalıştığını söylemek mümkündür.. Çalışmada Türkiye'de akreditasyon faaliyetleri, akreditasyonun uluslararası boyutu ve ticarete etkileri üzerine bilgilere yer verildi.

Çok uzun bir araştırmanın ve çalışmanın sonucunda ortaya çıkan bu tezde, öncelikle bana her zaman yardımları ve sabırla destek olan ve çalışmanın bu

düzeyle getirilmesini sağlayan, tez danışmanım Prof. Dr. Namık Kemal ÖZTÜRK'e, yapıcı eleştiri ve görüşleriyle beni her zaman destekleyen ve motive eden sevgili abim Doç. Dr. Ozan BAHAR'a, çalışmanın yürütülmesi aşamasında yardımcı olan TRB Belgelendirme Kuruluşuna, Tüm Sanayici ve İş Adamları Derneği(TÜMSİAD) İzmir Şubesine ve İmaj Matbaacılık Ltd Şti'ye teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Son olarak; Sevgili Anneme, babama, ablam Hesna'ya, sevgili yeğenim Mehmet Kayra'ya, bana olan sevgisi, desteği, hoşgörüsü ve sabrıyla bu çalışmanın esas mimarı olan sevgili eşim Yasemin'e, canım oğlum Sadettin Buğra ve canım kızım Zeynep Beyza'ya, tüm sevdiklerime, dostlarıma, arkadaşlarıma ve yakınlarıma teşekkür ederim.

Muğla, Nisan 2009

Mehmet CEYLAN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar LİSTESİ	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	VIII
KISALTMALAR LİSTESİ	IX
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

AKREDİTASYONUN DÜNYADA VE TÜRKİYE'DEKİ GELİŞME SÜREÇLERİ

I. KALİTE VE STANDARTLARA İLİŞKİN BİLGİLER	3
A. KALİTENİN TANIMI	3
B. STANDART	5
C. STANDARDİZASYON	6
D. UYGUNLUK DEĞERLENDİRME	6
E. BELGE	8
F. KALİTE BELGELENDİRME	8
G. AKREDİTASYONUN TEMELİNİ OLUŞTURAN STANDARTLAR NELERDİR?	9
II. AKREDİTASYONA İLİŞKİN BİLGİLER	11
A. AKREDİTASYONUN TANIMI VE ÖNEMİ	11
1. Akreditasyonun Yararları	13
B. AKREDİTASYON KURULUŞUNUN ÖZELLİKLERİ	13
1. Akreditasyon Kurumunun Yapısı	13
2. Tarafsızlık	15
3. Gizlilik	15
4. Sorumluluk ve Finansman	16
5. Akreditasyon Faaliyeti	16
C. AKREDİTASYON İHTİYACI NASIL ORTAYA ÇIKMIŞTIR?	19
D. TÜRKİYE'DE AKREDİTASYONUN TARİHÇESİ	19
E. AKREDİTASYONDA KAPSAM KONUSU	21
F. KİMLER AKREDİTE OLABİLİR VE NASIL AKREDİTE OLUNUR ?	21

G. KURULUŞLARIN AKREDİTE OLMA MECBURİYETİ VAR MIDIR ?	22
H. AKREDİTE OLMUŞ BELGELENDİRME KURULUŞLARI FAALİYETLERİNİN ÜLKELERE VE STANDARTLARA GÖRE DAĞILIMI....	22
III. DÜNYADAKİ TİCARET VE UYGUNLUK DEĞERLENDİRMESİ SİSTEMLERİ....	29
A. AVRUPA.....	29
1. Avrupa Komisyonu	29
2. Avrupa Akreditasyon Birliği (EA).....	30
a. Amaçlar	33
b. Üyelik	34
B. ASYA VE AVUSTRALYA.....	35
1. Asya-Pasifik Akreditasyon Birliği (APLAC)	35
a. Amaçlar	35
b. Üyelik	36
c. APLAC Çalışma Programı	36
2. Pasifik Akreditasyon Birliği (PAC)	36
a. Amaçlar	36
b. Üyelik	37
C. KUZEY VE GÜNEY AMERİKA.....	38
1. Amerika Akreditasyon Birliği (IAAC)	38
a. Amaçlar	38
b. Üyelik	39
D. DÜNYADAKİ AKREDİTASYON ÖRGÜTLERİ.....	39
1. Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF)	39
a. Amaçlar	40
b. Üyelik	40
c. IAF ve Kalite Sistemi Değerlendirmesinin Tanınması (QSAR)	43
2. Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon Birliği (ILAC).....	43
a. Amaçlar	43
b. Üyelik	44
E. TİCARET ÖRGÜTLERİ İLE AKREDİTASYON BİRLİKLERİNİN İLİŞKİLERİ.....	44
IV. DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE AKREDİTASYONUN EKONOMİYE SAĞLADIĞI KATKILAR.....	46

II. BÖLÜM

TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNUN YAPISI VE FAALİYETLERİ

I. TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNA İLİŞKİN BİLGİLER	47
A. TARİHÇE.....	47
1. Akreditasyon Sistemini Gerekli Kılan Gelişmeler.....	47
2. Türkiye’de Akreditasyon Yapılanması Süreci	49
3. Türkak’ın Faydaları.....	50
B. KURUMUN GÖREV YETKİLERİ.....	51
C. PERSONEL DURUMU	51
1. İstihdam Şekilleri	51
2. Personele İlişkin Bilgiler.....	52
D. TÜRK AKREDİTASYON KURUMU FAALİYETLERİ.....	53
1. Akreditasyon	53
a. Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığı (Ühab).....	55
b. Laboratuvar Akreditasyon Başkanlığı (Lab).....	55
c. Sistem Akreditasyon Başkanlığı (Sab).....	56
d. Personel Akreditasyon Başkanlığı (Pab).....	56
2. Denetçi Havuzu Oluşturma	56
3. Eğitim.....	57
a. Kurum Dışı Eğitim	58
b. Denetçi Eğitimi	58
c. Hizmet İçi Eğitim	59
4. Belge İnceleme	59
5. Akreditasyon Ücretleri	59
E. ÖRGÜTLENME.....	61
1. Genel Kurul.....	62
2. Yönetim Kurulu.....	63
3. Denetim Kurulu.....	63
4. Genel Sekreterlik.....	63
F. TÜRKAK’IN KURULUŞUNDAN BUYANA YAPMIŞ OLDUĞU ÇALIŞMALAR.....	64
II. KURUMUN FAALİYETLERİNDEN YARARLANMIŞ KURULUŞLAR.....	66
A. 2008 YILINA KADAR KURUMDAN AKREDİTE OLMUŞ KURULUŞLARIN ANALİZİ.....	66

B. BELGELENDİRME KURULUŞLARININ SEKTÖRSEL PROBLEMLERİ VE DEĞERLENDİRMELERİ.....	68
C. AKREDİTASYON KURUMLARININ SEKTÖRE KATKISI.....	69
1. Akreditasyonun Kamu Kuruluşlarına Faydaları	70
III. TÜRKİYE’ DE AKREDİTASYON İLE İLGİLİ POLİTİKALAR.....	70
A. KİK TARAFINDAN YAYINLANMIŞ AKREDİTASYON İLE İLGİLİ ZORUNLULUKLAR	70
B. TÜRKAK’IN YABANCI BELGELENDİRME KURULUŞLARINA ETKİSİ VE DENKLİK ONAYI	71
III. BÖLÜM	
TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNUN ULUSLARARASI ALANDA TANINIRLILIĞI VE DİĞER AKREDİTASYON KURULUŞLARI İLE KARŞILAŞTIRILMASI	
I. TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNUN ULUSLARARASI TANINMASININ ÖNEMİ.....	72
A. TÜRKAK’IN ULUSLARARASI ALANDA TANINMASI VE KABULÜ	72
B. TÜRKAK’IN ULUSLARARASI DÜZEYDE KABUL GÖRMESİNİN ÖNEMİ.....	72
C. ISO /IEC 17011 STANDARDI VE TÜRKAK’ IN ÇALIŞMALARI	76
II. TÜRKAK’ IN ULUSLARARASI KURULUŞLARLA BAĞLANTISI	79
III. TÜRKAK’ IN DİĞER AKREDİTASYON KURULUŞLARI İLE KARŞILAŞTIRILMASI	80
A. YETERLİLİK BAKIMINDAN	80
B. FAALİYET BAKIMINDAN	82
SONUÇ VE ÖNERİLER	84
KAYNAKÇA	87

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1	: Dünya Genelinde ISO 9001:2000 Belgelendirme Oranları	23
Tablo 1.2	: Dünya Genelinde ISO 14001 Belgelendirme Oranları	24
Tablo 1.3	: Dünya Genelinde ISO 13485 Belgelendirme Oranları.....	25
Tablo 1.4	: Dünya Genelinde ISO 16949 Belgelendirme Oranları.....	26
Tablo 1.5	: Dünya Genelinde ISO 27001 Belgelendirme Oranları.....	27
Tablo 1.6	:Avrupada Ülkelere Göre Toplam ISO 9001 Belgelendirme Oranı	28
Tablo 1.7	: Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) Üyeleri.....	34
Tablo 1.8	: Pasifik Akreditasyon Birliği (PAC) Üyeleri	37
Tablo 2.1	: TÜRKAK Personel Bilgileri.....	52
Tablo 2.2	: Atanma Yöntemine Göre TÜRKAK Personel Bilgileri	52
Tablo 2.3	: 2002-2004 TÜRKAK Akreditasyonları	55
Tablo 2.4	: TÜRKAK Kurum Dışı Eğitimleri	58
Tablo 2.5	: TÜRKAK Denetçi Eğitimleri	58
Tablo 2.6	: TÜRKAK Hizmet İçi Eğitimleri	59
Tablo 2.7	: TÜRKAK Akreditasyonlarının Yıllık Dağılımı	65
Tablo 2.8	: 10.04.2009 Tarihine Kadar TÜRKAK Akreditasyon Sertifikalarının Dağılımı	65
Tablo 2.9	: TÜBİTAK UEKAE Akreditasyon Bilgileri	66
Tablo 3.1	: Bazı Akreditasyon Kurumlarının Uluslararası Tanınırlığı	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1	: Kalite ile İlgili Kavramlar.....	4
Şekil 1.2	: Türkiye’de Uygunluk Değerlendirmesi	7
Şekil 1.3	: Akreditasyon Sistemlerinin Yapılanması ve Standartlar.....	10
Şekil 1.4	: Akreditasyon Alanları.....	12
Şekil 1.5	: Ulusal Kuruluş Tarafından Yapılan Akreditasyon İşlemlerinin Akış Şeması	17
Şekil 1.6	: Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF) Yapılanması.....	40
Şekil 1.7	: Ticaret Örgütleri ile Akreditasyon Birliklerinin İlişkileri.....	45
Şekil 1.8	: Serbest Ticaret Akışı.....	45
Şekil 2.1	: Global Ticarete Sanayinin Beklentileri ve Akreditasyonda Tanınırlığın Önemi.....	48
Şekil 2.2	: TÜRKAK Organizasyon Yapısı.....	54
Şekil 2.3	: TÜRKAK Organizasyon Şeması.....	61
Şekil 3.1	: Uluslararası Organizasyonların Ticarete Katkısı.....	74
Şekil 3.2	: Uygunluk Değerlendirmenin Alt Yapısı.....	76
Şekil 3.3	: Akış Diyagramı.....	78
Şekil 3.4	: Çok Taraflı Tanıma Anlaşmaları	80
Şekil 3.5	: DAR Akreditasyon İstatistiği	83
Şekil 3.6	: TÜRKAK Akreditasyon İstatistiği	83

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
APEC	: Asya Pasifik Ekonomi Birliği
APLAC	: Asya-Pasifik Akreditasyon Birliği
BIPM	: Uluslararası Ölçüm Sistemi
CEN	: Avrupa Standartlar Komitesi
CENELEC	: Avrupa Elektroteknik Standartlar Komitesi
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
EA	: Avrupa Akreditasyon Birliği
EAC	: Avrupa Belgelendirme Akreditasyon Örgütü
EAL	: Avrupa Laboratuar Akreditasyon Birliği
EFTA	: Avrupa Serbest Ticaret Birliği
EMS	: ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi
IAAC	: Amerika Akreditasyon Birliği
IAF	: Uluslararası Akreditasyon Forumu
IEC	: Uluslararası Elektroteknik Komisyonu
ILAC	: Uluslararası Laboratuar Akreditasyon Birliği
ISO	: Uluslararası Standardlar Organizasyonu
KAMK	: Kalite ve Akreditasyon Milli Konseyi
KİK	: Kamu İhale Kurumu
LAB	: Laboratuar Akreditasyon Başkanlığı
MAK	: Milli Akreditasyon Konseyi
MLA	: Çok Taraflı Tanınma Anlaşması
MOU	: Mutabakat Protokolü
OIML	: Uluslararası Yasal Metroloji Organizasyonu
OKK	: Ortaklık Konseyi Kararı
PAB	: Personel Akreditasyon Başkanlığı
PAC	: Pasifik Akreditasyon Birliği
QMS	: Kalite Yönetim Sistemi
QSAR	: IAF ve Kalite Sistemi Değerlendirmesinin Tanınması
SAB	: Sistem Akreditasyon Başkanlığı
TKS	: Türkiye Kalibrasyon Servisi

TSE	: Türk Standardları Enstitüsü
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜRKAK	: Türk Akreditasyon Kurumu
UDK	: Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu
UEKAE	: Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü
UME	: Ulusal Metroloji Enstitüsü
ÜHAB	: Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığı
WTO	: World Trade Organization (Dünya Ticaret Örgütü)
WELAC	: Batı Avrupa Akreditasyon Laboratuvarlar Birliği
WECC	: Batı Avrupa Kalibrasyon Birliği
IQnet	: Uluslar arası Belgelendirme Ağı
QIC	: Kalite geliştirme Konseyi

Giriş

Gelişen teknoloji ile birlikte artış gösteren ürün çeşitliliği ve işlevselliği, beraberinde; kalite, teknik emniyet, dayanıklılık, kullanım gayesine uygunluk gibi beklentilerin yerine getirilmesine dair güvence arayışlarını ortaya çıkarmıştır. Bu arayışlara cevap teşkil etmek üzere, ürün ve üretime yönelik; belgelendirme, muayene, test ve analiz hizmetleri "uygunluk değerlendirmesi" kavramı altında disipline edilmiş hale getirilmektedir¹.

Elbette ki bir sonraki aşama, uygunluk değerlendirmesi yapan kuruluşların güvenilirliğidir. Sistem ve ürün belgelendirmesi yapan kuruluşlar, deney ve kalibrasyon laboratuvarları ile muayene kuruluşları, bu güveni kazanmak ve sundukları belgenin veya raporun yaygın kabulünü sağlayabilmek adına uzmanlıklarını ve yeterliliklerini ispatlamak durumundadırlar. Bu bağlamda ülkemizde de faaliyet gösteren yerli ve yabancı sertifikasyon, laboratuvar ve muayene kuruluşları vardır. Bu kuruluşların standartlara göre uygunluğunu denetleyebilecek ve çalışma esaslarına uyup uymadığını inceleyebilecek bir üst kuruluşa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada kontrol görevi bağımsız ‘Akreditasyon Konseyleri’ne düşmektedir. Akreditasyon kuruluşları uygunluk değerlendirmesi yapan kuruluşların yeterliliklerine göre akredite eder ve belirli aralıklarla da gözetimini gerçekleştirir.

Akreditasyonun temelinde, uluslararası kabul gören kriterlerin tanımlandığı standartlar bulunmaktadır. Belgelendirme kuruluşları bu kriterleri uygulamakla, akreditasyon konseyleri ise uygulandığını düzenli olarak kontrol etmekle yükümlüdür. Doğal olarak bu düzenlemeler de kamu yönetimi tarafından gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde de uygunluk değerlendirmesi faaliyetlerini akredite etmek için Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK)² kurulmuştur.

¹ <http://www.turkak.org.tr/literat/mkl2.htm>, (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

² Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) Kuruluş Kanunu'nun 2. maddesine göre, TÜRKAK, laboratuvar, belgelendirme ve muayene hizmetlerini yürütecek yurt içi ve yurt dışındaki kuruluşları akredite etmek, bu kuruluşların belirlenen ulusal ve uluslararası standartlara göre faaliyetlerde bulunmalarını ve bu suretle ürün/hizmet, sistem, personel ve laboratuvar belgelerinin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmek amacıyla merkezi Ankara'da olmak üzere Başbakanlıkla ilgili özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliği haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir kurumdur (27 Ekim 1999 Tarih ve 4457 Sayılı “Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”, a ilişkin Resmi Gazete).

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ-WTO); ürünlerin kalitesini, güvenliğini ve çevreye uygunluğunu saptamak üzere uygunluk değerlendirme kuruluşlarının yapacağı deney, analiz, muayene çalışmalarını belirleyerek, üyelerinin bunlara uymasını istemektedir³. Buna bağlı olarak, uygunluk değerlendirme faaliyetlerinde bulunan kuruluşların; ortak teknik prensip ve işleyiş usullerine göre çalışmasını sağlamak, belirlenmiş uluslararası kriterler karşısında yeterliliği tespit edilenlerin verdiği belge ve raporların karşılıklı tanınabilirliğini temin etmek amacıyla, birçok ülke, uygunluk değerlendirme sahasını düzenleyen akreditasyon birimlerini oluşturmaktadır⁴. İngiltere’de United Accreditation Services (UKAS), Avustralya’da Joint Accreditation System of Australia and New Zealand (JAS-ANZ) ve Türkiye’de Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) örnek verilebilir.

³ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

⁴ <http://www.turkak.org.tr/literat/mkl1.htm> (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

I. BÖLÜM

AKREDİTASYONUN DÜNYADA ve TÜRKİYE’DEKİ GELİŞME SÜREÇLERİ

I. KALİTE VE STANDARTLARA İLİŞKİN BİLGİLER

Akreditasyon sistemini incelerken beraberinde kalite, standart, standardizasyon, yönetim sistemleri ve uygunluk değerlendirme gibi akreditasyonun alt yapısını oluşturan konulara bakmakta yarar vardır. Çünkü akreditasyon gönüllülük esasına dayalı da olsa, uyulması gereken zorunlulukları da beraberinde getirmektedir. Buradan hareketle kısaca “akreditasyon, bir test veya belgelendirme kuruluşunun verdiği belgenin güvenilirliğinin, tarafsızlığının ve doğruluğunun tanınması yani, test ve belgelendirme kuruluşunun test etmeye veya belge vermeye yetkili olduğunun kabul edilmesi” olarak ifade edilmektedir⁵. Bir akreditasyon kurumunun ve akredite olmak isteyen uygunluk değerlendirme kuruluşunun uyması gereken kurallar vardır. Bu kurallar standartlar da tanımlanmış ve kurumların çalışma esaslarını belirtmektedir. Sonuç olarak akreditasyon kurumu da olsanız akreditasyon kurumundan akredite de olsanız standartlara ve kalite gerekliliklerine göre hizmet etmek durumundasınız.

A. KALİTENİN TANIMI

Kalite kişilere göre farklı biçimde algılanabilse de standartlara göre yapısal özellikler takımının şartları yerine getirme derecesi olarak tanımlanır⁶. Aynı zamanda müşteri ihtiyaç ve beklentilerini karşılayabilme yeteneği de denilebilir.

Deming’e göre kalite tüketicinin istediği herhangi bir şeydir. Süreç tüketicinin istek ve ihtiyaçlarına uygun tasarlanmalıdır. Ancak tüketici ihtiyaçlarının hızla değişiyor olması da gözden uzak tutulmamalıdır. Bu durum kalite iyileştirme çabalarının da sürekliliğine işaret etmektedir.⁷ Bunun yanında yönetim bilimciler arasında “uygunluk kalitesi”(müşteri tarafından istenilen özelliklere ve standartlara

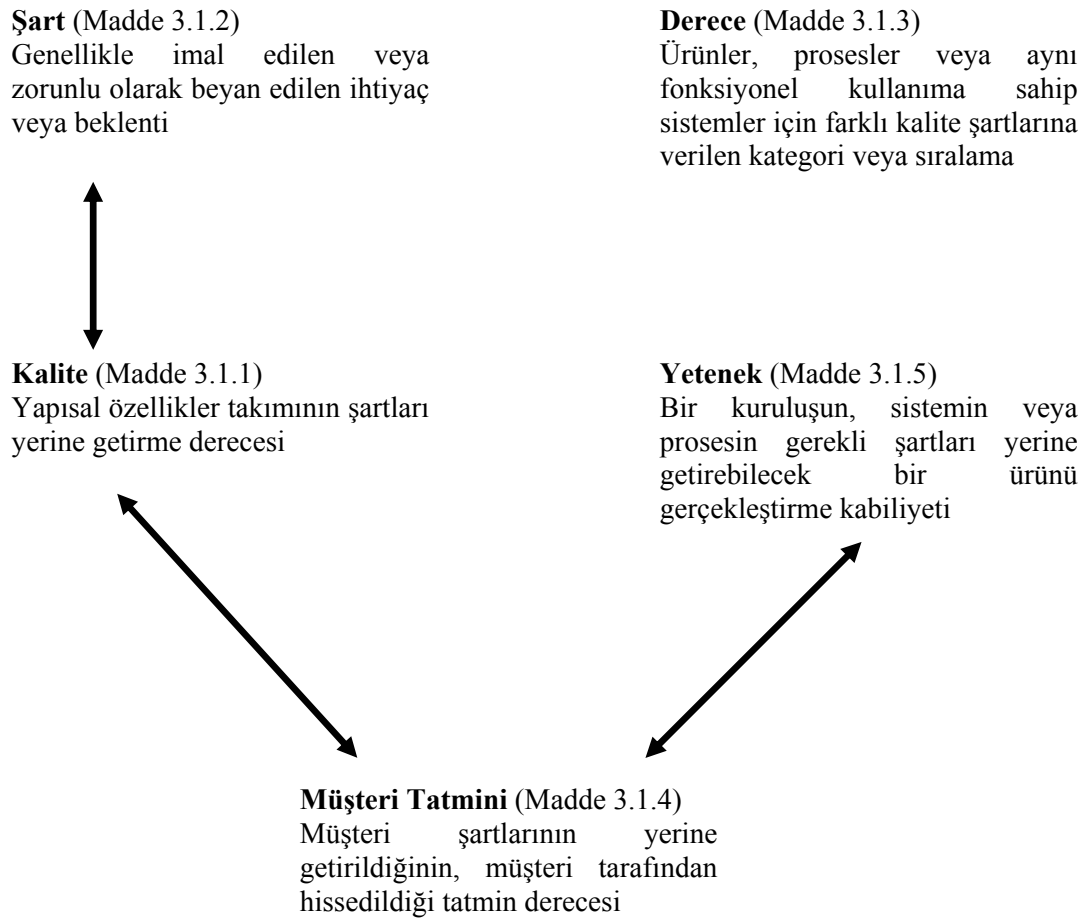
⁵ İTO, **CE Rehberi**, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2004-13, s. 33.

⁶ TSE, **TS-EN-ISO 9000:2000 Kalite Yönetim Sistemleri -Temel Kavramlar, Terimler ve Tarifleri**, Ankara: TSE Yayını, 2001, s. 7.

⁷ Kovancı, A., **Toplam Kalite Yönetimi**, İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2004.

uygunluk) ve “tasarım kalitesi” (organizasyon tarafından istenen tasarım özelliklerine ve standartlarına uygunluk) sınıflaması da yapılmaktadır ⁸.

Akreditasyon kuralları ve ilgili standartlar kalitenin gelişmesi için fırsat oluşturduğu gibi, kurumsal gelişim için önemli katkı sağlamaktadır. Akreditasyon kuruluşları veya akredite olan uygunluk değerlendirme kuruluşları hizmette kalite gerekliliklerini yerine getiremezlerse sürekli iyileştirmeyi sağlayamadığı gibi akreditasyon yetkilerinin askıya alınması veya iptali söz konusu olabilir.

Şekil 1.1: Kalite ile ilgili kavramlar⁹

⁸ Yatkın, A., **Toplam Kalite Yönetimi**, Ankara: Nobel Yayınları, 2003.

⁹ TSE, **TS-EN-ISO 9000:2000 Kalite Yönetim Sistemleri -Temel Kavramlar, Terimler ve Tarifleri**, Ankara: TSE Yayını, 2001, s. 22.

B. STANDART

Üretici, pazarlamacı veya tüketici arasındaki ortak dil olarak tanımlanmakta olan standartlar aslında kriter ve göstergeleri kapsayan genel bir kavramdır. İşletme faaliyetlerinin kontrol altına alınarak, hem üretimin sağlanması hem de çevreye olan etkilerin asgari seviyede tutulması amacıyla, uluslararası temelde geliştirilen standartlar açık, anlaşılır, denetlenebilir ve ölçümlenebilir olmalıdır.¹⁰

Yoğun bilimsel araştırmalar sonucunda belirlenen standartlara uygun mal ve hizmet arzı, teşebbüslerin rekabet yeteneği, kaynakların en iyi şekilde kullanımı ve tüketici beklentileri üzerinde olumlu etkilere sahiptir. Diğer yandan, standartlara uygun mal ve hizmet arzı, malların serbest dolaşımı için pazarda teknik engellerin kaldırılmasında önemli rol oynar¹¹.

Uluslararası kullanılan standartların yayınlanması ve gelişimi ISO tarafından gerçekleştirilmektedir. ISO (International Organization for Standardization) uluslararası standartların dünyadaki en büyük yayıncısı ve geliştiricisidir.

ISO 159 ülkeye ait ulusal standartlar enstitüsünün bir ağıdır. Sistemi koordine eden Merkezi sekreteryası cenevrede bulunmaktadır¹². ISO'nun her ülkeden bir üyesi vardır. ISO'nun Türkiye'de ki üyesi 1955 yılında üye olan Türk Standartları Enstitüsü (TSE)¹³'dür.

¹⁰ Şener, F. N., "Sürdürülebilir Orman Yönetiminde Sertifikasyon ve Akreditasyon Kavramları", **II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi**, Isparta (SDÜ), 19-21 Şubat 2009, s. 373.

¹¹ Eroğlu, U. S., "Türk Standartları Enstitüsü'nün Faaliyetlerinin Rekabet Hukukuna Göre Değerlendirilmesi", **DEÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, 8 (1), 2006, s. 150.

¹² ISO, "About ISO", <http://www.iso.org/iso/about.htm>. (Erişim Tarihi: 05.04.2009).

¹³ Türk Standartları Enstitüsü, 1955 yılında Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı'na (ISO) üye olmuştur. Enstitü, ISO'nun Politika Geliştirme Komitelerinden olan CASCO (Uygunluk Değerlendirmesi Komitesi), DEVCO (Gelişmekte Olan Ülkelerin Sorunları İle İlgili Komite), COPOLCO (Tüketici Politikaları Komitesi) ve Genel Standardizasyon Prensipleri Komitesi REMCO'nun (Referan Materyaller Komitesi) üyesidir. 2001 yılı içerisinde Avrupa Standardizasyon Kuruluşu (CEN)/Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Teşkilatı'nın (CENELEC) tam üyelik başvurusunda bulunmuş, 1991 yılında başlatmış bulunduğu çalışmalar sonucunda CEN ve CENELEC tarafından hazırlanan standartların büyük bir oranda uyumunu tamamlayarak Türk Standardı olarak kabul etmiştir. Türk Standartları Enstitüsü, Avrupa Birliği'nin Yeni Yaklaşım Direktifleri doğrultusunda yeniden yapılandırılmaktadır. Enstitü, standardizasyon faaliyetlerini, Avrupa ve uluslararası standartların aktarılması ile CEN ve CENELEC'e tam üye olabilme konusunda yoğunlaştırmıştır. Bu nedenle zorunlu uygulamalardan kaynaklanan piyasa öncesi kontrol rolü azalmıştır (Eroğlu, 2006: 152).

Türkiye’de Türk standartlarını kabul etmek ve yayınlamaktan sorumlu tek kuruluş Türk Standartları Enstitüsü’ dür.¹⁴

C. STANDARDİZASYON

Teşebbüs ve ulusal ekonomi açısından standardizasyon, piyasaya düzen getiren, seçme kolaylığı sağlayan, bir takım kurallar koyan, maliyeti basitleştirip düşürmeyi amaçlayan, sistemli bir faaliyet olarak tanımlanmaktadır.¹⁵

Standardizasyon ekonomiye olumlu katkıları bulunmaktadır. Aynı zamanda global rekabet ortamında gelişmiş ülkelerle yarışma imkanı vermektedir. Ulusal ve uluslararası düzeyde standart malların sayısının artması, sermaye mallarının etkin kullanımını sağlamış, büyük fabrikalar yanında belli parçaların üretiminde uzmanlaşan küçük teşebbüslerin artmasına yol açmıştır.¹⁶

D. UYGUNLUK DEĞERLENDİRME

Ürünün piyasaya arz edilmesinden önce ilgili teknik düzenlemesinde belirtilen kriterleri karşılayıp karşılamadığının, diğer bir ifade ile teknik düzenlemeye uygun olarak üretilip üretilmediğinin deney ve muayene edilmesi ve bu işlemlerin sonucunun belgelenmesi faaliyeti uygunluk değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır.

Uygunluk Değerlendirmesinin sağladığı faydalar¹⁷;

- Piyasaya güvenli ürünlerin arzı,
- Benzer tasarım ve üretim yöntemleri yoluyla bir endüstride veya endüstriler arasında birbiri ile uyuşan ürünlerin üretimi,

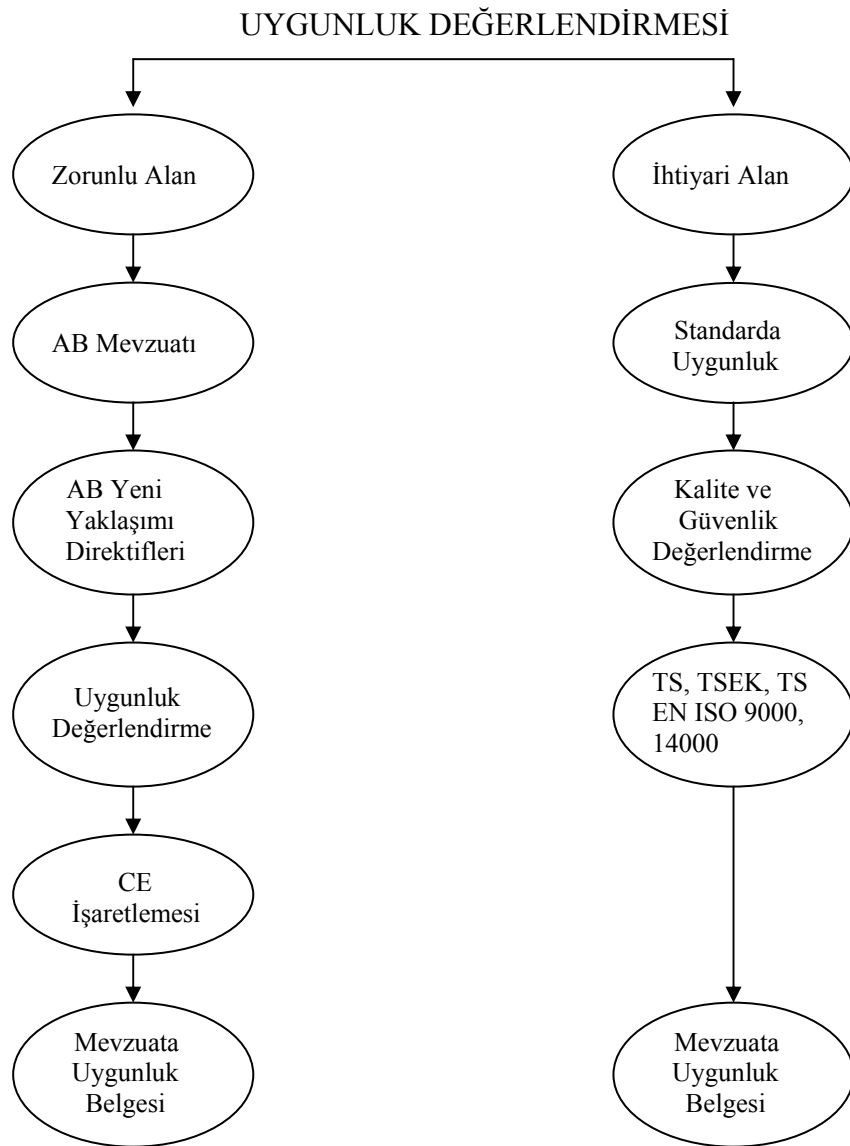
¹⁴ Eroğlu, U. S., “Türk Standartları Enstitüsü’nün Faaliyetlerinin Rekabet Hukukuna Göre Değerlendirilmesi”, **DEÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, 8 (1), 2006, s.159.

¹⁵ Türk Standartları Enstitüsü’nün web sitesinde de “standardizasyon”, belirli bir faaliyet ile ilgili olarak ekonomik fayda sağlamak üzere bütün ilgili tarafların yardım işbirliği ile belirli kurallar koyma ve kuralları uygulama işlemi olarak tanımlanmıştır (www.tse.org.tr); Marburger, P., **Die Regeln der Technik im Recht**, Köln 1979, s. 41; Durgut, Ş., “TSE’nin Standardizasyon ve Kalite Faaliyetleri”, **Standart Ekonomik ve Teknik Dergi**, 38 (454), s. 35.

¹⁶ Bu konuda ayrıntılı olarak bk. Ersoy, A., “Kalitenin Geliştirilmesinde ve Talebin Artırılmasında Standardizasyonun Önemi”, **Standart Ekonomik ve Teknik Dergi**, 26 (10), 1987, s.14.

¹⁷ Süer, S., “Metroloji ve Uygunluk Değerlendirmesi, Bilimsel ve Endüstriyel Metroloji Arasındaki İşbirliği Yakın İlişki Gereklere”, http://www.icas2007.org/sunumlar/Sermet_Suer.pdf, (Erişim Tarihi: 12.03.2009).

- Tüketicilerle üreticiler arasında ve üreticilerin kendi aralarındaki iletişimi ve bilgi transferi,
- Piyasaların şeffaflığı,
- Uluslararası piyasaların bütünleşmesi kolaylaştırır,
- Toplumda metrolojinin farkında lığının artması olarak sayılabilir.

Şekil 1.2: Türkiye’de Uygunluk Değerlendirmesi¹⁸

¹⁸ Öztürk, İ., “Avrupa Birliği’nde Akreditasyon”, *Yeni Türkiye*, 6 (35), Eylül-Ekim 2000, ss. 462–466.

E. BELGE

Faaliyet alanına göre, yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde zorunlu alanlarda belge vermek üzere yetkilendirilen özel veya kamu laboratuvarları, muayene ve belgelendirme kuruluşları tarafından düzenlenen, standart ve teknik düzenlemelere uygunluğu gösteren belgeler ile ilgili mevzuat çerçevesinde zorunlu alanlar dışında kalan standart ve teknik düzenlemelere uygunluğu gösteren evraktır.¹⁹

F. KALİTE BELGELENDİRME

Tanımlanmış bir ürün, işlem veya hizmetin belirli bir standart veya ayrı bir dokümana göre yeterli uygunlukta olduğunun bağımsız bir makam tarafından belgelendirilmesi faaliyetidir. Kalite güvence sistemi genel olarak; kurumda çeşitli departmanların gösterdiği kaliteyi geliştirme, koruma, iyileştirme, müşterilerin tam beğenisini kazanma ve en ekonomik düzeyde hizmet sağlamayı amaçlayan çabaların birleşimidir.²⁰

Dünyada belgelendirilen en yaygın yönetim standartları;

- ISO 9001:2008 - Kalite Yönetim Sistemi
- ISO 14001:2004 - Çevre Yönetim Sistemi
- ISO 22000:2005 - Gıda Emniyeti Yönetim Sistemi
- ISO 13485:2003 - Tıbbi cihazlar Kalite Yönetim Sistemi
- OHSAS 18001:2007 - İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi
- ISO 27001:2005 - Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi
- ISO 16949:2002 - Kalite Yönetim Sistemi - Otomotiv Sektörü

¹⁹ Akın, B., Erol, B. ve Çetin, C., **Toplam Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemi**, İstanbul: Beta Yayınları, 2001.

²⁰ Akın, B., Erol, B. ve Çetin, C., **Toplam Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemi**, İstanbul: Beta Yayınları, 2001.

G. AKREDİTASYONUN TEMELİNİ OLUŞTURAN STANDARTLAR NELERDİR?

- Laboratuvar hizmeti veren kuruluşlar için: TS EN ISO/IEC 17025:2000²¹, Bu Standard, CEN tarafından kabul edilen EN ISO/IEC 17025:2000 standardı esas alınarak TSE Akreditasyon ve Belgelendirme Özel Daimi Komitesi tarafından hazırlanmış ve TSE Teknik Kurulu'nun 11 Mayıs 2000 tarihli toplantısında Türk Standardı olarak kabul edilerek yayımına karar verilmiştir.

Bu Standardın yayınlanmasıyla birlikte TS EN 45001: 1994 iptal olmuştur.

- Kalite yönetim sistemi belgelendirmesi yapan kuruluşlar için: TS EN 17021:2006²², bu standart, yönetim sistemlerinin bütün tiplerinin (kalite yönetim sistemleri veya çevre yönetim sistemleri gibi) tetkikinin ve belgelendirmesinin yeterliliği, tutarlılığı ile tarafsızlığı için ve bu faaliyetleri yerine getiren kuruluşlar için prensipleri ve şartları kapsar. Konuyla ilgili eski standart ISO 45012'dir.
- Çevre yönetim sistemi belgelendirmesi yapan kuruluşlar için: ISO/GUIDE 66,
- Ürün belgelendirme kuruluşları için: TS EN 45011:2001²³, bu standart CEN/CENELEC tarafından kabul edilen EN 45011 Standardına göre değerlendirilmiştir.
- Muayene kuruluşları için: TS EN 17020: 2004²⁴ 'Çeşitli tipteki muayene kuruluşların çalıştırılmaları için genel kriterler' ,
- Personel belgelendirme kuruluşları için: ISO/IEC 17024:2003²⁵

Bu standart, belirli şartlara göre personel belgelendiren kuruluşlar için genel şartları kapsamaktadır.

²¹ TSE, **TS EN ISO/IEC 17025 Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2005.

²² TSE, **ISO 17021 Uygunluk Değerlendirmesi -Yönetim Sistemlerinin Tetkikini ve Belgelendirmesini Sağlayan Kuruluşlar İçin Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2008.

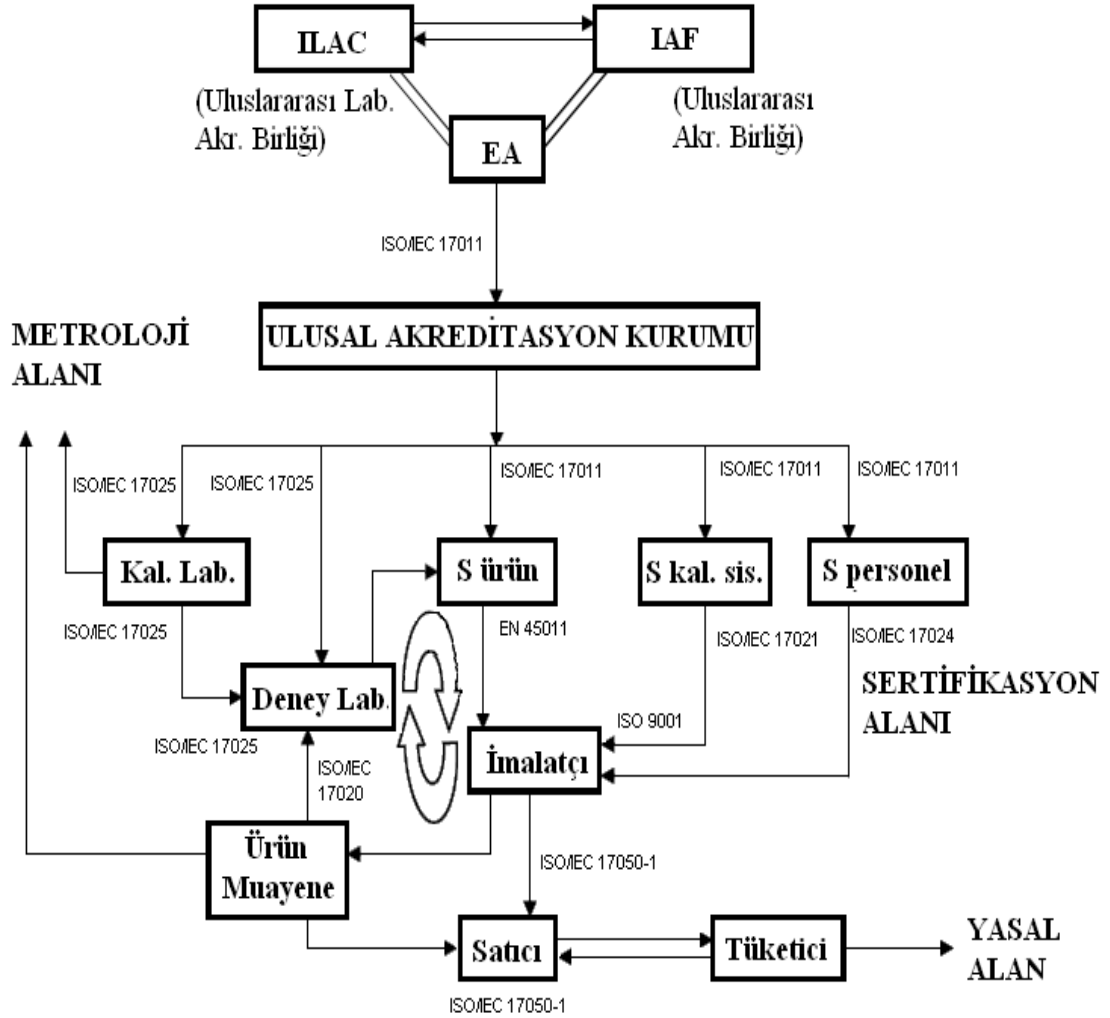
²³ TSE, **TS EN 45011 Ürün Belgelendirmesi Yapan Belgelendirme Kuruluşları İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2001.

²⁴ TSE, **TS EN 17020:2004 Çeşitli Tipteki Muayene Kuruluşların Çalıştırılmaları İçin Genel Kriterler**, Ankara: TSE Yayını, 2004.

²⁵ TSE, **ISO/IEC 17024: 2004 Uygunluk Değerlendirmesi -Personel Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2004.

TÜRKAK, akreditasyon işlemlerini gerçekleştirirken ISO/IEC 17011²⁶ standardına uymak zorundadır.

AKREDİTASYON SİSTEMİNİN YAPILANMASI

Şekil 1.3: Akreditasyon Sistemlerinin Yapılanması ve Standartlar²⁷

²⁶ TSE, TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar, Ankara: TSE Yayını, 2006.

²⁷ Süer Sermet, "Metroloji ve Uygunluk Değerlendirmesi, Bilimsel ve Endüstriyel Metroloji Arasındaki İşbirliği Yakın İlişki Gereklere", http://www.icas2007.org/sunumlar/Sermet_Suer.pdf, (Erişim Tarihi: 12.03.2009).

II. AKREDİTASYONA İLİŞKİN BİLGİLER

A. AKREDİTASYONUN TANIMI VE ÖNEMİ

Akreditasyonun kelime olarak anlamına bakmak gerekirse; bir organizasyonun, programın veya grubun standartlar veya kriterler ile uyumunun yetkili bir kuruluş tarafından incelenmesi ve onaylanmasını içeren resmi işlemler sürecidir²⁸.

Bir akreditasyon kuruluşu yetkisini genellikle devletten alır²⁹. Günümüzde pazara sunulan ürün ve hizmetlerin çeşitliliği, “Tüketicinin Korunması” yolunda önlemlerin gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Bu yolda atılan adımlardan bazıları, sunulan ürünün gözetim veya test ile kontrol edilmesi ve üretim/hizmet süreçlerinin denetimi ile sistemlerin belgelendirilmesidir.

Elbette ki bir sonraki aşama, belgelendirme, test veya gözetim kuruluşlarının güvenilirliğidir. Sistem ve ürün belgelendirmesi yapan kuruluşlar, bu güveni kazanmak ve sundukları belgenin yaygın kabulünü sağlayabilmek adına uzmanlıklarını ve yeterliliklerini ispatlamak durumundadırlar. Tüketicinin tek başına ölçümleyemeyeceği bu noktada, kontrol görevi bağımsız “Akreditasyon Konseyleri”ne düşmektedir.

Akreditasyonun temelinde, uluslararası kabul gören kriterlerin tanımlandığı standartlar bulunmaktadır. Belgelendirme kuruluşları bu kriterleri uygulamakla, Akreditasyon Konseyleri ise uygulandığını düzenli olarak kontrol etmekle yükümlüdür.

Akreditasyonun temel fonksiyonu, kamu adına kabul edilebilecek kalite ve performans standartlarını saptaması açısından, kalite güvencesi olmasıdır. Diğer temel fonksiyonu, harici değerlendirme yoluyla öğretim kurumları ve programların iyileştirilmesine katkısı nedeniyle, kalite iyileştirmedir. Akreditasyonun fonksiyonu bunlardan birisi olsaydı, akreditasyon işi daha kolay olurdu. Ancak akreditasyon bu iki fonksiyonu da yerine getirmek durumundadır. Bu yapı bir ikilem gibi gözükmektedir.

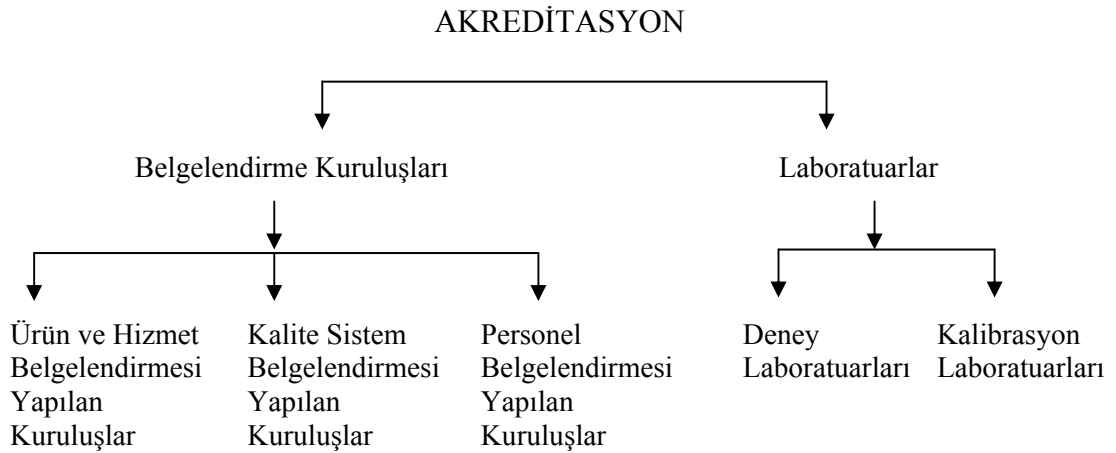
²⁸ Press, I., “The Quality Movement in US Health Care”, **Implications for Anthropology, Human Organization**, 56 (1), 1997.

²⁹ TSE, **TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2006, s. 2.

Akreditasyon bir yandan tüketici (müşteri) güvencesi yaratarak kamuya hizmet ederken, diğer yandan akredite edilen kurum veya programlara da bir meslektaş yaklaşımı ile program ve kurumlarını iyileştirmelerini teşvik ederek, iyileştirme fonksiyonunu yerine getirmektedir.³⁰

Uluslararası ticarete mal ve hizmetlerin serbest dolaşımını sağlamak amacıyla yürütülen, “Ticarette Teknik Engellerin Kaldırılması” çalışmaları doğrultusunda akreditasyon hizmetlerinin önemi her geçen gün artmaktadır.

Akreditasyon hizmetleriyle; piyasaya arz edilen ürünlere ait kalite belgeleri ve test raporlarının güvenilir olması ve uluslararası kabul edilebilir olması hedeflenmektedir. Ancak, bu hedefin gerçekleşmesi, akreditasyon sisteminin sağlam temellere dayanması ve uluslararası geçerlilikte tarafsız ve doğru kararlar alınmasına bağlıdır.³¹

Şekil 1.4: Akreditasyon Alanları³²

³⁰ Glidden, R., “The Contemporary Context of Accreditation”, **Challenges in a Changing Environment, Keynote Address For 2nd CHEA Usefulness Conferance**, 25 June 1998.

³¹ Çağlayan, Z., “Türk Akreditasyon Sistemi ve Türkak”, **Standard Ekonomik ve Teknik Dergi**, 47 (553), Haziran 2008, ss. 6–7.

³² Öztürk, İ., “Avrupa Birliği’nde Akreditasyon”, **Yeni Türkiye**, 6 (35), Eylül-Ekim 2000, ss. 462–466.

1. Akreditasyonun Yararları

Akreditasyonun belirtilen genel özelliklerinin yanında yararlarını da aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür³³ ;

- İyi hizmet veren kuruluşların resmi olarak tanınmaları,
- Kurumu değerlendirecek bir mekanizmanın yaratılması,
- Faaliyetlerin gelişimi için akreditasyonun hedefi teşkil etmesi,
- Personelin çalıştığı kurumla gurur duymasının sağlanması,
- Personel arasında iletişimin geliştirilmesi,
- Personel katılımının desteklenmesi,
- Personelin işe alınmasında yarar sağlaması,
- İşletme politikalarının belgelendirilmesinin sağlanması,
- Çalışmalarda yeterliliğin artırılması vb. dir.

B. AKREDİTASYON KURULUŞUNUN ÖZELLİKLERİ

Akreditasyon kuruluşu tescil edilmiş bir tüzel kişilik olmalıdır. Devlete ait akreditasyon kuruluşları, devlete ait bir kuruluş olma nitelikleri ile bir tüzel kişilik olarak mütalâa edilirler.

Devlet, akreditasyon kuruluşunu, devlete ait Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu (UDK) ile herhangi bir menfaat çatışması olmayacak şekilde tanımlamaktan sorumludur Bu Standard bağlamında, söz konusu akreditasyon kuruluşunun “tescilli tüzel kişilik” olduğu kabul edilir.

1. Akreditasyon Kurumunun Yapısı

Uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite eden akreditasyon kuruluşlarının yapısı TS EN 17011 standardında şu şekilde sıralanmıştır³⁴.

³³ Sterling, B., “Accreditation: Certifying Public Works Excellence”, **American City County**, Vol: 115, Issue:11, August 2000.

³⁴ TSE, **TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2006, s.5.

- ✓ Bir akreditasyon kuruluşunun yapısı ve işletilmesi, vermiş olduğu akreditasyonlara güven duyulmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır.
- ✓ Akreditasyon kuruluşu, akreditasyonun verilmesi, sürdürülmesi, kapsamının genişletilmesi, daraltılması, askıya alınması ve geri çekilmesi dâhil akreditasyona ilişkin kararlarda yetkili ve sorumlu olmalıdır.
- ✓ Akreditasyon kuruluşu, uygulanabilir ise sahiplerinin, isimleri farklı ise kuruluşu yöneten kimselerin isimleri dâhil, yasal statüsünün bir açıklamasına sahip olmalıdır.
- ✓ Akreditasyon kuruluşu, üst yönetiminin ve akreditasyon hizmetinin kalitesini etkileyebilecek akreditasyon kuruluşu ile diğer personelin görevlerini, sorumluluklarını ve yetkilerini dokümente etmelidir.
- ✓ Akreditasyon kuruluşu, aşağıda belirtilen konuların her biri için üst yönetimden bir yetkili ve sorumluyu tanımlamalıdır:
 - Akreditasyon kuruluşunun işletilmesine ilişkin politikaların geliştirilmesi,
 - Politikaların ve prosedürlerin uygulanmasına nezaret edilmesi,
 - Akreditasyon kuruluşunun malî işlerine nezaret edilmesi,
 - Akreditasyon kararları,
 - Sözleşmeye bağlı düzenlemelerin yapılması,
 - Üst yönetim adına tanımlanan faaliyetleri üstlenecek komitelere veya kişilere gerektiği gibi yetki devredilmesi.
- ✓ Akreditasyon kuruluşu, akreditasyonla doğrudan ilgili hususlarda akreditasyon kuruluşuna tavsiyede bulunabilecek gerekli uzmanlara erişme imkânına sahip olmalıdır.
- ✓ Akreditasyon kuruluşunun, akreditasyon prosesine katılan komitelerin çalışma esaslarına, görev ve sorumluluklarına ve atanmalarına ilişkin resmi kuralları olmalı ve katılan tarafları tanımlamalıdır.
- ✓ Akreditasyon kuruluşu, yetki ve sorumluluk ilişkilerini gösteren yapının tamamını dokümente etmelidir.

2. Tarafsızlık

Akreditasyon kuruluşu faaliyetlerinin objektifliğini ve tarafsızlığını koruyacak şekilde organize olmalı ve çalıştırılmalıdır. Tarafsızlığın korunması ve akreditasyon kuruluşunun prensiplerinin ve ana politikalarının geliştirilmesi ve idamesi için, akreditasyon kuruluşu ilgili tarafların etkin katılımına imkân sağlayacak dokümente edilmiş ve uygulanan bir yapısı olmalıdır. Akreditasyon kuruluşu, ilgili taraflardan hiçbiri egemen olmaksızın, bütün ilgili tarafların dengeli temsilini sağlamalıdır³⁵.

Akreditasyon kuruluşu, akreditasyon konusunda her kararın, değerlendirmeyi yapanların dışındaki yetkin kişiler ve komiteler tarafından alınmasını sağlamalıdır.

Akreditasyon kuruluşunun faaliyetleri danışmanlık hizmeti ile bağlantılı olarak sunulmamalıdır. Belirli personel veya danışmanlık hizmeti kullanıldığı takdirde, akreditasyonun daha basit, daha kolay, daha hızlı veya daha ucuz olacağı anlamına gelecek veya bunu ima edecek hiçbir beyanda bulunulmamalıdır.

Akreditasyon kuruluşunun, akreditasyon prosesini etkileyebilecek bütün personeli ve komiteleri, objektif olarak hareket etmeli ve tarafsızlıklarını tehlikeye düşürecek uygunsuz ticarî, malî ve diğer baskılardan bağımsız olmalıdır.

3. Gizlilik

Akreditasyon kuruluşunun, akreditasyon faaliyetlerini yürütürken edindiği bilginin gizliliğini, komiteler ve kendisi adına hareket eden dış kuruluşlar ve kişiler de dâhil, akreditasyon kuruluşunun her seviyesinde korumak için uygun düzenlemeleri bulunmalıdır. Akreditasyon kuruluşu, belirli bir UDK hakkındaki gizli bilgileri akreditasyon kuruluşu dışında, UDK'nun yazılı izni olmaksızın, yasaların bu bilgilerin açıklanmasını gerektirdiği durumlar dışında açıklamamalıdır³⁶.

³⁵ TSE, TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar, Ankara: TSE Yayını, 2006, ss. 5-6.

³⁶ TSE, TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar, Ankara: TSE Yayını, 2006, s. 6.

4. Sorumluluk ve Finansman

Akreditasyon kuruluşu, faaliyetlerinden kaynaklanan sorumluluklarını karşılayacak düzenlemelere sahip olmalıdır. Aynı zamanda faaliyetlerinin yerine getirilebilmesi için gerekli olan malî kaynaklara sahip olmalı bunu kayıtlarla ve/veya dokümanlarla göstermelidir. Akreditasyon kuruluşu, gelir kaynaklarını beyan etmelidir³⁷.

5. Akreditasyon Faaliyeti

Akreditasyon kuruluşu, ilgili standartlara, kılavuzlara veya diğer dokümanlara atıfta bulunarak akreditasyon faaliyetlerini net bir şekilde açıklamalıdır.

Akreditasyon, kamu yetkilileri, akreditasyon ve belgelendirme yapanlar ve sanayici tarafından teknik yeterlilik açısından uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin nihai kontrolü olarak görülmelidir. Buna göre, imalatçının ürettiği ürünü/hizmeti, kalite sistemini veya personeli test eden veya belgelendiren kuruluşlar, bir üst merci olan Akreditasyon Kuruluşu tarafından belgelenirler.³⁸

Belgelendirme işlemlerinde uygulanacak işlemler aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

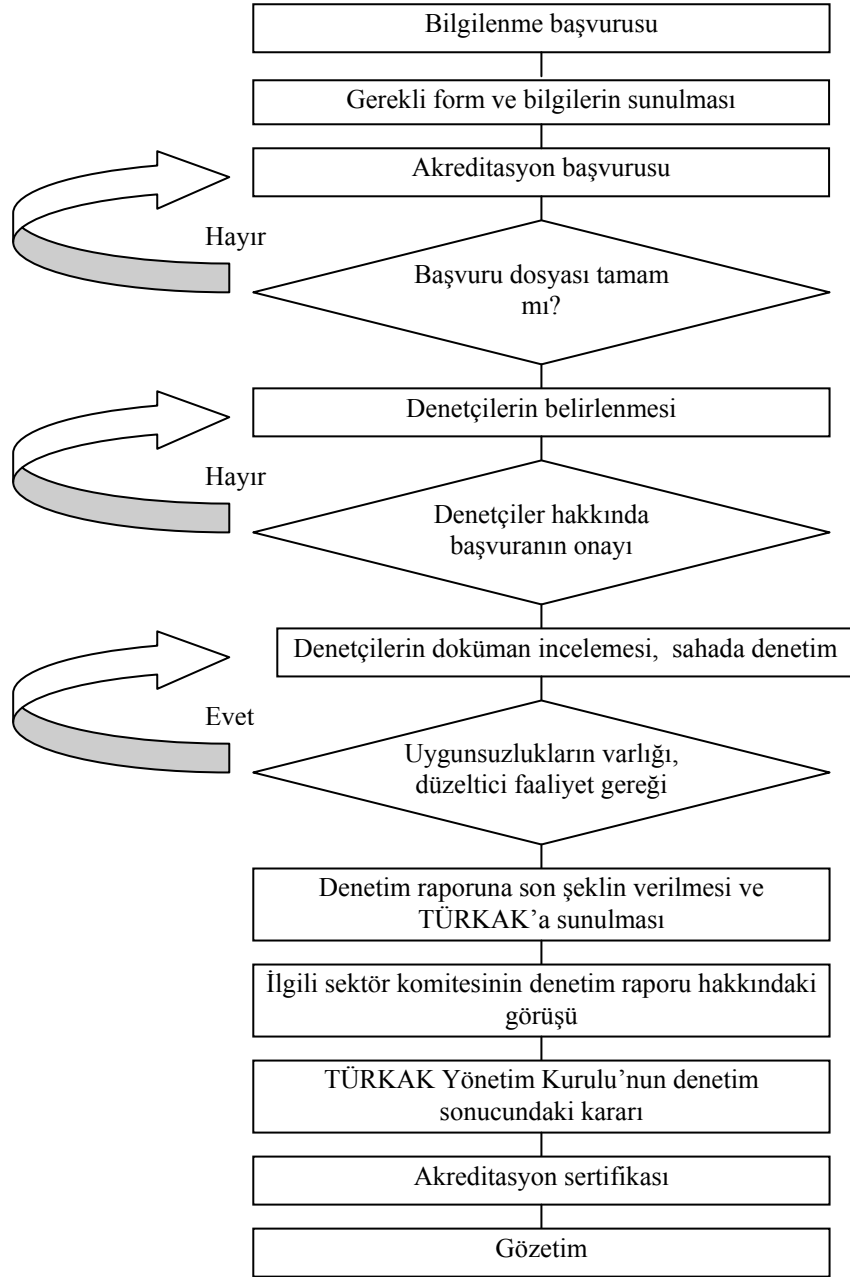
Akreditasyon kuruluşu uygulama veya kılavuz dokümanları uyarlayabilir ve/veya bunların geliştirilmesine katılabilir. Akreditasyon kuruluşu, bu tür dokümanları gerekli yeterliğe sahip kimseler veya komiteler tarafından ve gerekli olduğunda ilgili tarafların da katılımı ile formüle edilmesini sağlamalıdır. Uluslararası uygulama veya kılavuzluk dokümanları elde bulunduğu, bunlar kullanılmalıdır³⁹.

³⁷ TSE, **TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2006, s. 6.

³⁸ İTO, **CE Rehberi**, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2004-13, s. 33.

³⁹ TSE, **TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2006, ss. 6-7.

Aşağıda bir akreditasyon kurumunun işleyiş şemasını görebilirsiniz.

Şekil 1.5: Ulusal Kuruluş Tarafından Yapılan Akreditasyon İşlemlerinin Akış Şeması⁴⁰

⁴⁰ <http://www.atal.tubitak.gov.tr/istanbul/AtakanBasturk/Haberler/291102.htm>. (Erişim Tarihi: 16.08.09).

Akreditasyon da izlenecek yolun ifadesini aşağıdaki açıklamalarla özetleyebiliriz⁴¹;

- Başvuru, sertifikasyon kurumu akreditasyon kurumuna başvurur. Akreditasyona başvurmuş olanlarla, akreditasyon konusunu açıklayan bir anlaşma imzalanır ve başvuranın koşulları değerlendirilerek, akreditasyon kabul edilir.
- Değerlendirme, akreditasyon kurumu değerlendirmede sertifikasyon kurumu organizasyonu, sistemleri, usulleri, sertifikasyon değerlendirmeleri ve kararlarını belirler. Değerlendirme ekibi; gereksinimlerin karşılanıp karşılanmadığını gösteren delilleri toplar. Değerlendirmenin sonunda, değerlendirme ekibinin bulguları hakkında, başvuran kişi ile bir görüşme ayarlanır.
- Rapor, akreditasyon kurumu, değerlendirme ile ilgili bir rapor hazırlar. Raporun bir kopyası, yorumlaması için davet edilen, başvuran kuruma verilir. Raporda değerlendirme ekibi tarafından teşhis edilen uygulamalar tanımlanır ve düzenlenmiş faaliyet istekleri ortaya konulur.
- Uygun hitap etme, sertifikasyon kurumunun başvurusu akreditasyona kabul edilmeden önce, başvuran kişinin isteklerine doğru cevap vermesi gerekmektedir. Doğru seçeneklerin belirlenmesinden sonra açıkça belirtilen zamanda, akreditasyon kabul edilebilir.
- Akreditasyon kararı, raporun temeli ve isteklerinin doğru yanıt seçenekleri (eğer uygunsa) sonuçlarına göre yapılır. Akreditasyon kararları değerlendirmeyi yapan kişi ya da kişiler tarafından ele alınmalıdır.
- Akreditasyon ve gözetim, akreditasyonun takibinde; akreditasyon kurumu sertifikasyon kurumunun herhangi bir isteğinin doğru olarak açıklanmasını sağlayan gözetimleri, akreditasyondan önce ortaya konmalı ve akreditasyonun gerekliliklerinin, devamının ve uyumunun sağlanması ve bunu takip eden doğru yanıtlar açıklanmalıdır.

⁴¹ Nussbaum, R. ve Simula, M., **The Forest Certification Handbook**, Toronto: Earthscan, 2005.

C. AKREDİTASYON İHTİYACI NASIL ORTAYA ÇIKMIŞTIR?

Endüstrinin gelişmeye başlamasıyla birlikte, üründe güvenlik sağlayıcı düzenlemeler yanında, yeni bir ürünün daha tasarım aşamasında belirli standartlara uygun olup olmadığının denetlenmesi gündeme gelmiştir. Aynı tip ürünlerin, üreticinin kendi iç denetimi ile aynı standart ve güvenliğe sahip olarak üretilmesinin olanaksızlığı görüldüğünden, çok sayıda gönüllü belgelendirme sistemleri oluşturulmuştur.

Belgelendirme işlerinin giderek artması, belgelendirme kuruluşlarının kurallara uygun çalışıp çalışmadığının denetlenmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu gereksinim, akreditasyon kavramını gündeme getirmiştir. Dünyanın neresinde üretilmiş olursa olsun, ürün ve hizmetlerin tüketici beklentilerini karşılayabileceğinin güvence altına alınması gereksinimi, uluslararası kabul gören akreditasyon ağını ortaya çıkarmıştır⁴².

Akreditasyon sistemini gerekli kılan gelişmeler özetle:

- Üretilen mal ve hizmetlerin uygunluğunu değerlendirme gereği, ,
- Mal ve hizmetlerin teknik güvenliği ve kalitesine ilişkin beklentiler,
- Mal ve hizmetlerin ve üretim işletmelerinin standartlara ve teknik düzenlemelere uygunluğunu belgelendiren çalışmaların yaygınlaşması,
- "Ticarette teknik engeller' in kaldırılmasına dair Dünya Ticaret Örgütü düzenlemeleri,
- Ülkemizdeki belgelendirme ve laboratuvar çalışmalarının niteliğinin yükseltilmesi gereksinimidir.

D. TÜRKİYE'DE AKREDİTASYONUN TARİHÇESİ

Dünya Bankası ile 1991 yılında imzalanan bir anlaşma ile 31 Aralık 1994 tarihine kadar bağımsız ve uluslararası nitelikte bir Milli Akreditasyon Konseyinin (MAK) kurulması kabul edilmiştir. Anlaşma çerçevesinde Türk Standardları Enstitüsü (TSE) tarafından Milli Kalite Konseyi kurulmuş, bir yönetmelikle de TÜBİTAK Marmara Araştırma Enstitüsüne Türkiye metroloji alt yapısını ve

⁴² Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

akreditasyon kalibrasyon laboratuvarlarını kurma yetkisi verilmiştir. Bu Yönetmelikten önce 02 Ocak 1985 tarihli Başbakanlık talimatı uyarınca uluslararası standartlara göre en yüksek düzeyde ölçüm izlenebilirliği sağlamak üzere TÜBİTAK bünyesinde bir bölüm kurulmuş bulunuyordu. Türkiye Ulusal Metroloji Enstitüsü (UME) olarak bilinen bu bölüm, kalibrasyon laboratuvarlarını akredite etmeye başlamış ve idare ettiği akreditasyon sistemini Türkiye Kalibrasyon Servisi (TKS) olarak isimlendirmişti. Bu arada TSE de kendi bünyesinde bir akreditasyon konseyi oluşturmuş ve bunu Kalite ve Akreditasyon Milli Konseyi (KAMK) olarak adlandırmıştır.

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında gümrük birliğini kuran 1/95 sayılı AB Ortaklık Konseyi Kararı'nın (OKK) 8. maddesinde, AB'nin ticarete teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin düzenlemelerinin Türkiye'nin iç düzenlemelerine alınması öngörülmüştür. Ticarete teknik engellerin kaldırılması konusundaki Topluluk araçları 2/97 sayılı OKK ile Topluluk teknik araçlarını uyumlaştıracak olan kamu kuruluşları 15.01.1997 günlü, 97/9/196 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmiştir.

Bu sürecin sonunda, "laboratuvar, belgelendirme ve muayene hizmetlerini yürütecek yurt içi ve yurt dışındaki kuruluşları akredite etmek, bu kuruluşların belirlenen ulusal ve uluslararası standartlara göre faaliyetlerde bulunmalarını ve bu suretle ürün/hizmet, sistem, personel ve laboratuvar belgelerinin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmek amacıyla" 27.10.1999 günlü, 4457 sayılı Yasayla Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) kurulmuştur⁴³.

01 Temmuz 2000'den itibaren TÜRKAK'ın örgütlenme çalışmaları başlamıştır. 30 Mayıs 2001 itibarıyla akreditasyon hizmetine ilişkin teknik koşullar ve düzenleyici kurallar belirlenmiş, 15 Haziran 2001'de de akreditasyon başvurularının kabul edilmesine başlanmıştır.

Eylül 2001'de akreditasyon denetçilerinin ve sektör komitelerinin belirlenmesi için çalışmalar başlatılmış, 28 Kasım 2002'de Avrupa Akreditasyon Birliğine (EA) tam üye olunmuştur. Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon Birliğine (ILAC) yapılan

⁴³ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

üyelik başvurusu ise 19 Aralık 2002 tarihinde gözlemci üye statüsüyle kabul edilmiştir.

E. AKREDİTASYONDA KAPSAM KONUSU

Akreditasyon kurumu tarafından akredite edilecek konular uygunluk değerlendirmesi kavramı içinde yer almaktadır. Buna göre; deney, analiz ve kalibrasyon konusunda rapor ve sertifika veren laboratuvarlar, çeşitli standart ve teknik düzenlemeler temelinde ürün belgelendirmesi yapan kuruluşlar, gözetim yapan kuruluşlar, kalite, çevre ve diğer yönetim sistemlerini belgelendiren kuruluşlar ile personel belgelendirmesi yapan kuruluşlar akredite edilecek kuruluşlardır.

Uygunluk değerlendirmesi yapan kuruluşlar yeterliliklerine göre kapsamlarını belirleyebilir ve akreditasyon kurumuna müracaat edebilirler. Faaliyet kapsamı artarsa akreditasyon kurumuna kapsam genişletme talebi yapılabilir ve akreditasyon kurumu tarafından yapılan denetimlerde kapsam artırılabilir.

F. KİMLER AKREDİTE OLABİLİR VE NASIL AKREDİTE OLUNUR?

Tüzel kişiliğe sahip firmalar akredite olabilir; önemli olan akredite olacağı faaliyet konusuna göre kabul görmüş uluslararası standartlara göre çalışmalarını ve düzenlemelerini gerçekleştirmesi ve neticesinde IAF' a bağlı akreditasyon kuruluşlarından birine başvurması gerekmektedir.

Akreditasyon kurumlarının çalışma grupları içerisinde Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığı (Ühab), Laboratuvar Akreditasyon Başkanlığı (Lab), Sistem Akreditasyon Başkanlığı (Sab) ve Personel Akreditasyon Başkanlığı (Pab) vardır. Firmalar hangi faaliyet alanında akredite olacaksa bu bölümlere başvuru yaparak süreci başlatabilir. Ayrıca II. Bölümde ayrıntılı olarak bu konu üzerinde durulacaktır.

G. KURULUŞLARIN AKREDİTE OLMA MECBURİYETİ VAR MIDIR?

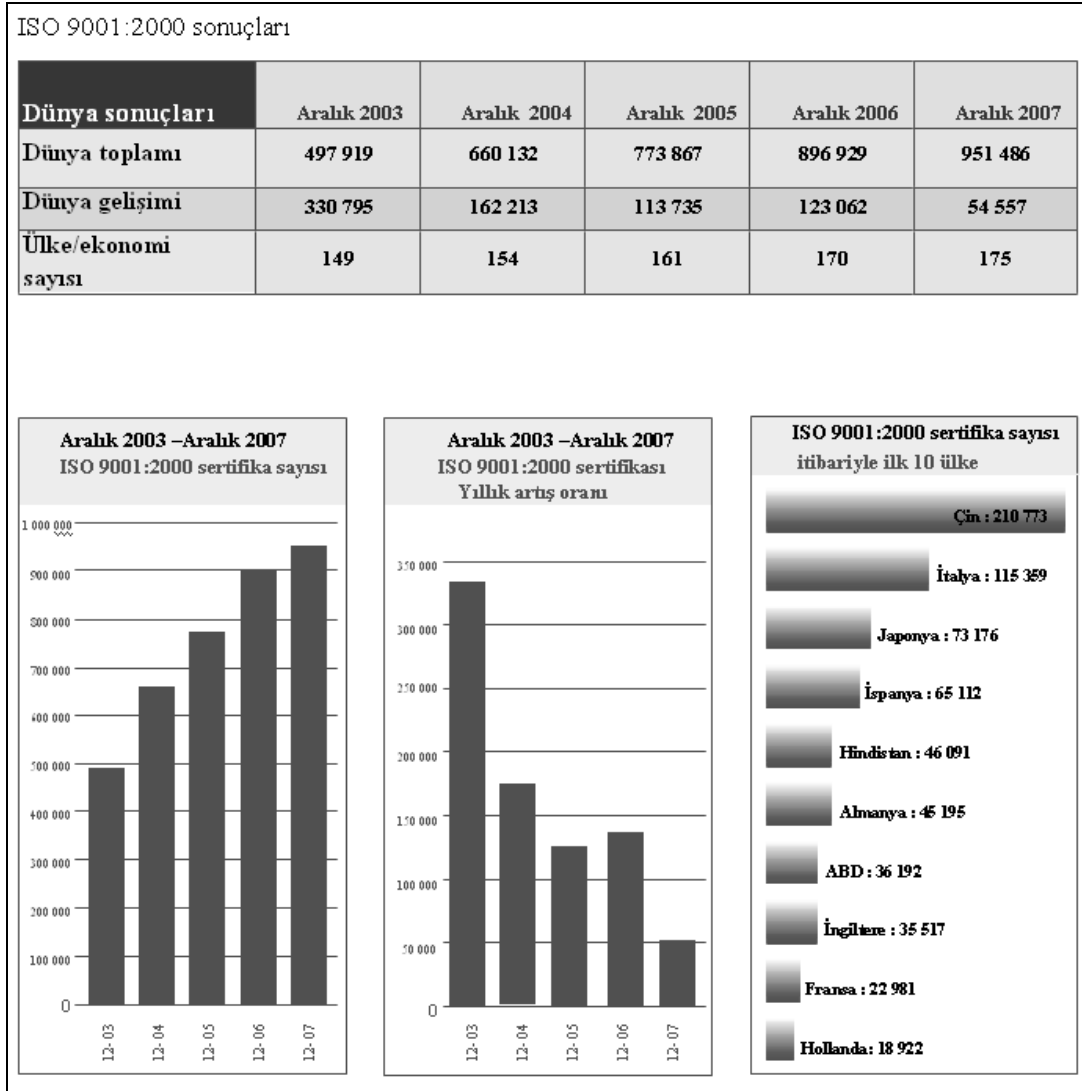
Akreditasyon gönüllülük esasına göre yapılır. Dolayısıyla Firmaların akredite olma zorunluluğu yoktur. Fakat akredite olan kuruluşlar sürekli denetlenen ve ilgili standart ve yönetmeliklere göre faaliyet yaptıklarından güvenilirlik noktasında daha fazla tercih edildiklerini söylemek mümkündür. Uygunluk değerlendirme kuruluşlarından hizmet almak isteyen firmaların birçoğunda akreditasyon aynı zamanda geçerlilik olarak da algılanmakta ve bu durum UDK'ların akredite olma sürecini gönüllülükten zorunluluk şekline dönüştürmektedir.

H. AKREDİTE OLMUŞ BELGELENDİRME KURULUŞLARI FAALİYETLERİNİN ÜLKELERE VE STANDARTLARA GÖRE DAĞILIMI

Dünya genelinde Akrediteli belgelendirme istatistiklerini incelemek sanırım ülkemizdeki durumu ve yeterliliklerimizi görme açısından faydalı olacaktır. Bu inceleme sadece yönetim sistemleri belgelendirme faaliyetlerini içermektedir.

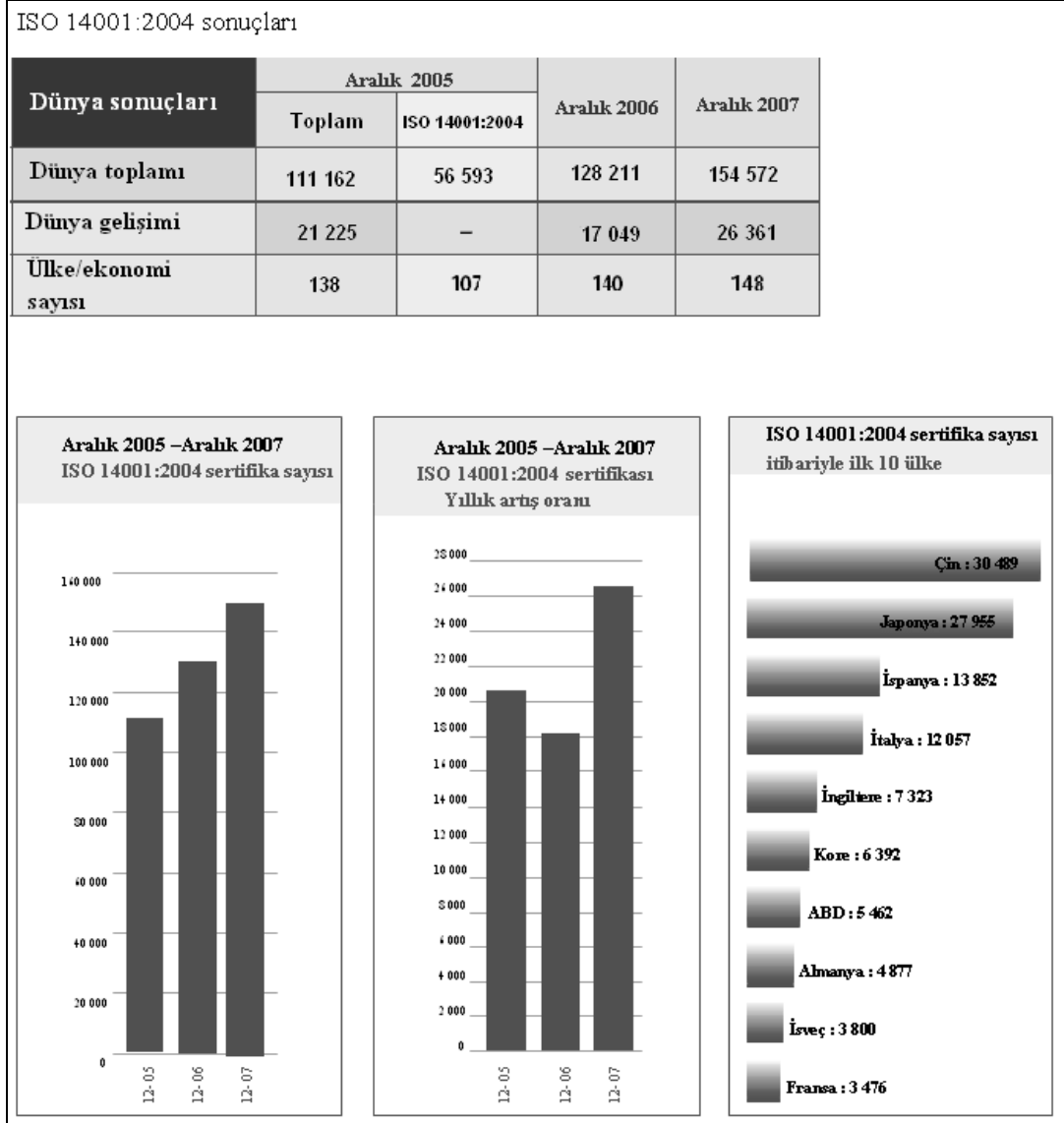
Kalite yönetim sistemlerinin hizmet kalitesinin ve dolayısı ile tüketici tatmininin artırılmasına yönelik doğası bu alanda büyük etkinlik sağlamaktadır. Söz konusu etkinliğin oluşturulmasında stratejik araçlardan biri sistemin iyileştirilmesine hizmet eden düzeltici önleyici faaliyetlerdir⁴⁴. Aşağıda belgelendirme istatistiklerine ait tablolar görülmektedir.

⁴⁴ Kurgun, A., Kurgun, H. ve Yemişçi, A. D., "ISO 9001:2000 Belgeli Hizmet İşletmelerinde Düzeltici ve Önleyici Faaliyetlerin tüketici Tatmini Üzerindeki Etkinliğinin Değerlendirilmesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 8 (4), 2006, ss. 177-206.

Tablo 1.1: Dünya Genelinde ISO 9001:2000 Belgelendirme Oranları⁴⁵

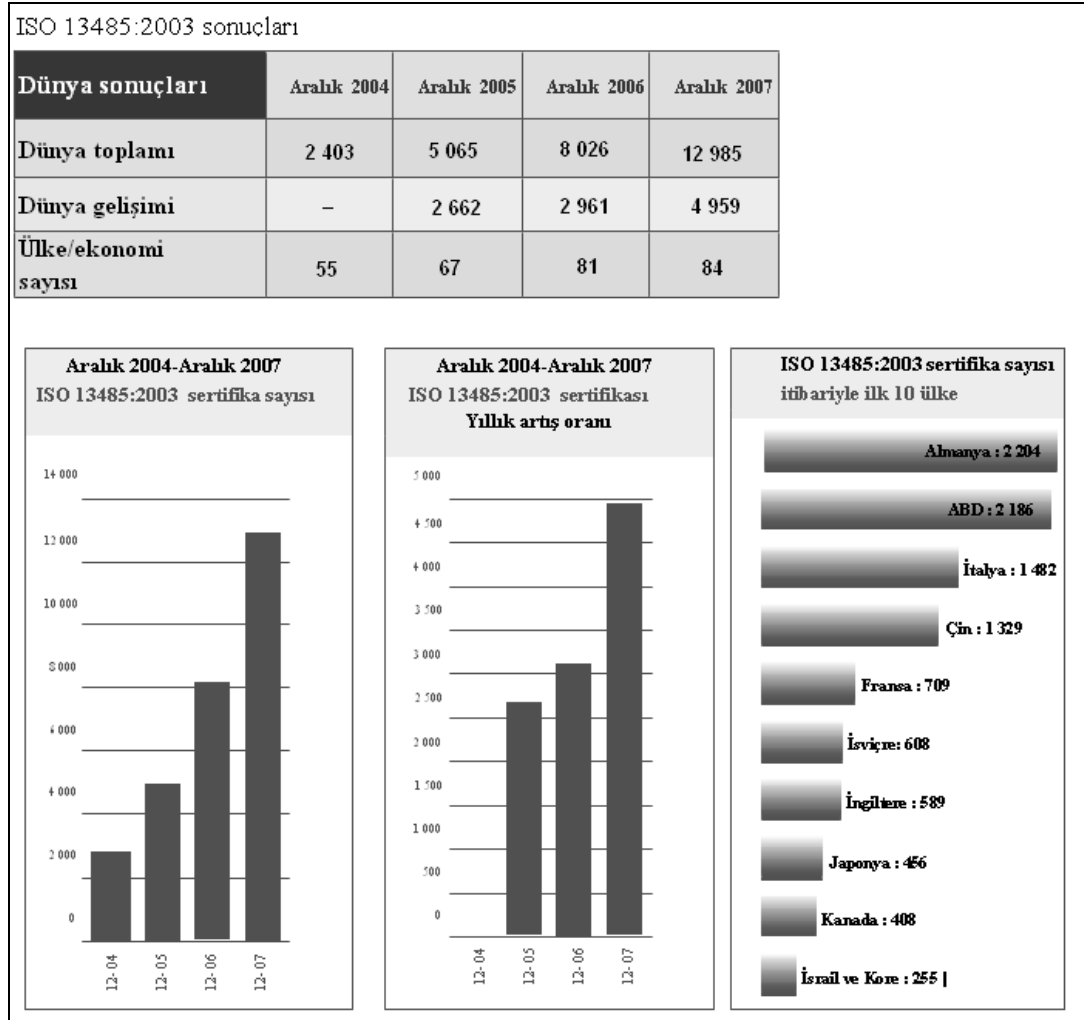
Aralık 2007 sonunda 175 ülke ve ekonomide en az 951 486 ISO 9001:2000 belgesi yayınlanmıştır. 2007 yılındaki 54.557 belge ile yayınlanan toplam belge sayısında bir önceki yıla göre %6 oranında artış olmuştur.

⁴⁵ ISO, “The ISO Survey-2007”, <http://www.iso.org/iso/iso9000-14000/pdf/survey2007.pdf>. (Erişim Tarihi: 05.04.09).

Tablo 1.2: Dünya Genelinde ISO 14001 Belgelendirme Oranları⁴⁶

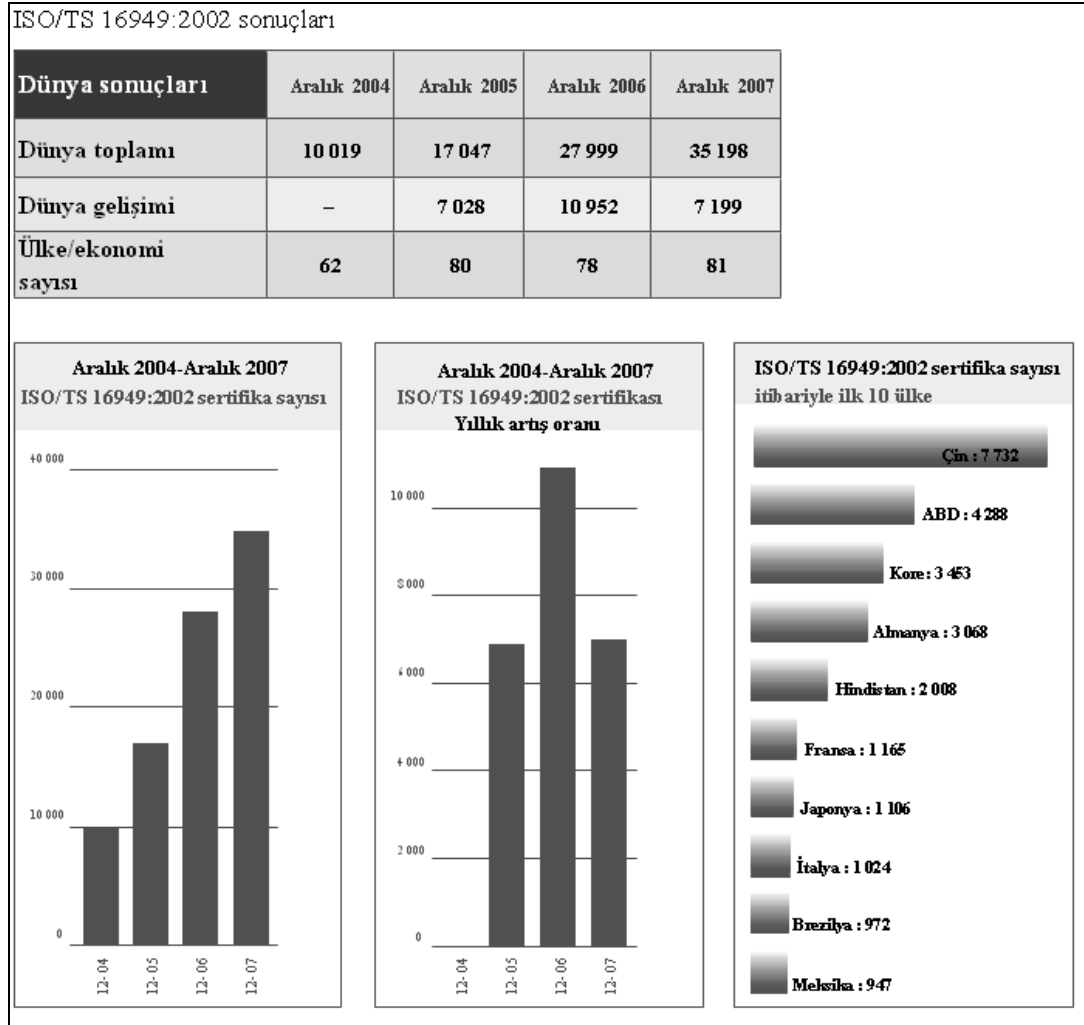
Aralık 2007 sonunda 148 ülke ve ekonomide en az 154 572 ISO 14001:2004 belgesi yayınlanmıştır. 2007 yılındaki 26 361 belge ile yayınlanan toplam belge sayısında bir önceki yıla göre %21 oranında artış olmuştur.

⁴⁶ ISO, “The ISO Survey-2007”, <http://www.iso.org/iso/iso9000-14000/pdf/survey2007.pdf>. (Erişim Tarihi: 05.04.09).

Tablo 1.3: Dünya Genelinde ISO 13485 Belgelendirme Oranları⁴⁷

Aralık 2007 sonunda 84 ülke ve ekonomide en az 12 985 ISO 13485:2003 belgesi yayınlanmıştır. 2007 yılındaki 4 959 belge ile yayınlanan toplam belge sayısında bir önceki yıla göre %62 oranında artış olmuştur.

⁴⁷ ISO, "The ISO Survey-2007", <http://www.iso.org/iso/iso9000-14000/pdf/survey2007.pdf>. (Erişim Tarihi: 05.04.09).

Tablo 1.4: Dünya Genelinde ISO 16949 Belgelendirme Oranları⁴⁸

Aralık 2007 sonunda 81 ülke ve ekonomide en az 35 198 ISO 16949:2002 belgesi yayınlanmıştır. 2007 yılındaki 7 199 belge ile yayınlanan toplam belge sayısında bir önceki yıla göre %26 oranında artış olmuştur.

⁴⁸ ISO, “The ISO Survey-2007”, <http://www.iso.org/iso/iso9000-14000/pdf/survey2007.pdf>. (Erişim Tarihi: 05.04.09).

Tablo 1.5: Dünya Genelinde ISO 27001 Belgelendirme Oranları⁴⁹

ISO/IEC 27001:2005 sonuçları		
Dünya Sonuçları	Aralık 2006	Aralık 2007
Dünya toplamı	5 797	7 732
Dünya gelişimi	–	1 935
Ülke/ekonomi sayısı	64	70

ISO/IEC 27001:2005 sertifika sayısı itibariyle ilk 10 ülke	
Japonya	4 896
İngiltere	519
Hindistan	508
Tayvan	256
İtalya	148
Çin	146
Almanya	135
ABD	94
İspanya	93
Macaristan	81

Aralık 2007 sonunda 70 ülke ve ekonomide en az 7 732 ISO 27001:2005 belgesi yayınlanmıştır. 2007 yılındaki 26 361 belge ile yayınlanan toplam belge sayısında 2006 yılına göre %33 oranında artış olmuştur.

⁴⁹ ISO, “The ISO Survey-2007”, <http://www.iso.org/iso/iso9000-14000/pdf/survey2007.pdf>. (Erişim Tarihi: 05.04.09).

Tablo 1.6: Avrupa'da Ükelere Göre Toplam ISO 9001 Belgelendirme Oranı⁵⁰

Europe	Dec. 2003	Dec. 2004	Dec. 2005	Dec. 2006	Dec. 2007
Iceland	25	28	43	37	16
Ireland	1 132	1 683	2 055	2 225	1 999
Italy	64 120	84 485	98 028	105 799	115 339
Latvia	73	484	561	625	342
Liechtenstein	69	71	75	81	99
Lithuania	324	487	591	697	809
Luxembourg	110	108	147	145	197
Malta	204	230	302	342	349
Moldova	16	26	33	41	50
Monaco	45	22	37	38	54
Montenegro	-	-	-	33	136
Netherlands	9 917	6 402	9 160	18 922	18 922
Norway	1 171	1 368	1 410	1 467	1 703
Poland	3 216	5 753	9 718	8 115	9 184
Portugal	3 417	4 733	5 820	5 851	5 283
Romania	2 052	5 183	6 097	9 426	9 633
Russian Federation	962	3 816	4 883	6 398	11 527
San Marino, Republic of	-	18	18	24	35
Serbia	-	-	-	1 551	1 987
Serbia and Montenegro	103	696	1 209	-	-
Slovakia	1 148	2 008	2 050	2 195	2 840
Slovenia	465	1 811	2 114	2 182	1 886
Spain	31 836	40 972	47 445	57 552	65 112
Sweden	3 107	4 687	4 744	4 839	5 233
Switzerland	8 300	11 549	12 413	10 984	11 077
The Former Yugoslav Republic of Macedonia	47	133	154	217	255
Turkey	3 248	5 009	10 929	12 350	12 802
Ukraine	308	934	1 375	1 808	2 150
United Kingdom	45 465	50 884	45 612	40 909	35 517

Far East	Dec. 2003	Dec. 2004	Dec. 2005	Dec. 2006	Dec. 2007
Bhutan	-	-	-	6	10
Brunei Darussalam	36	46	53	52	52
Cambodia	5	5	6	10	11
China	96 715	132 926	143 823	162 239	210 773
Hong Kong, China	2 683	3 252	3 449	4 729	3 251
Macao, China	58	80	83	91	99
Taipei, Chinese	2 991	5 676	7 652	9 549	10 402
Fiji	2	2	14	19	9
Indonesia	1 318	3 134	4 068	4 783	4 532
Japan	38 751	48 989	53 771	80 518	73 176
Korea, Democratic People's Republic of	63	773	939	1 208	2 787
Korea, Republic of	10 640	12 416	14 033	15 739	15 794
Lao People's Democratic Republic	-	-	-	1	3
Malaysia	3 076	4 337	5 695	6 786	7 838
Micronesia, Federated States of	-	-	-	-	6
Mongolia	4	7	10	13	18
Myanmar	3	6	9	19	21
Nepal	6	25	83	115	77
Papua New Guinea	-	1	11	33	21
Philippines	456	1 108	1 414	2 007	2 199
Samoa	-	-	2	2	-
Singapore	3 341	3 964	6 282	5 830	4 150
Thailand	1 675	2 620	3 231	3 913	5 915
Tonga	-	-	1	1	-
Tuvalu	1	1	-	-	1
Vanuatu	-	-	1	1	1
Viet Nam	1 237	1 598	2 461	3 167	4 282

Total					
Europe	242 455	320 748	377 196	414 232	431 479
Share in percent	48,69	48,59	48,74	46,18	45,35
No. of countries/economies	47	48	48	49	49

Total					
Far East	163 061	220 966	247 091	300 851	345 428
Share in percent	32,75	33,47	31,93	33,54	36,30
No. of countries/economies	20	21	23	25	25

Bu incelemede dünyada en yaygın belgelendirilen standardın ISO 9001 olduğunu görüyoruz. Kalite Yönetim sistemi firmaların kurumsal yapısının oluşması ve üretim veya hizmette müşteri memnuniyetini artırıcı özellikleri ve tüm sektörleri kapsamı yaygınlaşmasında etkin rol oynamıştır.

⁵⁰ ISO, "The ISO Survey-2007", <http://www.iso.org/iso/iso9000-14000/pdf/survey2007.pdf>. (Erişim Tarihi: 05.04.09).

ISO-9000 kalite güvence mantığı, bir kuruluşu oluşturan değişik birimlerin iş prosedürlerini önceden belirlenen kontrollü şartlar altında yürütmesi, izlemesi, çıkacak sorunları tanımlaması, bu sorunları düzeltme ve iyileştirme faaliyetleri yürütmesini içermektedir. Birim çalışanları, yürütülen işlevlerin iyileştirilmesi için belirli aralıklarla toplanarak sorunlara çözüm yolları aramakta ve öneriler üretmektedirler. ISO 9001 standardı üretim veya hizmet sunumu kalitesini elde etmek ve devamlılığını sağlamak amacıyla ilkeler ve yaklaşım yolları içermekte, bir kurum veya kuruluşun özellik gösteren işlevlerine odaklanmamaktadır.⁵¹

III. Dünyadaki Ticaret ve Uygunluk Değerlendirmesi Sistemleri

A. AVRUPA

1. Avrupa Komisyonu

1950' lere kadar Avrupa Komisyonu kurulduğunda ve daha sonrasında, ortak kararlarda; bazı yeni ürünlerin özellikleri, klasik yaklaşıma göre düzenlenmeye başlandı. Bu maksatla kullanılan direktiflerin teknik boyutu çok detaylı olup sadece ticaretteki engelleri kaldırmak amacıyla oluşturulmuştu. Bu düzenlemelerden sorumlu olan ulusal yetkililer; aynı zamanda AB kararnamelerine göre de bilirkişi olarak atanmış olup kararların gelişiminden ve ilerlemesinden de sorumluydular. Kararların opsiyonel olması ve ulusal yasalarla değiştirilebilmesinden ötürü bu işlem kolaylaşmaktaydı. Ulusal düzenlemeler geniş bir iç pazara sahip üye ülkeler tarafından tercih edilmekteydi. Buna karşın; AB direktiflerine göre, bütün şartlara uyan bir ürün, bütün üye ülkelerde kabul edilmeliydi. Bu tarz bir kanun gayet fonksiyoneldi fakat karar verme mekanizmasının yavaş işleyişinden ötürü, teknik gelişmelerle başa çıkmak mümkün değildi⁵².

⁵¹ Çoruh, M., "Hastanelerde Kalite Belgesi Alma Girişimi ve Ötesi", **Modern Hastane Yönetimi Dergisi**, Cilt 2, Sayı: 4, 1998, ss. 4-5.

⁵² <http://www.turkak.org.tr/literat/mkl2.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

2. Avrupa Akreditasyon Birliği (EA)

Avrupa Birliği uygunluk değerlendirmesi için yeni kurallar belirlediğinde; tercihen laboratuvar yeterliliğini belirleyen akreditasyon kuruluşları, belgelendirme kuruluşları ve muayene kuruluşları arasında, bir tür kalite güvence sistemine ihtiyaç duyuldu. Avrupa Komisyonu; ister zorunlu ister gönüllü olsun bu tip kuruluşlar arasında kalite teminatını sağlayacak bir sistem geliştirilmeliydi. Dolayısıyla; Avrupa Komisyonu, ulusal akreditasyon kuruluşlarını; birliklerini şekillendirmek, birbirlerinin faaliyetlerini görmek ve birbirlerinin sistemlerinin denkliğiyle ilgili anlaşmalar imzalamaları için bir araya getirdi⁵³.

EA'nın ortaya çıkmasından önce Batı Avrupa Akreditasyon Laboratuvarlar Birliği (WELAC) ve Avrupa Belgelendirme Akreditasyon Kuruluşu (EAC) kuruldu. 1970'lerden beri Avrupa'daki kalibrasyon laboratuvarlarının akreditasyonu için zaten, Batı Avrupa Kalibrasyon Birliği (WECC) adında bir kuruluş vardı. Bu iki kuruluş, WECC ve WELAC, 1995 yılında birleşti ve Avrupa Laboratuvar Akreditasyon Birliğini (EAL) kurdular. Daha sonra, EAL ve EAC Kasım 1997 de birleşerek Avrupa Akreditasyon Birliğini (EA) kurdular. Bu gelişmelere paralel olarak; Avrupa 'da, belgelendirme kuruluşları ve laboratuvardaki kalite gelişimini teşvik etmek için EuroLab, EuraChem, IIOC, IQNet, CEOC, v.b bazı birlik ve teşkilatlar da kuruldu.

Dünyada ise, Avrupa Birliği yesi ülkelerin akreditasyon kuruluşlarının ye olduğu Avrupa Akreditasyon Birliği (EA), Avrupa Birliği bünyesinde, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının tüm Avrupa'da ortak standartlara göre yapılandırılması, denetlenmesi ve gözetim altında tutulmasını sağlayan önemli bir oluşum olarak yer alıyor.⁵⁴

EA oklu ve ikili anlaşma alanları ve ülke akreditasyon kurumlarının EA' ya üyelik tarihleri aşağıdaki gibidir⁵⁵:

1. Kalibrasyon Laboratuvarı (Calibration laboratories)
2. Test Laboratuvarı (Testing laboratories)

⁵³ <http://www.turkak.org.tr/literat/mkl2.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

⁵⁴ Uğur, E., "Dış Ticarete Akreditasyon nem Kazanıyor", **AR-GE Bülten**, İzto Araştırma ve Meslekleri Geliştirme Müdürlüğü, İzmir, s. 29.

⁵⁵ EA, Multi and Bilateral Agreement Signatories EA-01/08, <http://www.european-accreditation.org/n1/doc/ea-1-08.pdf>. (Erişim Tarihi. 05.04.09).

- 3.1. Ürün Sertifikasyonu (Certification bodies, products)
 3.2. Kalite Sistem Sertifikasyonu(Certification bodies, quality systems)
 3.3 Personel Sertifikasyonu (Certification bodies, persons)
 3.4 Çevre Yönetim Sertifikasyonu(Certification bodies, EMS)
 4. Muayene Kuruluşları (Inspection bodies)

AVUSTURYA - BMWA

1	23/06/1998
2	06/03/1997
3.1	23/06/1998
3.2	23/06/1998
3.3	23/06/1998
3.4	12 /03/2004

BULGARİSTAN - BAS

3.2	18 /03/2005
3.3	18 /03/2005

ÇEK CUMHURİYETİ - CAI

1	24/11/1998
2	24/11/1998
3.1	24/11/1998
3.2	24/11/1998
3.3	24/11/1998
3.4	17/11/2000
4	17/10/2003

DANİMARKA - DANAK

1	13/12/1990
2	13/05/1992
3.1	26/11/1996
3.2	26/11/1996
3.3	26/11/1996
3.4	23/06/1998
4	23/09/2004

FRANSA - COFRAC

1	1 /12/ 1989
2	13 /05/ 1992
3.1	26 /11/ 1996
3.2	26 /11/ 1996
3.3	26 /11/ 1996
3.4	23 /06/ 1998
4	17 /10/ 2003

İTALYA - SINAL

2	17 /05/ 1993
---	--------------

İTALYA - SINCERT

3.1	18 /05/ 1995
3.2	18 /05/ 1995
3.3	18 /05/ 1995
3.4	23 /06/ 1998
4	17 /10/ 2003

BELÇİKA - BELAC

1	28/02/1997
2	28/02/1997
3.1	24/11/1998
3.2	24/11/1998
3.3	17/10/2003
3.4	24/11/1998
4	17/10/2003

MALTA - NAB-MALTA

2	2 /04/ 2008
---	-------------

ESTONYA - EAK

1	12/03/2004
2	12/03/2004
3.1	18/03/2005
3.2	18/03/2005
3.3	18/03/2005
3.4	18/03/2005
4	12/03/2004

FINLANDİYA - FINAS

1	01/12/1989
2	17/05/1993
3.1	21/11/1994
3.2	21/11/1994
3.3	16/11/1995
3.4	23/06/1998
4	17/10/2003

YUNANİSTAN - ESYD

1	12 /03/ 2004
2	12 /03/ 2004
3.1	18 /03/ 2005
3.2	18 /03/ 2005
3.3	18 /03/ 2005
3.4	18 /03/ 2005
4	12 /03/ 2004

ALMANYA - DACH

2	23 /06/ 1998
---	--------------

ALMANYA - DKD

1	1 /12/ 1989
---	-------------

ALMANYA - DAP

2	30 /11/ 1994
3.1	16 /11/ 1995
4	14 /10/ 2005

İTALYA - SIT

1 1 /12/ 1989

ROMANYA - RENAR

2 14 /10/ 2005

İRLANDA - İNAB

1 17 /06/ 1993

2 17 /06/ 1993

3.1 15 /10/ 2002

3.2 23 /06/ 1998

3.4 23 /06/ 1998

4 5 /10/ 2006

LİTVANYA - LA

1 15 /10/ 2001

2 15 /10/ 2001

3.1 15 /10/ 2001

3.2 14 /10/ 2005

3.3 14 /10/ 2005

3.4 14 /10/ 2005

4 14 /10/ 2005

POLONYA - PCA

1 23 /09/ 2004

2 23 /09/ 2004

3.1 23 /09/ 2004

3.2 23 /09/ 2004

3.3 23 /09/ 2004

3.4 23 /09/ 2004

4 14 /10/ 2005

PORTEKİZ - İPAC

1 4 /04/ 2006

2 4 /04/ 2006

3.1 4 /04/ 2006

3.2 4 /04/ 2006

3.3 4 /04/ 2006

3.4 4 /04/ 2006

4 4 /04/ 2006

SLOVENYA - SA

1 17 /10/ 2003

2 17 /10/ 2003

3.1 4 /04/ 2006

3.2 4 /04/ 2006

3.4 4 /04/ 2006

4 4 /04/ 2006

İSPANYA - ENAC

1 19 /07/ 1995

2 30 /11/ 1992

3.1 23 /11/ 1999

3.2 26 /11/ 1997

3.3 23 /11/ 1999

3.4 23 /06/ 1998

4 17 /10/ 2003

ALMANYA - TGA

2 30 /11/ 1994

3.1 16 /11/ 1995

3.2 18 /05/ 1995

3.3 18 /11/ 1995

3.4 23 /06/ 1998

4 18 /03/ 2005

LETONYA - LATAK

1 15 /10/ 2002

2 15 /10/ 2002

3.1 15 /10/ 2002

3.2 15 /10/ 2002

3.3 15 /10/ 2002

4 4 /04/ 2006

HOLLANDA - RvA

1 1 /12/ 1989

2 13 /05/ 1992

3.1 21 /11/ 1994

3.2 21 /11/ 1994

3.3 21 /11/ 1994

3.4 24 /11/ 1998

4 17 /10/ 2003

NORVEÇ - NA

1 15 /01/ 1993

2 14 /12/ 1993

3.1 21 /11/ 1994

3.2 21 /11/ 1994

3.3 21 /11/ 1994

3.4 23 /06/ 1998

4 17 /10/ 2003

SLOVAKYA - SNAS

1 21 /03/ 2001

2 21 /03/ 2001

3.1 15 /10/ 2002

3.2 15 /10/ 2002

3.3 15 /10/ 2002

3.4 15 /10/ 2002

4 17 /10/ 2003

SLOVENYA - SA

1 17 /10/ 2003

2 17 /10/ 2003

3.1 4 /04/ 2006

3.2 4 /04/ 2006

3.4 4 /04/ 2006

4 4 /04/ 2006

İSVEÇ - SWEDAC

1 1 /12/ 1989

2 13 /05/ 1992

3.1 21 /11/ 1994

3.2 21 /11/ 1994

3.3 21 /11/ 1994

3.4 24 /11/ 1998

4 17 /10/ 2003

TURKEY - TURKAK		İSVİÇRE - SAS	
1	04/04/2006	1	1 /12/ 1989
2	04/04/2006	2	14 /12/ 1993
3.1	26/09/ 2008	3.1	21 /11/ 1994
3.2	04/04/2006	3.2	21 /11/ 1994
3.3	26/09/ 2008	3.3	23 /06/ 1998
3.4	26/09/ 2008	3.4	23 /06/ 1998
4	04/04/2006	4	17 /10/ 2003

a. Amaçlar

Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) nın en önemli amacı; üye ülkeler arasında ve üye ülkelerin akreditasyon sistemleri arasında karşılıklı güveni kurmak ve daha sonra bu güvenin kalıcılığını sağlamaktır. Bu da birbirlerinin sistemlerini, belgelerini, kendi akredite edilmiş kuruluşlarının raporlarının eşitliğini kabul eden anlaşmalar yaparak sağlanmaktadır.

Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK)'ın MLA kapsamı kalibrasyon, test, ürün sertifikasyon, Kalite sistem sertifikasyon, Personel sertifikasyon, EMS (ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyonu ve gözetim bulunmaktadır. Türkak Ekim 2008 de EA MLA ürün sertifikasyon ve personel sertifikasyon konusunda kapsamını genişletmiştir⁵⁶.

Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) aynı zamanda karşılıklı global birleşmeye ulaşmak amacıyla; dünyadaki akreditasyon kuruluşlarının bölgesel gruplaşmalarını bir araya getirmek için de çalışmalar yapmaktadır. EA' nın çok taraflı anlaşmalarını imzalayanlar, birçok ülkeden değişik akreditasyon kuruluşlarıyla test ve kalibrasyon alanında da iki taraflı anlaşmalar da imzalamışlardır.

Bu ülkelerden bazıları Avustralya, Yeni Zelanda, Hong Kong ve Güney Afrika'dır. EA çok taraflı anlaşmalarını imzalayanlar, belgelendirme alanında da IAF ile çok taraflı anlaşmalar imzaladılar.

⁵⁶<http://www.european-accrreditation.org/content/ea/members.htm>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

b. Üyelik

AB ve EFTA ülkelerinde veya AB ve EFTA'ya üye olmaya aday ülkelerde bulunan ulusal alanda tanınan akreditasyon kuruluşları, Avrupa Akreditasyon Birliği (EA)'ya tam üye olabilirler. Diğer Avrupa ülkelerinde de onaylanan ulusal akreditasyon kuruluşları da aday üye olabilirler. EA'nın şuan 35 tam üyesi bulunmaktadır. Bu üyelerden 33'ü Avrupa ülkesidir. Aşağıdaki tabloda mevcut tam üyeleri görebilirsiniz.

Tablo1.7: Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) Üyeleri⁵⁷

Üye Adı	Ülke
BMWA	Avusturya
BELAC	Belçika
BAS	Bulgaristan
CYS-CYSAB	Kıbrıs
CAI	Çek Cumhuriyeti
DANAK	Danimarka
EAK	Estonya
FINAS	Finlandiya
COFRAC	Fransa
DACH, DAP, DKD, TGA	Almanya
ESYD	Yunanistan
NAT	Macaristan
ISAC	İzlanda
INB	İrlanda
SINAL, SINCERT, SIT	İtalya
LATAK	Letonya
LA	Litvanya
ILNAS	Lüksemburg
NAB-MALTA	Malta
RVA	Hollanda
NA	Norveç
PCA	Polonya
IPAC	Portekiz
HAA	Hırvatistan
RENAR	Romanya

⁵⁷ <http://www.european-accreditation.org/content/ea/members.htm>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

SNAS	Slovakya
SA	Slovenya
ENAC	İspanya
SWEDAC	İsveç
SAS	İsviçre
IARM	Makedonya Cumhuriyeti
TURKAK	Türkiye
UKAS	İngiltere

B. ASYA VE AVUSTRALYA

1. Asya-Pasifik Akreditasyon Birliği (APLAC)

Asya Pasifikteki ulusal laboratuvar akreditasyon kuruluşlarının hızlı gelişimine ve bu kuruluşların bölgedeki işbirliğine olan anlamlı ilgisine cevap olarak Asya Pasifik Akreditasyon Birliği (APLAC) kurulmuştur⁵⁸. Bu birlik tarafından kullanılan dokümanlar ISO Kılavuzlarına paralel biçimde tasarlanmıştır (özellikle ISO Kılavuz 25). Resmi örgütlenme 1995 yılında, birlikte yer alan ülkeler arasında imzalanan karşılıklı anlayış muhtırasıyla başlamıştır.

APLAC'ın kurulması girişimi esas olarak, bölgedeki laboratuvar akreditasyonunu dünyada en iyi yapmak, diğer bölgesel kuruluşlarla işbirliğini kolaylaştırmak, uluslararası alanda sesini duyurmak ve herhangi bir üye ülke tarafından akredite edilen laboratuvarların kullanımını ve kabulünü sağlamak içindir.

a. Amaçlar

APLAC'ın resmi amaçları Mutabakat Protokolü'nde (MOU) tanımlanmıştır. Esas hedefi bölgedeki laboratuvarların teknik yeterliliğine güveni sağlamak ve böylece laboratuvar test verilerinin doğruluğuna her üyenin inanmasını sağlamaktır.

Eskiden yapılmış anlaşmalarda kişisel ilişkilerin çok büyük bir rolü vardı ve bunlar genelde kısıtlı bir kullanım alanına sahipti. Genel kabule yönelik anlaşmalar artık bu tür ilişkilerle yürümekte olmasına rağmen; bu tür kişisel ilişkilerin tamamen göz ardı edildiği anlamına gelmemektedir. Modern karşılıklı tanıma anlaşmaları; ciddi ve şeffaf bir şekilde yürütülen teknik yeterlilik incelemelerine dayanarak hazırlanmaktadır⁵⁹.

⁵⁸ <http://www.aplac.org/about.html>. (Erişim Tarihi: 25.10.2008).

⁵⁹ <http://www.turkak.org.tr/literat/mk12.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008)..

b. Üyelik

Bölgedeki bütün akreditasyon kuruluşları ve konuya ilgi duyan diğer kuruluşlar APLAC'a üye olabilirler. APLAC'a; bütün APEC üyelerine ilaveten Hindistan, Sri-Lanka, Vietnam üyedir ve eğer talep olursa, genel kurul başka ülkeleri de aralarına kabul edebilir.

c. APLAC Çalışma Programı

APLAC'ın çalışma programı; 21. Yüzyılın başlarında APEC'in serbest ticaret hedefini karşılayacak şekilde laboratuvar akreditasyon kuruluşları ağının kurulmasını sağlamaya yönelik olarak hazırlanmıştır. APLAC; karşılıklı tanıma anlaşmaları (MRA) çalışmalarını için sağlam bir zemin oluşturmak için öncelikle bilgi alışverişi, eğitim, beceri testleri ile uluslararası ve bölgesel irtibat gibi konulara eğilmiştir. Bu aktivitelerin en önemli hedefi ve ana amacı; bölgesel akreditasyon kuruluşları arasında ve APLAC ile diğer bölgesel birlikler arasında karşılıklı tanıma anlaşmaları geliştirmektir.

2. Pasifik Akreditasyon Birliği (PAC)

Pasifik Akreditasyon Birliği (PAC); Asya-Pasifik bölgesindeki ülkeler arasında ticareti kolaylaştırmak amacıyla; akreditasyon kuruluşları ve diğer ilgili kuruluşların bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Esas hedefi; belgelendirmeyi uluslararası düzeyde tanıtmak ve yönetim sistemleri, ürünler, hizmetler, personel ve diğer uygunluk değerlendirmesi programlarının kayıtlarını oluşturmaktır⁶⁰.

a. Amaçlar

PAC; çok taraflı karşılıklı tanıma gruplarının gelişimini teşvik etmekte ve faaliyetlerini düzenli olarak izlemektedir. Böylece; yönetim sistemleri, ürünler, hizmetler, personel ve benzeri uygunluk değerlendirmesi programlarının akreditasyonun karşılıklı tanınmasına olanak sağlamaktadır. Faaliyetler, ilgili ISO Kılavuzlarına uygun bir şekilde yürütülmektedir.

PAC ayrıca; bölgedeki akreditasyon kuruluşlarının gelişimini destekler ve teşvik eder. Böylece; akreditasyon kurumunun olmadığı ülkelerde akreditasyon hizmetleri için bir ön hazırlık yapılmış olmakta ve APEC' in bölgede karşılıklı tanıma hedefine ulaşmak için yaptığı çalışmalara da destek vermektedir.

⁶⁰ <http://www.turkak.org.tr/literat/mk12.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

b. Üyelik

PAC'ın Ocak 1996'da; Asya, Avustralya ve Kuzey Amerika'da 17 tane üyesi vardı. PAC'a tam üyelik; Asya Pasifik Ekonomi Birliğine (APEC) üye ülkelerde kurulmuş ve çalışmakta olan; yönetim sistemleri, ürünler, hizmetler, personel veya benzer programlarda hizmet veren tüm akreditasyon kuruluşlarına açıktır. 1996 Haziranında PAC yönetimi; PAC- MLA' sını hızlandırmak için IAF Karşılıklı Tanıma Doküman ve Prosedürlerini uygulamaya karar vermiştir. Bu uygulamanın sebebi PAC-MLA üyelerinin dünya çapındaki IAF-MLA' ya da kabul olmalarını ve böylece QSAR programına girebilmelerini sağlamaktır. PAC, IAF-MLA dokümanları ve prosedürlerinin gelişiminde IAF ile işbirliği yapmış ve bu prosedürler Haziran 1997'de uygulanmaya başlanmıştır. PAC' ın 6 üye akreditasyon kuruluşu PAC-MLA' ya katılmak için başvurmuş olup, yine aynı altı kurum IAF-MLA' ya üye olmak için de başvuruda bulunmuştur⁶¹. Pasifik Akreditasyon Birliği (PAC)'a Üye olan Akreditasyon Kuruluşları⁶²:

Tablo1.8: Pasifik Akreditasyon Birliği (PAC) Üyeleri

Üye Adı	Ülke
JAS-ANZ	Avusturya
ANSI	Amerika
BoA/STAMEQ	Vietnam
NAC	Tayland
TAF	Chinese Taipei
SAC	Singapore
PAO (Philippines)	Filipinler
PNAC	Pakistan
EMA	Meksika
Standards Malaysia	Malezya
KAS (Korea)	Kore
KAB (Korea)	Kore
JASC (Japan)	Japonya
JAB (Japan)	Japonya
IAS Iran	İran

⁶¹ <http://www.turkak.org.tr/literat/mkl2.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

⁶² <http://www.apec-pac.org/pacmember.php>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

KAN (Indonesia)	Endonezya
NABCB (India)	Hindistan
HKAS (Hong Kong)	Hong Kong
CNAS (PR CHINA)	Çin
SCC (Canada)	Kanada

C. KUZEY VE GÜNEY AMERİKA

1. Amerika Akreditasyon Birliği (IAAC)

Amerika Akreditasyon Birliği (IAAC); uygunluk değerlendirmesi kuruluşları yoluyla Kuzey ve Güney Amerika ülkeleri veya ülke blokları arasında, ticari yatırımları kolaylaştırmak için; akreditasyon kuruluşları, belgelendirme kuruluşları, muayene kuruluşları, deney ve kalibrasyon laboratuvarları ve diğer ilgili kuruluşlar tarafından kurulan bir birliktir. IAAC 1996 yılında 17 ülkeyi temsil eden 45 delegenin katılımıyla yapılan bir toplantıda kurulmuştur. Bu toplantıda Mutabakat Protokolü'nün (MOU) tam üyeleri ve aday üyelerinin imzalarıyla, karşılıklı tanıma anlaşmalarının sağlanması için çalışmalar yapılmasına karar verilmiştir.

Bütün akreditasyon kuruluşları ve müşterileri; akreditasyon, belgelendirme ve deneylerle ilgili faaliyetlerini ISO Kılavuzlarına göre yaparlar. IAAC 12 Kasım 2006 da ILAC (International Laboratory Accreditation Coop.) ile test ve kalibrasyon konularında, IAF (International Accreditation Forum) ile yine aynı tarihte Kalite Yönetim sistemi kapsamında karşılıklı tanınma anlaşması yapmıştır⁶³.

a. Amaçlar

IAAC' nin hedefi akreditasyon sistemlerinin ve programlarının eşitliğini esas alarak, akreditasyon kuruluşları tarafından verilen akreditasyonların uluslararası kabulünü uluslararası akreditasyon ağıyla ve diğer bölgesel akreditasyon üye kuruluşlarıyla işbirliği halinde çalışarak hızlandırmaktır. Aynı zamanda uygunluk değerlendirmesinin, deney ve kalibrasyon sonuçlarının uluslararası arenada kabulünü sağlamaktır⁶⁴.

⁶³ <http://www.iaac.org.mx/English/MlaRec.php>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

⁶⁴ <http://www.turkak.org.tr/literat/mkl2.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

b. Üyelik

IAAC, şimdilik Güney ve Kuzey Amerika'daki ülkelerden 10 tam üye ve 5 aday üyeye sahiptir.

D. DÜNYADAKİ AKREDİTASYON ÖRGÜTLERİ

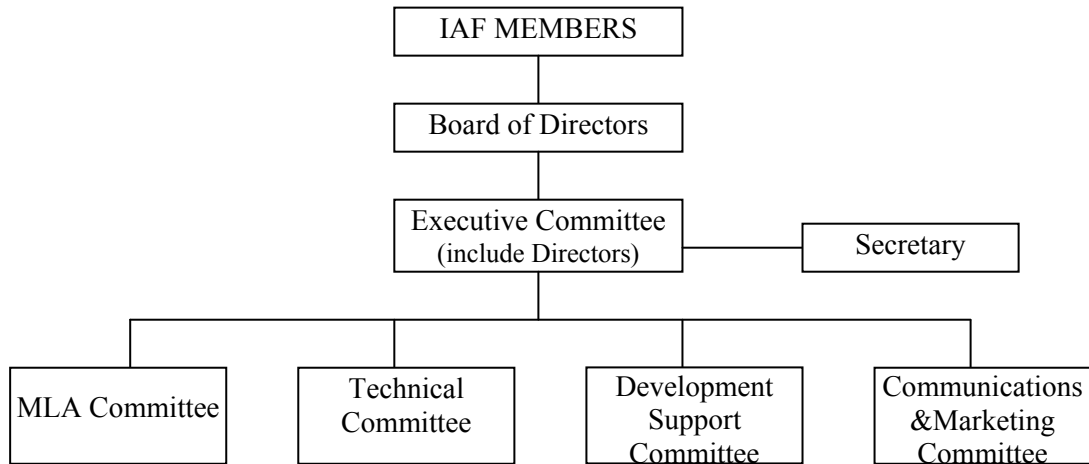
1. Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF)

Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF), akreditasyon kuruluşları ile yönetim sistemleri, ürünler, hizmetler, personel ve diğer uygunluk değerlendirmesi yapan kuruluşların dünya birliğidir. Esas hedefi; dünyanın her yerinde geçerli bir uygunluk değerlendirme programı oluşturmak ve akrediteli sertifikalar ile müşterilere güven vererek iş hayatındaki riski azaltmaktır. Akreditasyon, yetkili kurumun ve yetkiyi kullananların tarafsızlığını garanti eder. IAF üyeleri belgelendirme veya kayıt kuruluşlarının organizasyon, ürünler veya personel yönetiminde tanımlı bir standarda uyduklarını onaylamaktadır⁶⁵. (uygunluk değerlendirmesi).

Ocak 1993'teki ilk kuruluş toplantısından beri IAF çalışma programını, üç tanesi resmi olmayan, her biri IAF temsilcilerinden oluşan çalışma gruplarının çabalarıyla sürdürmektedir. Birinci grup, ISO/IEC Kılavuzlarını ve benzeri dokümanları yorumlayan dokümanlar hazırlamaktadır. İkinci grup ise, çok taraflı anlaşmaları (MLA) yapmak için gerekenleri ve prosedürleri hazırlamaktadır. Üçüncü grup, birçok değişik konuyla ilgilenmiş olup, bunlar; çevre yönetim sistemleri standartlarına organizasyonunun adaptasyonu için gerekenlerin tedarik edilmesi, satıcının tetkik belgelemesine güven, sistem standartlarının ve spesifik uygulamalarının tasarımı ve program veriminin değerlendirilmesi için bir ölçüm şeklinin tasarlanmasıdır. Çalışma gruplarının çalışması ve sonuçları, hangi işlerin bittiğine ve yenilerinin başlangıçlarına karar verilen ara-yıl genel toplantılarında gözden geçirilir. IAF kendisini MLA grup sorumluluğunun artan taleplerine karşın yeniden nasıl yapılandırabileceği üzerinde çalışmaktadır⁶⁶.

⁶⁵ <http://www.iaf.nu/>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

⁶⁶ <http://www.iaf.nu/>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

Şekil 1.6: Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF) Yapılanması

a. Amaçlar

IAF'nun hedefleri;

- Üyeler arasında ve onlar tarafından akredite edilen kuruluşlar arasında güveni sağlamak,
- ISO/IEC dokümanlarının kullanımını ve gelişimini desteklemek,
- Aralarındaki çok yönlü anlaşmaları esas alarak üyelerin programlarının eşitliğini sağlamak,
- Bölgesel çok yönlü anlaşmaları teşvik etmektir.

b. Üyelik

Akreditasyon kuruluşları ve akreditasyon kuruluşlarının bölgesel grupları IAF'ye tam üye olabilirler. IAF genel komitesinden çıkan kararlara bağlı olarak belgelendirme/kayıt sisteminin kullanımına veya geliştirilmesinde rol alan diğer örgütler de aday üye olabilirler⁶⁷.

⁶⁷<http://www.turkak.org.tr/literat/mkl2.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

IAF'a üye Akreditasyon Kuruluşları⁶⁸:

ANAB: American National Standards Institute - American Society for Quality National Accreditation Board LLC

ANSI: American National Standards Institute

BoA: Bureau of Accreditation (Vietnam)

BELAC: Belgian Accreditation Structure

BMWA: Federal Ministry for Economic Affairs and Labor (Austria)

CAI: Czech Accreditation Institute, (Ceský Institut pro Akreditaci, o.p.s.)

CNAS: China National Accreditation Service for Conformity Assessment

COFRAC: Comite Francais d'Accreditation (France)

DA: Directorate of Accreditation (Albania)

DAC: Dubai Accreditation Center (United Arab Emirates)

DANAK: Danish Accreditation

DAR: German Accreditation Council (DAR)(on behalf of TGA and DAP)

EMA: Mexican Accreditation Entity, (Entidad Mexicana de Acreditacion)

ENAC: Entidad Nacional de Acreditacion (Spain)

EGAC: Egyptian Accreditation Council

ESYD: Hellenic Accreditation System S.A. (Greece)

FINAS: Finnish Accreditation Service

HKAS: Hong Kong Accreditation Service

IAS: Iran Accreditation System

INAB: Irish National Accreditation Board

INDECOPI: National Institute for the Defense of Competition and Protection of Intellectual Property (Peru)

INMETRO: National Institute of Metrology, Standardization and Industrial Quality (Brazil)

INN: Instituto Nacional de Normalizacion (Chile)

IPAC: Portuguese Institute for Accreditation

JAB: Japan Accreditation Board for Conformity Assessment

JAS-ANZ: Joint Accreditation System of Australia and New Zealand

⁶⁸ <http://www.iaf.nu/>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

JASC: Japan Accreditation System for Product Certification Bodies of JIS Mark

JIPDEC: Japan Information Processing Development Corporation - Information Management Systems Promotion Center (JIPDEC IMSPC)

KAB: Korea Accreditation Board

KAN: Accreditation Body of Indonesia (Komite Akreditasi Nasional)

KAS: Korea Accreditation System

MAURITAS: Mauritias Accreditation Service

NA: Norwegian Accreditation

NAA: National Accreditation Association of DPR of Korea

NABCB: National Accreditation Board for Certification Bodies (India)

NAC: National Accreditation Council of Thailand, The Office of

OAA: Organismo Argentino de Acreditacion (Argentina)

OLAS: Luxembourg Office of Accreditation

PAO: Philippine Accreditation Office

PCA: Polish Centre for Accreditation

PNAC: Pakistan National Accreditation Council

RENAR: Romanian Accreditation Association (Asociatia de Acreditare din Romania)

RvA: Dutch Accreditation Council (Raad Voor Accreditatie)

SA: Slovenska Akreditacija (Slovenia)

SAC: Singapore Accreditation Council

SANAS: South African National Accreditation System

SAS: State Secretariat for Economic Affairs (SECO), Swiss Accreditation Service

SCC: Standards Council of Canada

SINCERT-FIDEA: Sistema Nazionale di Accreditamento degli Organsimi di Certificazione e Ispezione - Italian Federation for Accreditation (Italy)

SNAS: Slovak National Accreditation Service (Slovakia)

Standards Malaysia: Department of Standards Malaysia

SWEDAC: Swedish Board for Accreditation and Conformity Assessment

TAF: Taiwan Accreditation Foundation (Chinese Taipei)

TUNAC: Tunisian Accreditation Council (Conseil National d'Accréditation, CNA)

TURKAK: Turkish Accreditation Agency

UKAS: United Kingdom Accreditation Service

c. IAF ve Kalite Sistemi Değerlendirmesinin Tanınması (QSAR)

IAF üyeleri; ISO/IEC tarafından, kalite sistemi değerlendirme tanınması (QSAR) için bir program geliştirmek üzere davet edilmiştir. Buna göre; bir ülkedeki akreditasyon kuruluşu tarafından verilen ISO 9000 belgesini, bu programda akreditasyon kuruluşu bulunan diğer üye ülkeler de kabul etmelidir. ISO ve IEC bu programın detaylarıyla ilgilenirken, IAF akreditörleri de onlara ISO/IEC akreditörleriyle kanun önünde aynı hakları tanıyacak kendi MLA değerlendirme sistemlerinin gelişimiyle ilgilenmektedir. IAF, Ocak 1998'de kalite sistemlerinin belgelendirilmesi alanında ilk çok taraflı anlaşmasını imzalamıştır. Bu anlaşmayı; Afrika, Asya, Avustralya, Avrupa ve Kuzey Amerika'dan 18 akreditasyon kuruluşu imzalamıştır⁶⁹.

2. Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon Birliği (ILAC)

Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon Birliği, dünyadaki laboratuvarların ve muayene kuruluşlarının akreditasyonu ile ilgilenen kurumlar topluluğudur. Dolayısıyla ILAC uygunluk değerlendirmesi konusunda dünyadaki bütün organizasyonlarla bağlantı halindedir. Bundan dolayı, Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO) ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ile uzun süredir bağlantıları bulunmaktadır⁷⁰.

a. Amaçlar

ILAC'ın amaçları;

- Katılımcı akreditasyon kuruluşlarının işletim prosedürlerinin uyumlaştırılması,
- Laboratuvar akreditasyonlarının kullanımının teşvik edilmesi,

⁶⁹ <http://www.turkak.org.tr/literat/mkl2.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

⁷⁰ <http://www.ilac.org/>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

- Bilgi alışverişi için çeşitli yöntemler tasarlamak ve bu yöntemlerin kalıcılığını sağlamak,
- Uluslararası standartların ve kılavuzların kullanımını geliştirmeye ve teşvik etmeye yardımcı olmak,
- Bölgesel birliklerinin oluşumunu desteklemek ve aralarında yapılan işlerin gereksizce kopyalanmasını engellemeye çalışmak,
- Karşılıklı tanıma anlaşmalarının gelişmesini ve kabulünü teşvik etmek,
- İlgilenen bütün akreditasyon kuruluşlarının kendi sistemlerini geliştirmelerine yardımcı olmak ve benzer amaçlar içinde olan diğer ulusal, bölgesel ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmaktır.

b. Üyelik

Tam üyeler; ISO/IEC kılavuzlarındaki şartları yerine getiren, dolayısıyla çok disiplinli bir laboratuvar akreditasyon hizmeti yapabilen kuruluşlardır.

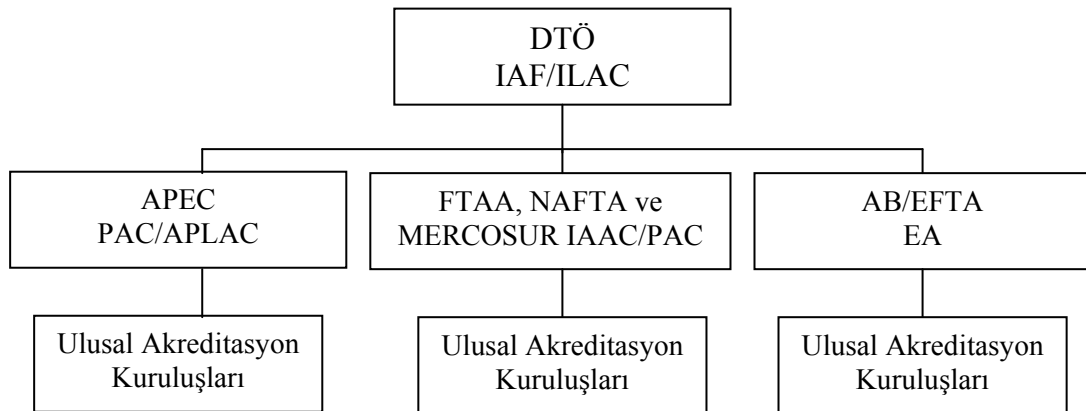
Uygun akreditasyon sistemi geliştirme çabasında olup, akreditasyon tecrübesi olmayan organizasyonlar ya da ekonomiler veya bu tip bir sistem kurma hedefinde olanlar, aday üye olarak ILAC'a katılabilirler.

ILAC, hedefleri kendi hedeflerine uygun olan uluslararası örgütlerle iletişim halindedir. Dolayısıyla; bu tip kuruluşlar için (BIPM, ISO, IEC, IAF, OIML ve DTÖ) bir üyelik kategorisi tasarlanmıştır. ILAC; uluslararası, bölgesel ve ulusal laboratuvarlar akreditasyonu kuruluşları için üyelik olanağı sağlamaktadır.

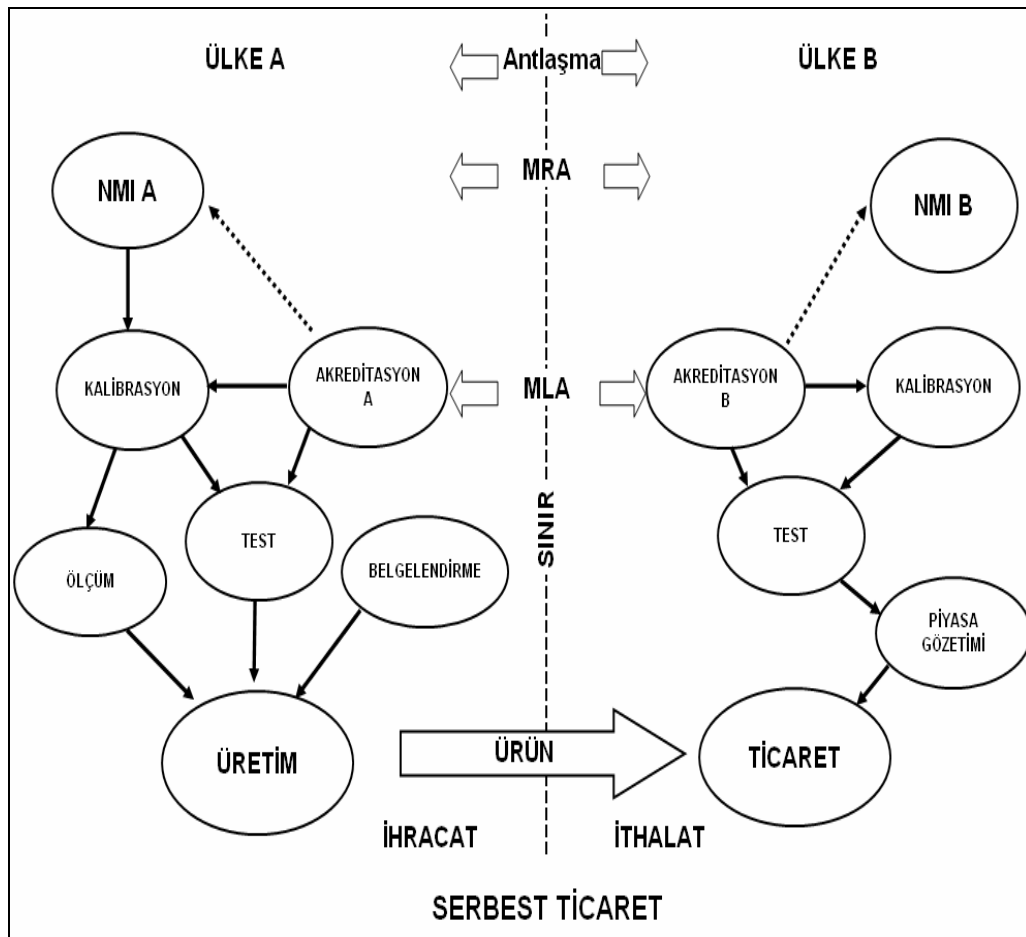
E. TİCARET ÖRGÜTLERİ İLE AKREDİTASYON BİRLİKLERİNİN İLİŞKİLERİ

Ticaret örgütleri ile akreditasyon birliklerinin ilişkileri aşağıdaki şema ile gösterilmiştir⁷¹.

⁷¹ <http://www.turkak.org.tr/literat/mk12.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

Şekil 1.7: Ticaret Örgütleri ile Akreditasyon Birliklerinin İlişkileri

Şekil 1.8: Serbest Ticaret Akışı⁷²

⁷² Sürer Sermet, "Metroloji ve Uygunluk Değerlendirmesi, Bilimsel ve Endüstriyel Metroloji Arasındaki İşbirliği Yakın İlişki Gereklere", http://www.icas2007.org/sunumlar/Sermet_Suer.pdf, (Erişim Tarihi: 12.03.2009).

IV. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE AKREDİTASYONUN EKONOMİYE SAĞLADIĞI KATKILAR

Akredite olmuş kuruluşlar ilgili standartlara göre hareket etme zorunluluğundadır. Dolayısıyla laboratuvarlar yaptıkları test ve analizlerde, belgelendirme kuruluşları sertifikalandırma faaliyetlerinde, ürün belgelendirme kuruluşları ürün değerlendirmelerinde, personel sertifikalandırma kuruluşları da kendi faaliyetlerinde mevcut standartlara göre hareket ederler. Standartlar ışığında yapılan bu faaliyetler belli sistematik anlayışı ve doğru ölçmeyi ve dünyanın her yerinde ortak dille konuşma avantajı getirir. Bu da rekabet edilebilirliği artırır. Maliyetleri azaltır, karlılığı artırır. Dünyanın her hangi bir ülkesinde ki bir firmanın tedarikçisi olma veya müşterisi olma avantajı sağlar. Ürünlerin güvenilirliğini artırır. Personel gelişimini sağlar. Uluslararası ticarete kolaylık sağlar.

Uluslararası kabul görmüş ortak ölçülere göre yapılandırılan ve çalıştırılan akreditasyon sistemleri ile;

- Uygunluk değerlendirmesi hizmetlerinin farklı ülkelerde farklı niteliklerde yürütülmesinin engellenmesi,

- Test ve belgelendirme konusunun ticarete teknik engel haline gelmesine yol açacak bir zemin oluşturma halinin önüne geçilmesi amaçlanıyor.⁷³

Bir onaylanmış kuruluş, belli bir ürün grubu için, bir kalite sisteminin varlığına dayanarak belge verirken, kendisi veya başka bir onaylanmış kuruluş ya da Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği ve bu birliğin karşılıklı tanıma anlaşması yaptığı diğer bölgesel akreditasyon kuruluşlarına üye kuruluşlarca akredite olmuş bir belgelendirme kuruluşu tarafından, aynı üreticinin aynı ürün grubu için daha önce verilmiş kalite sistemi onayını dikkate alır.⁷⁴ Bu sayede ülkemiz üreticisinin önüne çıkan teknik sorunlar da giderilmiş olacaktır.

⁷³ Uğur, E., "Dış Ticarete Akreditasyon Önem Kazanıyor", **AR-GE Bülten**, İzto Araştırma ve Meslekleri Geliştirme Müdürlüğü, İzmir, s. 29.

⁷⁴ 17 Ocak 2002 Tarih ve 24643 Sayılı "Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ile Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik" e ilişkin Resmi Gazete.

II. BÖLÜM

TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNUN YAPISI VE FAALİYETLERİ

I. TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNA İLİŞKİN BİLGİLER

A. TARİHÇE

“Laboratuar, belgelendirme ve muayene hizmetlerini yürütecek yurt içi ve yurt dışındaki kuruluşları akredite etmek, bu kuruluşların belirlenen ulusal ve uluslararası standartlara göre faaliyetlerde bulunmalarını ve bu suretle ürün/hizmet, sistem, personel ve laboratuar belgelerinin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmek amacıyla” 27.10.1999 günlü, 4457 sayılı yasayla Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) kurulmuştur.⁷⁶ Ülkemizde akreditasyon kuruluşuna ihtiyaç duyulmasının genel nedenlerini aşağıda belirtilen gelişmelerden anlayabiliriz.

1. Akreditasyon Sistemini Gerekli Kılan Gelişmeler

Akreditasyon sistemi gerekli kılan gelişmeleri aşağıda şu şekilde sıralamak mümkündür⁷⁷;

- ✓ Ulusal ekonomilerin ürettiği mal ve hizmetlerin uygunluğunu değerlendirme faaliyetleri,
- ✓ Mal ve hizmetlerin teknik emniyeti ve kalitesine dair piyasa beklentilerinin yükselmesi,
- ✓ Mal ve hizmetlerin ve üretim işletmelerinin standartlara ve teknik düzenlemelere uygunluğunu belgelendiren çalışmaların yaygınlaşması,
- ✓ “Ticarette Teknik Engeller” in kaldırılmasına dair Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) düzenlemeleri.⁷⁸

⁷⁶ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

⁷⁷ <http://www.lab-cevreorman.gov.tr/download/glp/1.pdf>. (Erişim Tarihi: 12.03.2009).

⁷⁸ DTÖ üyelerinin, uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, yabancı menşeli ürün ve üreticiler ile yerli ürün ve üreticiler arasında ayırıcı nitelikte olmayacaktır. Uygunluk değerlendirmesi işlemleri gereğinden daha sıkı ve yargılayıcı nitelikte olmayacaktır. Uygunluk değerlendirmesi prosedürleri yabancı ürünlere zorluk çıkarıcı şekilde uygulanmayacaktır. Uygunluk değerlendirmesi kuruluşları uluslararası standartlara göre yeterlilik bakımından akredite edilecek ve gözetim altında olacaktır. <http://www.lab-cevreorman.gov.tr/download/glp/1.pdf>. (Erişim Tarihi: 12.03.2009).

- ✓ Avrupa Birliği(AB) ile Türkiye arasında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşmasınının 8. Maddesi,⁷⁹
- ✓ Ülkemizdeki; belgelendirme (sertifikasyon) çalışmaları ve laboratuvar faaliyetlerinin niteliğinin yükseltilmesi ihtiyacıdır.
- ✓

Global Ticaret: Sanayinin Hedefi
Bir kez ölç, her yerde kabul edilsin

Şekil 2.1: Global Ticarete Sanayinin Beklentileri ve Akreditasyonda Tanınırlığın Önemi.⁸⁰

⁷⁹ Avrupa Birliği ile Türkiye arasında kurulması amaçlanan Gümrük Birliği ile ilgili olarak alınan 6.3.1995 tarih ve 95/I sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın 8. maddesi ile Türkiye, Karar'ın yürürlüğe giriş tarihinden itibaren beş yıl içinde ticarete teknik engellerin kaldırılması konusundaki Topluluk araçlarını kendi iç yasal düzenlemelerine dâhil etmeyi taahhüt etmiştir. Bu karar uyarınca Türkiye, Avrupa Birliği'nin Yeni Yaklaşım Direktiflerini (genel ürün gereklerini getirerek) iç hukuka aktarmaktadır (Eroğlu, 2006: 152).

⁸⁰ <http://www.lab-cevreorman.gov.tr/download/glp/1.pdf>. (Erişim Tarihi: 12.03.2009).

2. Türkiye’de Akreditasyon Yapılanması Süreci

- ✓ 15 Mayıs 2000’de TÜRKAK 1. olağan genel kurulu toplanarak, yönetim ve denetim kurulunun oluşması.
- ✓ 1 Temmuz 2000’den itibaren kurumsal teşkilatlanma çalışmalarının başlangıcı.
- ✓ 15 Mart 2001’de Akay Caddesi No:11’deki hizmet binasında faaliyete geçilmesi.
- ✓ 30 Mayıs 2001 itibarı ile akreditasyon hizmetine ilişkin teknik şartlar ve düzenleyici kurallar tespiti.
- ✓ 15 Haziran 2001’de internet ortamında iletişim amacıyla Türkak web sitesi devreye alınması. www.turkak.org.tr
- ✓ Akreditasyon sisteminin oluşturulması için alman teknik yardımı işlerlik kazandı.
- ✓ Akreditasyon sistemini düzenleyen kurallar, politika ve prensipler hazırlanması ve kamuya duyurulması.
- ✓ Akreditasyon denetçilerinin ve sektör komitelerinin belirlenmesi için çalışmaların başlangıcı. (Haziran 2001).
- ✓ 27-28 Kasım 2002 tarihinde Avrupa akreditasyon birliği’ne (EA) tam üye oldu.
- ✓ 19 Aralık 2002 tarihinde uluslararası laboratuvar akreditasyon birliği’ne (ILAC) gözlemci üye oldu.
- ✓ 4 nisan 2006 tarihinde deney, kalibrasyon, muayene ve sistem belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonu kapsamında Avrupa akreditasyon birliği ile MLA imzalanması.
- ✓ 10 mayıs 2006 tarihinde ise; uluslararası laboratuvar akreditasyon birliği (ILAC) ile deney ve kalibrasyon alanlarında MRA’nın imzalanması
- ✓ TÜRKAK IAF MLA anlaşmasının da 26.10.2007 de QMC (kalite yönetim sistemi) de 20.10.2008 tarihinde de EMS (çevre yönetim sistemi) ve ürün sertifikasyonu konusunda tanınırlık sağlamıştır⁸¹.

⁸¹ International Accreditation Forum (IAF), **Resolutions Adopted at the IAF 22nd General Assembly**, 19-21 October 2008, Stockholm, Sweden.

Türkak yukarıda da belirtildiği gibi gelişim sürecini hızla tamamlamaya devam etmektedir. Yeterliliğini artırdıkça uluslararası faaliyetlerini artırması da beklenmektedir..

TÜRKAK'ın Orta Asya Cumhuriyetleri ve Balkan Ülkelerinin yanı sıra Körfez ülkeleri ile son birkaç ayda sağladığı etkin diyalog sayesinde, bugün bu ülkelere akreditasyon alanında eğitim desteği verilmektedir. Ayrıca bu ülkelerden akreditasyon başvuruları da alınmaktadır. Öte yandan gelen talepler doğrultusunda bu ülkelerin milli akreditasyon kuruluşlarını kurmaları konusunda TÜRKAK tarafından teknik destek verilmektedir. Son önemde yurt dışı akreditasyon ve destek taleplerinin artmış olması, kurumun faaliyetlerini başarıyla gerçekleştirdiğinin ve uluslar arası tanınırlığını arttırdığının önemli göstergelerinden biridir.⁸²

3. Türkak'ın Faydaları

Türk Akreditasyon Kurumunun faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz⁸³;

- ✓ DTÖ' nün düzenlemelerine uygun bir uygunluk değerlendirme altyapısı oluşturulması ile ülkemizdeki belgelendirme faaliyetlerinin saygınlığı ve güvenilirliğinin artması,
- ✓ Mal ve hizmetlerin kalitesi hakkında düzenlenen belgelerin, muayene ve deney raporlarının tüketicilerin daha doğru ve yeterli bilgilenmesini sağlayan dokümanlar haline gelmesi,
- ✓ AB'ye ihraç edilen mal arın kalitesi ve teknik emniyetine dair belgelerin yurt içinden alınabilmesi,
- ✓ Ülkemizdeki uygunluk değerlendirme kuruluşlarının, AB'ye ihraç yapmak isteyen AB dışı civar ülkelerin üreticilerine, ihtiyaç duydukları belgelendirme hizmetlerini satmak suretiyle kazanç sağlaması,
- ✓ Rekabete açık ve şeffaf biçimde çalışan bir uygunluk değerlendirme hizmetleri
- ✓ sektörünün oluşması ve bu sahaya yatırım yapmanın cazip hale gelmesi

gibi pek çok fayda sağlıyor.

⁸² Çağlayan, Z., "Türk Akreditasyon Sistemi ve Türkak", **Standard Ekonomik ve Teknik Dergi**, 47 (553), Haziran 2008, ss. 6-7.

⁸³ Uğur, E., "Dış Ticarete Akreditasyon Önem Kazanıyor", **AR-GE Bülten**, İzto Araştırma ve Meslekleri Geliştirme Müdürlüğü, İzmir, s. 29.

B. KURUMUN GÖREV YETKİLERİ

4457 sayılı Yasanın 3. maddesine göre Kurumun başlıca görev ve yetkileri şunlardır⁸⁴:

- a) Akreditasyon ile ilgili ölçüt ve önlemleri belirlemek, bunları uygulamak ve gerektiğinde değiştirmek.
- b) Akredite edilmek üzere başvuruda bulunan laboratuvar, ürün/hizmet, sistem, personel ve benzeri belgelendirme kuruluşlarının değerlendirmesini yapmak ve akredite edilip edilmemesine karar vermek, akredite edilen kuruluşları izlemeye almak ve gerektiğinde geçici veya devamlı olarak akreditasyon kararını durdurmak.
- c) Akredite edilmiş kuruluşlarca düzenlenen işaret ve belgelerin kullanımını özendirici düzenlemeler yapmak.
- d) Uluslararası, akreditasyon kuruluşları ile ilişkiler kurmak.
- e) Akreditasyon amacıyla başvuran kuruluşların başvuruları, değerlendirilmesi ve akredite edilmesi ile ilgili olarak elde edilmiş bilgilerin gizliliğini sağlamak.

Görev alanına giren konularda eğitim ve araştırma çalışmaları yapmak.

C. PERSONEL DURUMU

1. İstihdam Şekilleri

Kurum personeli iş sözleşmesi ile çalıştırılmakta, istekleri durumunda Emekli Sandığı ile ilişkilendirilmektedirler. Türk Akreditasyon Kurumu Personel Yönetmeliğinin 6. maddesine göre Kuruma; sözleşmeli, geçici, kısmi zamanlı konumda personel alınabilmektedir.

⁸⁴ 27 Ekim 1999 Tarih ve 4457 Sayılı “Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”, a ilişkin Resmi Gazete.

2. Personele İlişkin Bilgiler

Yıllar itibarıyla personel durumuna ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir⁸⁵.

Personelin atanma yöntemine göre dağılımı şöyledir⁸⁶:

Tablo 2.1: TÜRKAK Personel Bilgileri

Unvan	2002			2003			2004/2008		
	Dolu Kadro	Boş Kadro	Toplam Kadro	Dolu Kadro	Boş Kadro	Toplam Kadro	Dolu Kadro	Boş Kadro	Toplam Kadro
Genel Sekreter	1	0	1	1	0	1	1/1	0/0	1
Gn.Sekr.Yard.	0	2	2	2	0	2	2/2	0/0	2
Başkan	1	3	4	1	3	4	1/1	3/3	4
Hukuk Müşav.	0	1	1	0	1	1	0/0	1/1	1
Müdür	3	1	4	3	1	4	2/2	2/2	4
Teknik Personel	12	14	26	13	13	26	14/25	12/1	26
İdari Personel	10	12	22	13	9	22	13/14	9/8	22
Toplam	27	33	60	33	27	60	33/45	27/25	60

Tablo 2.2: Atanma Yöntemine Göre TÜRKAK Personel Bilgileri

Atama Usulü	Personel Sayısı
20.10.2000 tarih ve 2000/19 sayılı Y.K.K. uyarınca atanan personel (ilk atama)	12
Naklen atanan personel	14
Y.K.Kararları ve Personel Yönetmeliği hükümlerine göre alınan personel	7
Y.K.Kararları ve Personel Yönetmeliği hükümlerine göre alınan personel 07.11.2008	1
Personel Alım İlanı uyarınca, TÜRKAK Personel Yönetmeliği'nce belirlenen mülakat usulüyle 2.12.2008 tarihli Resmi Gazete'de	14
Toplam	48

⁸⁵ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

⁸⁶ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

Kuruma 57.Hükümet döneminde 28 kişi, 58.Hükümet döneminde 1 kişi, 59.Hükümet döneminde 5 kişi ve 60. hükümet döneminde 15 kişi işe alınmıştır. Maliye Bakanlığı'ndan alınan uygun görüşle Kurumun ihtiyacı olan 1 adedi yönetici personel olmak üzere 12 adet teknik 3 adet idari personel için personel alım süreci başlamış ve 07.11.2008 tarihli Yönetim Kurulu Kararıyla Genel Sekreter Yardımcılığı kadrosuna atama yapılmıştır. 02.12.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Personel Alım İlanı uyarınca, TÜRKAK Personel Yönetmeliği'nce belirlenen mülakat usulüyle personel ihtiyacı bulunan birimlere toplam 14 adet personel alınmıştır.

D. TÜRK AKREDİTASYON KURUMU FAALİYETLERİ

1. Akreditasyon

TÜRKAK; akreditasyon için belirlenmiş koşullara uygunluk sağladığı yapılan denetimlerde belirlenen ve akreditasyon sisteminin gerektirdiği diğer önlemleri alan uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite etmektedir.

Akredite edilen uygunluk değerlendirme kuruluşlarının akreditasyon süreci içinde uymaları gereken kurallar, "Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonu Hakkında Yönetmelik"le, akredite edilmeleri için uymaları gereken kurallar, tebliğlerle düzenlenmiştir.

TÜRKAK'a akreditasyon için başvuracak kuruluşlar, ilgili tebliğlerde açıklanan koşulları taşımak, başvuru formu ile birlikte, tebliğlerde sayılan dokümanları da teslim etmek zorundadır⁸⁷. Başvuran kuruluş ile TÜRKAK arasında, denetim ekibinin isimleri ve hesaplanan denetim ücreti konusunda anlaşma sağlandıktan sonra akreditasyon süreci başlamaktadır. Başvuran kuruluş, akreditasyon denetimine hazır olup olmadığını görmek amacıyla, TÜRKAK' tan bir ön denetim isteyebilmekte, ön denetim sonrası akreditasyon denetimine devam edip etmeyeceğine karar vermektedir.

Akreditasyon denetimi, dokümanların incelenmesiyle başlamakta; sonuçlar kuruluşa, kalite yönetim sisteminde saptanan uygunsuzlukların listesini içeren bir rapor şeklinde iletilmektedir. Uygunsuzlukların düzeltilmesinden sonra, denetim

⁸⁷ 02 Ekim 2001 Tarih ve 24541 Sayılı "Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonu Hakkında Yönetmelik" e ilişkin Resmi Gazete

ekibi; kuruluşun kalite yönetim sistemi, teknik kaynakları ve teknik yeterliliğinin inceleneceği denetim taslak planını yapar. Denetim, ilgili standartların tüm maddelerini içeren, inceleme formları aracılığıyla gerçekleştirilir. Denetim sonunda, denetim ekibi ve kuruluş yetkilileri arasında bir kapanış toplantısı yapılarak, saptanan uygunsuzluklar konusunda görüş birliği sağlanır.

İlgili kuruluş, denetim ekibi tarafından belirtilen uygunsuzlukları düzeltici planını TÜRKAK' a bildirir. Bu planın TÜRKAK tarafından onaylanmasını izleyen 4 ay içerisinde düzeltmelerin tamamlanması, denetimden sonraki 6 ay içerisinde de kuruluş ve TÜRKAK denetim ekibinin, gerçekleştirilen düzeltmelerin yeterliliği hakkında anlaşmaları gerekir.

Denetim raporunda belirtilen uygunsuzlukların giderilmesinden sonra, TÜRKAK; akreditasyon verip vermeme kararını alır. Karar, akreditasyon kapsamını ve koşullarını tanımlar. Karar ekinde, TÜRKAK akreditasyon markasının orijinali ve akreditasyon kapsamını belirten bir akreditasyon sertifikası verilir.

Şekil 2.2: TÜRKAK Organizasyon Yapısı⁸⁸

2002-2004-2009 yıllarında yapılan akreditasyonlarının dağılımı aşağıdadır⁸⁹:

^{88 88} <http://www.lab-cevreorman.gov.tr/download/glp/1.pdf>. (Erişim Tarihi: 12.03.2009).

Tablo 2.3: 2002-2009 TÜRKAĞ Akreditasyonları

		2002	2003	2004	2009 TOPLAM
Laboratuvar	Deney	-	8	12	202
	Kalibrasyon	1	3	8	55
Muayene Kuruluşu		1	4	5	39
Sistem Belgelendirme	Kalite Yön. Sis.	2	1	5	1
Kuruluşları	Çevre Yön. Sis.	-	1	2	1
Personel Belgelendirme Kuruluşları		1	-	-	8
Ürün Belgelendirme Kuruluşları		-	1	1	13
Toplam		5	18	18	352

a. Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığı (Ühab)

Ürün belgelendirme ve muayene hizmetlerini yürütecek yurt içi ve yurt dışındaki kuruluşları akredite etmek, ürün belgelendirmede TS EN 45011 ve muayene kuruluşlarının akreditasyonunda TS EN 45004 standartları doğrultusunda çalışmalarda bulunmalarını denetlemek ve bu suretle ürün, hizmet ve muayene belgelerinin uluslararası kabulünü sağlamakla görevlidir.

b. Laboratuvar Akreditasyon Başkanlığı (Lab)

TS EN ISO/EC 17025 "Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar" standardını ve ek olarak Avrupa Akreditasyon İşbirliği Programı (EA) ve TÜRKAĞ'ın rehber dokümanlarını kullanarak laboratuvarların bu standart ve dokümanlarda belirtilen ölçütlere uygunluğunun denetlenmesi ve akredite edilmesi işlemlerini yürütmektedir.

⁸⁹ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAĞ) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

c. Sistem Akreditasyon Başkanlığı (Sab)

Sistem belgelendirme kuruluşlarının TS EN ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi ve ISO 22000 Gıda emniyeti Yönetim Sistemleri konusunda akreditasyon işlemlerini yürütmektedir.

d. Personel Akreditasyon Başkanlığı (Pab)

Personel belgelendirmesi yapan kuruluşları akredite ederek, ISO/IEC 17024 standardı kapsamında çalışan kuruluşlardan alınan yeterlilik belgesine sahip kişilerin tanınmasının sağlanmasını amaçlamaktadır.

2. Denetçi Havuzu Oluşturma

Ulusal akreditasyon sistemini yapılandırmak için, uzman kişilerden oluşan bir denetçi havuzu oluşturmak gereklidir. Bu amaçla duyurular ve seçme ölçütleri hazırlanmış, denetçi havuzuna katılmak isteyenler için gerekli koşullar yayımlanmıştır.

TÜRKAK tarafından başvuruları uygun görülen denetçi adayları, akreditasyon ölçütleri, sahadaki uygulamalar, denetim teknikleri ve akreditasyon sisteminin işleyiş kuralları konularında eğitimden geçirilmektedir.

TÜRKAK adına akreditasyon denetimlerini gerçekleştiren baş denetçi, denetçi ve teknik uzmanlar ile stajyer ve aday denetçilerin kayıtlarının bulunduğu bir veri tabanı oluşturulmuş ve "Denetçi/Teknik Uzman Havuzu" olarak adlandırılmıştır. 31.12.2004 itibarıyla TÜRKAK'a 70 yerli, 38 yabancı denetçi kayıtlıdır.

TÜRKAK Denetçi ve Teknik Uzman Havuzunda yer alan kişilerin sayısı; 69'u yabancı uzman olmak üzere, 81 Baş Denetçi, 100 Denetçi, 65 Stajyer Denetçi, 400 Teknik Uzman olmak üzere 600 kişiyi aşmıştır.

TÜRKAK Denetçi havuzunda yer almak isteyen kişiler web sayfasında yer alan (www.turkak.org.tr) "Denetçi/Teknik Uzman Başvuru Formu"nu doldurarak Kuruma iletmektedir. Başvurular "Akreditasyon Faaliyetlerinde Yer Alacak Denetçi ve Teknik Uzmanların Nitelendirilme Kriterleri" göz önünde tutulmak suretiyle ilgili komisyonlarca değerlendirilmekte ve haklarında karar alınmaktadır. Alınan karar doğrultusunda gerekli eğitimlerden geçirilen adaylar havuza kaydolmaktadır.

3. Eğitim

Kurum, denetçi ve teknik uzman adayları yanında, özel sektör kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarının personeline de eğitim vermektedir. 2002-2003-2004 yıllarında verilen eğitimler ile katılanların sayıları aşağıda gösterilmiştir⁹⁰.

Kurum verdiği akreditasyon hizmetleri yanında, akreditasyon standartları ile ilgili olarak eğitimler düzenlemektedir. Eğitimler, hizmet içi eğitimler, denetçi eğitimleri, kurum dışına verilen eğitimler ve yurt dışına verilen eğitimler olmak üzere dört alanda düzenlenmektedir.

2001 yılı Haziran ayında hizmet verdiğimiz akreditasyon standartlarına yönelik olarak düzenlemeye başladığımız kurum dışı eğitimlerimizin sayısı 250 civarında olup, bu eğitimlere yaklaşık 5.500 kişi iştirak etmiştir.

ILAC/IAF ve EA gibi uluslararası platformlardaki faaliyetleri yürütmekte olan TÜRKAK, bunun yanı sıra ECO ve BASB gibi çeşitli bölgesel organizasyonlarda da aktif olarak çalışmalarını sürdürmeye devam etmektedir. Bu kapsamda; Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Umman, Özbekistan, Kazakistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Moldova ve benzeri ülkeler Standardizasyon ve Akreditasyon Kuruluşları ile işbirliği çalışmalarının yanısıra, son üç yıldır söz konusu kuruluşların personeline yönelik eğitimler yoğun bir şekilde düzenlenmeye devam edilmektedir.

Söz konusu çalışmalar neticesinde bugün Özbekistan ve Azerbaycan'dan bazı kuruluşlar TÜRKAK'a başvurarak akreditasyon talebinde bulunmaya başlamıştır. Başvuru yapan kuruluşlardan Azerbaycan'da 3, Özbekistanda 1 kuruluş akredite edilmiştir.

⁹⁰ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

a) Kurum Dışı Eğitim

Tablo 2.4: TÜRKAK Kurum Dışı Eğitimleri

Eğitimin Konusu	Toplam Katılımcı Sayısı	Toplam Eğitim Sayısı
Akreditasyon ve TS EN ISO/IEC 1705 Standardı Eğitimi	393	19
TS EN ISO/IEC 17025'E göre dokümantasyon ve laboratuvar el kitabı hazırlama eğitimi	224	13
TS EN ISO/IEC 17025 'e ait iç denetçi eğitimi	230	12
(Teorik) Ölçümlerin izlenebilirliği ve ölçüm belirsizliği eğitimi	305	18
(Uygulamalı) Ölçümlerin izlenebilirliği ve ölçüm belirsizliği eğitimi	26	1
Akreditasyon ve TS EN 45004-ISO 17020 Eğitimi	84	6
Akreditasyon ve TS EN 45011 Eğitimi	66	4
Onaylanmış kuruluşlar ve AB direktifleri	72	2
Numune alma teknikleri eğitimi	44	1
Deney laboratuvarlarında kalite güvence eğitimi	51	1
ISO/IEC 17025 Standardı genel bilgilendirme eğitimi	61	1
Toplam	1556	78

b) Denetçi Eğitimi

Tablo 2.5: TÜRKAK Denetçi Eğitimleri

Eğitim Konusu	Toplam Katılımcı Sayısı	Toplam Eğitim Sayısı
Akreditasyon ve TS EN ISO/IEC 17025 standardı eğitimi	53	3
Akreditasyon ve TS EN 45011 eğitimi	15	1
Akreditasyon ve TS EN 45012 eğitimi	36	1
TS EN ISO/IEC 17025 gerilim altında eğitim	29	2
TS EN ISO/IEC 17025 kritik durum eğitimi	11	1
Baş denetçi eğitimi	31	1
Geçerli kılma	66	1
Toplam	241	10

c) Hizmet İçi Eğitim

Tablo 2.6: TÜRKAK Hizmet İçi Eğitimleri

Eğitim Konusu	Toplam Katılımcı Sayısı	Toplam Eğitim Sayısı
ISO/IEC 17011 eğitimi	40	2
Teknik sorumlu (case officer) eğitimi	11	1
Akreditasyon hizmetlerinde kriz simulasyonu	14	1
Akreditasyon ve TS EN 45004-ISO 17020 eğitimi	15	1
ISO 9000: 1994 eğitimi	17	1
Bilgisayar eğitimi	24	2
Geçerli kılma	9	1
Kalite yönetimi genel prensipleri	12	1
Kamu ihale işlemlerinde akreditasyon ve belge onayı	12	1
Toplam	154	11

4. Belge İnceleme

Belge inceleme işi ağırlıklı olarak Sistem Akreditasyon Başkanlığınca yürütülmektedir. Kamu İhale Yasasının 10. maddesinde, ihaleye katılacaklardan "ihale konusu işin ihale dokümanında belirtilen standartlara uygunluğunu gösteren, uluslararası kurallara uygun şekilde akredite edilmiş kalite kontrol kuruluşları tarafından verilen sertifikaların isteneceği kuralına yer verilmiştir. Bu çerçevede, Kuruma sunulan sertifikalar incelenerek, geçerlilikleri onaylanmaktadır. Bu inceleme sadece Yabancı akreditasyon kurumundan akredite olan kuruluşları içerir.

5. Akreditasyon Ücretleri

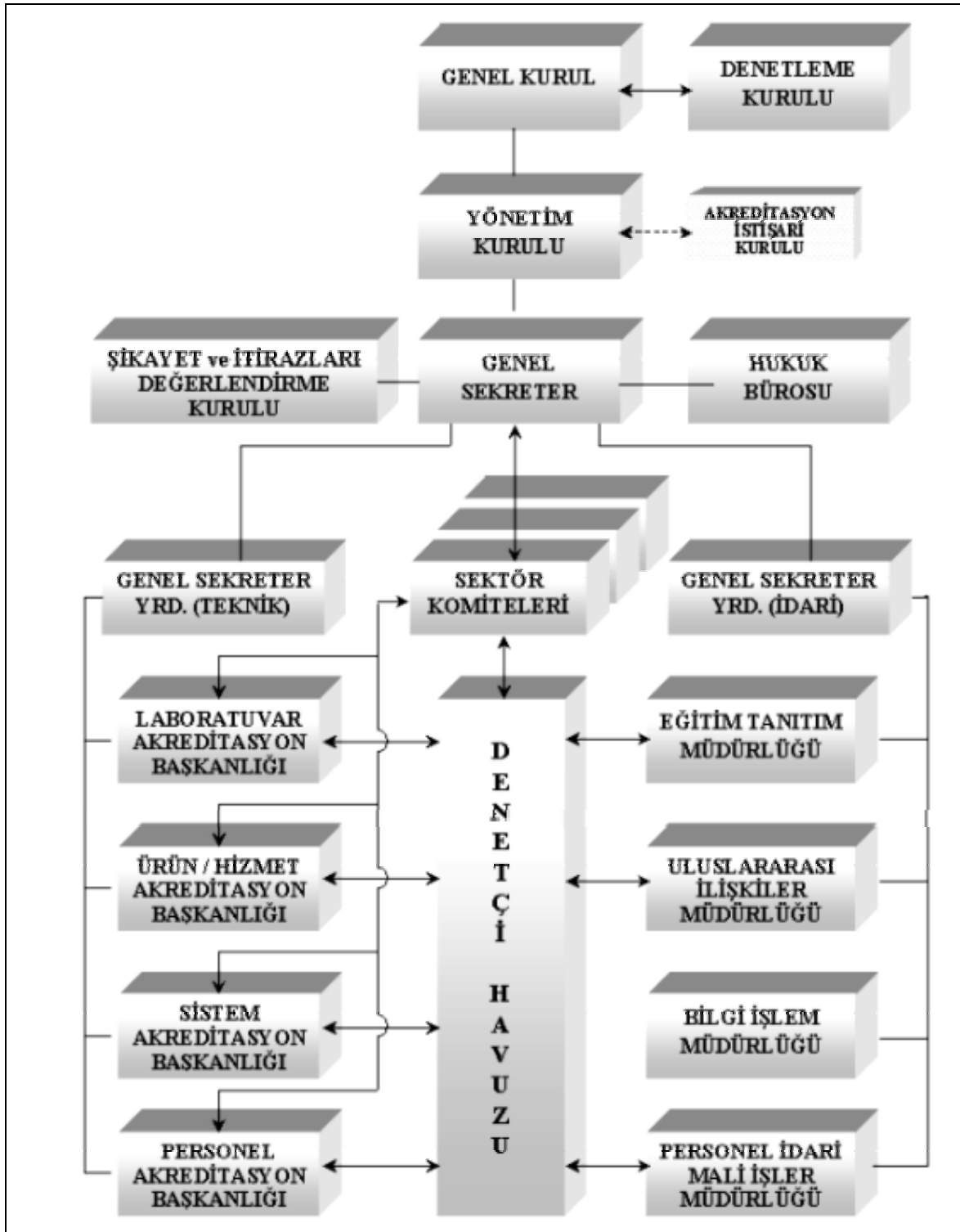
Akreditasyon başvurusunda bulunan bir kuruluşun karşılaşacağı toplam yükümlülükler şöyledir⁹¹:

- Başvuru ve dosya kayıt ücreti: 200 Eurodur.

⁹¹ TÜRKAK, **Hizmet Ücretleri Rehberi**, Ankara: TÜRKAK Yayını, 2007.

- Kapsam ücreti: Akredite edilmesi istenen konularla ilgili olarak alınan ücret olup birim başına 50 Eurodur.
- İdari hizmet bedeli: Belgelerin incelenmesi, programın belirlenmesi gibi işler için teknik sorumlunun harcadığı süre göz önünde bulundurularak hesaplanan ücret olup günlük 400 Eurodur.
- Akreditasyon denetim ücreti: Akreditasyon isteminde bulunan kuruluşta yapılan denetim ücreti olup denetçi başına günlük 800 Eurodur.
- Denetçi giderleri: Denetim ekibinin yeme-içme, konaklama ve yol giderleri için başvuruda bulunan kuruluşun ödediği ücrettir.
- Belge ücreti: Akredite olan kuruluşa verilen sertifikanın aslı ücretsiz olmakla birlikte kopyası için 30 Euro, yabancı dildeki kopyası için 50 Euro ücret alınmaktadır.
- Akreditasyon kullanım ücreti: Akredite edilen kuruluşun, akredite olduğu alan kapsamında elde ettiği yıllık brüt gelirinin %1'idir.
- Gözetim denetimi ücreti: Akredite edilmiş kuruluşlara her yıl yapılması gereken gözetim denetim ücreti olup denetçi başına günlük 800 Eurodur.
- Takip denetimi ücreti: Akreditasyon ve gözetim denetimleri sırasında belirlenen uygunsuzlukların giderilip giderilmediğini belirlemek amacıyla yapılan denetim için alınan ücret olup denetçi başına günlük 800 Eurodur.
- Ön denetim ücreti: Kuruluş ön denetim isterse bu iş için ödenen ücret olup denetçi başına günlük 800 Eurodur.

E. ÖRGÜTLENME

Şekil 2.3: TÜRKAK Organizasyon Şeması⁹²⁹² <http://www.turkak.org.tr/org.htm>. (Erişim Tarihi: 10.04.2009).

1. Genel Kurul

Kurumun en üst karar organı olan Genel Kurul büyük bölümü kamu kurum ve kuruluşu temsilcisi olmak üzere 49 üyeden oluşmaktadır. Genel Kurul, olağan toplantısını Yönetim Kurulunun çağrısı üzerine her yıl mayıs ayı içinde yapar ve üç grup delegeden oluşur⁹³.

- (a) grubu delegelerin sayısı 17 olup, bakanlık ve bağlı kuruluş temsilcilerinden oluşmaktadır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığından üçer temsilci; Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığından birer temsilciden,

- (b) grubu delegelerin sayısı 8 olup, 4457 sayılı Kanun'da belirtilen kamu görevi ifa eden kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşmaktadır. Türk Standartları Enstitüsünden üç temsilci; Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Rekabet Kurumu, İhracatı Geliştirme Etüd Merkezinden birer temsilciden,

- (c) grubu delegelerin sayısı 24 olup, özel sektör temsilcilerinden oluşmaktadır. Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği "TOBB" ve Türkiye İhracatçılar Meclisinden üçer temsilci; en fazla üyeye sahip ilk altı Sanayi Odaları ve en fazla üyeye sahip ilk iki Ticaret Odaları ile Ticaret ve Sanayi Odalarından birer temsilci, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı ve Türk Loydu Vakfından birer temsilci; Kurumca akredite edilmiş en fazla üç kuruluştan, Yönetim Kurulu önerisiyle ve Genel Kurul tarafından oy çokluğu ile üç yıl için seçilecek birer temsilciden, meydana gelmektedir.

⁹³ <http://www.turkak.org.tr/literat/mk12.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

2. Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu Başkanı ve altı üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulunda herhangi bir kuruluştan birden fazla temsilci yer alamamaktadır. Başkan ve üyeler Kurumun sürekli personeli değildir.

Yönetim Kurulu toplantılarına, özürsüz olarak bir yılda üst üste üç veya toplam dört kez katılmayan üyenin üyeliği kendiliğinden düşmektedir. Ayda en az bir kez olağan olarak ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanan Yönetim Kurulu, toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar almaktadır.

3. Denetim Kurulu

Denetim Kurulu; Başbakanlık, Maliye Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca bildirilecek birer temsilciden oluşmaktadır.

Denetim Kurulu yıllık denetim raporunu, izleyen yılın mart ayı sonuna kadar hazırlayarak Genel Kurul üyelerine göndermektedir⁹⁴.

4. Genel Sekreterlik

4457 sayılı Yasanın 12. maddesine göre; Yönetim Kurulunca, Kurumun yönetsel, teknik ve sekreteryaya işlerini ve Yönetim Kurulunun aldığı kararları yürütmek üzere, bir Genel Sekreter ve en fazla iki Genel Sekreter Yardımcısı atanmaktadır.

Genel Sekreterlik bünyesinde Başkanlık şeklinde 4 ana hizmet birimi, Müdürlük şeklinde 4 yardımcı hizmet birimi bulunmaktadır⁹⁵.

Ana Hizmet Birimleri:

- a) Ürün / Hizmet Akreditasyon Başkanlığı
- b) Laboratuvar Akreditasyon Başkanlığı
- c) Sistem Akreditasyon Başkanlığı
- d) Personel Akreditasyon Başkanlığı

Yardımcı Hizmet Birimleri:

- a) Şikayet ve İtiraz Değerlendirme Kurulu
- b) Hukuk Müşavirliği
- c) Uluslararası İlişkiler Müdürlüğü

⁹⁴ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

⁹⁵ <http://www.turkak.org.tr/literat/mk12.htm>. (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

- d) Eğitim ve Tanıtım Müdürlüğü
- e) Bilgi İşlem Müdürlüğü
- f) Personel ve İdari Mali İşler Müdürlüğü

F. TÜRKAK' IN KURULUŞUNDAN BUYANA YAPMIŞ OLDUĞU ÇALIŞMALAR

Akreditasyon işlemleriyle ilgili olarak TÜRKAK tarafından, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonu Hakkında Yönetmelik ve akredite edilecek kuruluşların yetki alanlarına göre tebliğ, rehber ve prosedürler yayımlanmıştır.

TÜRKAK'a 2001 ilâ 2004 yıllarını kapsayan dönem içerisinde 82' si laboratuvar toplam 119 kuruluş akreditasyon başvurusunda bulunmuş, bunların 56' sı hakkında akreditasyon kararı verilmiştir. Kalanların işlemleri devam etmektedir. Akredite edilen kuruluşların da %57'si laboratuvar, %43'ü diğer kuruluşlardır⁹⁶.

2008 yılı sonu itibariyle toplam sayı 309 olarak tespit edilmiştir⁹⁷. 10.04.09 tarihine kadar toplam 352 akreditasyon işlemi yapılmıştır. Akreditasyon başkanlıklarının görevleri ve son dört yıllık dönemde yapılan akreditasyon işlemleriyle ilgili bazı bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

01 Temmuz 2000'den itibaren TÜRKAK'ın örgütlenme çalışmaları başlamıştır. 30 Mayıs 2001 itibarıyla akreditasyon hizmetine ilişkin teknik koşullar ve düzenleyici kurallar belirlenmiş, 15 Haziran 2001'de de akreditasyon başvurularının kabul edilmesine başlanmıştır.

Eylül 2001'de akreditasyon denetçilerinin ve sektör komitelerinin belirlenmesi için çalışmalar başlatılmış, 28 Kasım 2002'de Avrupa Akreditasyon Birliğine (EA) tam üye olunmuştur. Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon Birliğine (ILAC) yapılan üyelik başvurusu ise 19 Aralık 2002 tarihinde gözlemci üye statüsüyle kabul edilmiştir.

Türk Akreditasyon Kurumunun etkinliklerinin geliştirilmesi ve düzenlenmesi için ilgili sektörü iyi bilen, tarafsız olarak hareket eden bilirkişilerden

⁹⁶ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

⁹⁷ www.turkak.org.tr. (Erişim Tarihi:05.04.2009).

oluşan Ölçme Tekniği ve Kalibrasyon, Gıda ve Mikrobiyoloji ve Belgelendirme Sektör Komiteleri kurulmuştur.

Ayrıca uzman kişilerden oluşan bir "Denetçi/ Teknik Uzman Havuzu" meydana getirilmiştir. 2002-2004 yıllarında yapılan akreditasyonlar aşağıdadır⁹⁸.

Tablo 2.7: TÜRKAK Akreditasyonlarının Yıllık Dağılımı

Kuruluş		2002-2004
Laboratuvar Kuruluşları	Deney	20
	Kalibrasyon	12
Muayene Kuruluşları		10
Sistem Belgelendirme Kuruluşları		11
Personel Belgelendirme Kuruluşları		2
Ürün Belgelendirme Kuruluşları		1
Toplam		56

10.04.2009 tarihine kadar akreditasyon için yapılan başvurular ile işlemleri sonuçlandıran akreditasyon sertifikalarının dağılımına aşağıda yer verilmiştir⁹⁹.

Tablo 2.8: 10.04.2009 Tarihine Kadar TÜRKAK Akreditasyon Sertifikalarının Dağılımı¹⁰⁰

Akreditasyon Alanları (10.04.2009 itibarıyla)	Gerçekleşen Akreditasyon
Laboratuvar Akreditasyon Başkanlığı	202
• Deney laboratuvarı	55
• Kalibrasyon laboratuvarı	
Personel Akreditasyon Başkanlığı	8
Sistem Akreditasyon Başkanlığı	35
Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığı	39
• Muayene Kuruluşu	13
• Ürün Belgelendirme Kuruluşu	
Toplam	352

⁹⁸ www.turkak.org.tr. (Erişim Tarihi: 05.04.2009)

⁹⁹ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

¹⁰⁰ www.turkak.org.tr. (Erişim Tarihi: 05.04.2009)

II. KURUMUN FAALİYETLERİNDEN YARARLANMIŞ KURULUŞLAR

A. 2008 YILINA KADAR KURUMDAN AKREDİTE OLMUŞ KURULUŞLARIN ANALİZİ

Kurum tarafından en fazla akreditasyon Deney Laboratuvarlarına gerçekleştirilmiş olup 10.04.09 itibariyle sayı 202'dir¹⁰¹. Akredite olan Laboratuvarların çoğu Kamu Kurumlarına ait Laboratuvarlar olup geri kalan kısmı Ülkemizde faaliyet gösteren büyük işletmelerin kendi laboratuvarları diğerleri ise özel laboratuvarlar tarafından oluşmaktadır. Avrupa Birliği ve küresel rekabet koşulları Ülkemizde Test ve Analiz sürecini hızlandırmış ve farklı alanlarda laboratuvarların kurulmasına neden olmuştur. Laboratuvarların sistemsel ve standartlara uygun çalışabilmesi ve doğru sonuçları vermesi gerekmektedir. Akredite olan laboratuvarlar sürekli inceleme ve denetime tabii olduklarından dolayı piyasada güven telkin etmekte ve sonuçlarına daha fazla inanılmaktadır.

TÜRKAK tarafından akredite olan kuruluşlar ağırlıklı olarak çevre ve gıda ile alakalı olup onları petrol, tekstil, plastik ve kimya ve maden konuları takip etmektedir. Akredite olan kuruluş Kurumun Web sitesinde yayınlanır ve kapsamı da belirtilir. Kapsam güncel olup herhangi bir değişiklikte revize edilir. Örneğin TÜBİTAK Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü (UEKAE) EMC Tempest Test Merkezi aşağıdaki tablo halindedir¹⁰².

Tablo 2.9: TÜBİTAK UEKAE Akreditasyon Bilgileri

Adresi	P.K. 74, Gebze
İl	KOCAELİ
Ülke	TÜRKİYE
Telefon	0262 648 11 01
Faks	0262 648 11 00
E-mail / Website	etm@uekae.tubitak.gov.tr www.uekae.tubitak.gov.tr
Akreditasyon Konusu	TS EN ISO/IEC 17025:2005 Deney Laboratuvarı
Akreditasyon No	AB-0002-T
Akreditasyon Tarihi	01.04.2003
Geçerlilik Tarihi	15.05.2011

¹⁰¹ www.turkak.org.tr. (Erişim Tarihi: 05.04.2009)

¹⁰² www.turkak.org.tr/akredite/deney.htm. (Erişim Tarihi: 10.04.2009)

Bu tabloda Akreditasyonun konusu, akreditasyon numarası ve geçerlilik süresi vardır. Ayrıca kapsam kısmı laboratuvarın hangi konularda veya alanlarda akredite olduğunu belirtir. Örneğin bu kuruluşun kapsamına web sitesinden ulaşılabilir.

Kalibrasyon doğruluğundan emin olunan (izlenebilirliği sağlanmış) referans ölçüm cihazı ile doğruluğundan emin olunamayan bir ölçüm cihazını mukayese ederek ölçüm sonuçlarını raporlama işlemidir¹⁰³. İşletmelerde kullanılan ölçüm cihazlarının doğrulukları standardizasyon için önemli bir kriterdir. Dolayısıyla bu konuda da Akredite olmuş Kalibrasyon kuruluşlarına ihtiyaç vardır.

TÜRKAK tarafından şu ana kadar (10.04.09) akredite olmuş 55 kuruluş vardır.¹⁰⁴ Sistem Belgelendirme kuruluşları ISO 9001:2000, ISO 14001, ISO 22000:2005 gibi yönetim sistemlerini içeren konularda faaliyet gösteren firmalardır. TÜRKAK şuna kadar sadece ISO 9001-ISO 14001 ve ISO 22000 konularında akreditasyon açmıştır. Akredite olan toplam 35 kuruluş vardır¹⁰⁵. Bu kuruluşların 31'i de ISO 9001 de akredite olmuştur. Ayrıca bu kuruluşlardan bazıları ilave olarak ISO 14001 den ve ISO 22000 standartlarından da akredite olmuştur. Akreditasyon konusu bakımından uluslar arası akreditasyon kuruluşlarından bazılarının hem konu bakımından hemde sayı bakımından TÜRKAK'dan fazla faaliyeti bulunmaktadır. Buda Türkiye de akreditasyon kurumunun geç kurulmasından ve uluslararası tanınırlılığının geç olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Akredite olan bazı kuruluşlar TRB, TSE, Royalcert, Sistemer, UKS vs¹⁰⁶.

Akredite olmak isteyen muayene kuruluşları TS EN ISO/IEC 17020:2004 no'lu standart ve ilgili EA ve TÜRKAK düzenleyici dokümanlarının gereklerini yerine getirmek zorundadır. Şu ana kadar (10.04.09) 39 kuruluş bu kapsamda akredite olmuştur¹⁰⁷. Örneğin TMMOB Makine Mühendisleri Odası, TÜVTURK Kuzey Taşıt Muayene İstasyonları Yapım Ve İşletim A.Ş.

Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığı'na aşağıda belirtilen kuruluşlar başvurarak akreditasyon talebinde bulunabilirler:

¹⁰³ <http://www.tse.org.tr/Turkish/kalibrasyon/onsoruoncevap.pdf>. (Erişim Tarihi: 05.04.2009).

¹⁰⁴ www.turkak.org.tr. (Erişim Tarihi: 05.04.2009).

¹⁰⁵ www.turkak.org.tr. (Erişim Tarihi: 05.04.2009).

¹⁰⁶ www.turkak.org.tr/akredite/deney.htm. (Erişim Tarihi: 10.04.2009).

¹⁰⁷ www.turkak.org.tr/akredite/deney.htm. (Erişim Tarihi: 10.04.2009).

- Ürün belgelendirmesi yapan kuruluşlar,
- Ürün prosesi, ürün partileri denetimi yapan kuruluşlar,
- Teknik emniyet muayeneleri yapan kuruluşlar ,
- Gözetim işlemleri yapan kuruluşlar

Akredite olmak isteyen Ürün Belgelendirme Kuruluşları TS EN 45011:2001 no'lu standart ve ilgili EA ve TÜRKAK düzenleyici dokümanlarının gereklerini yerine getirmek zorundadır. Şuana kadar 13 kuruluş akredite olmuştur¹⁰⁸. Örneğin Türkiye Hazır Beton Üreticileri Birliği Derneği Kalite Güvence Sistemi İktisadi İşletmesi, TÇMB Kalite ve Çevre Kurulu İktisadi İşletmesi, EKO-TAR Kontrol ve Sertifikasyon Ltd. Şti.

Akredite olmak isteyen Personel Belgelendirme Kuruluşları ISO / IEC 17024:2003 no'lu standart ve ilgili EA ve TÜRKAK düzenleyici dokümanlarının gereklerini yerine getirmek zorundadır. Şuana kadar 8 kuruluş personel belgelendirme konusunda TÜRKAK dan akredite olmuştur¹⁰⁹. Örneğin TSE Personel ve Sistem Belgelendirme Merkezi Başkanlığı, TMMOB Makine Mühendisleri Odası Personel Belgelendirme Kuruluşu, TQNET Kalite Sertifikasyon Hizmetleri Ve Bilgi Teknolojileri Tic. Ltd. Şti.

B. BELGELENDİRME KURULUŞLARININ SEKTÖRSEL PROBLEMLERİ VE DEĞERLENDİRMELERİ

Türkiye de faaliyet gösteren belgelendirme kuruluşlarının en önemli problemlerinden birisi yeterli denetçi bulunmamasıdır. Bu anlamda son on yılda açılan denetçi kurslarıyla bu sorun giderilmeye çalışılmaktadır. Başlangıçta yabancı belgelendirme kuruluşlarının temsilciliği veya Ülkemizde ofis açma girişimiyle başlayan belgelendirme sektörü günümüzde TÜRKAK'ın da kurulmasıyla yerli belgelendirme kuruluşları da piyasada yerini almıştır. 2000 yılında sayıları onlarla ifade edilen bu kuruluşların şimdilerde sayısı 250 olarak ifade edilmektedir. Bu sayının artmasında belge almak isteyen firmaların da artmış olması yatmaktadır. Rekabet koşulları belge ücretlerinin de düşmesine neden olmuştur. Kamu ihale

¹⁰⁸ <http://www.turkak.org.tr/akredite/urun.htm>. (Erişim Tarihi: 25.12.2008).

¹⁰⁹ <http://www.turkak.org.tr/akredite/personel.htm>. (Erişim Tarihi: 25.12.2008).

kanununda getirilen bazı hususlar özellikle yabancı merkezli belgelendirme kuruluşlarını zor durumda bırakmıştır. Örneğin resmi ihaleye girmek isteyen firmaların yabancı akreditasyon kurumundan belgesi varsa yine de TÜRKAK dan 300 YTL karşılığında belge incelemesinden geçerek denklik yazısı alma zorunluluğu getirilmesi. Bu durum bu kuruluşların tercih edilebilirliğini düşürse de TÜRKAK' ın akredite ettiği standart sayısının azlığı ve bazı belgelendirme kuruluşlarının pazarda söz sahibi konumda olması nedeniyle süreç tüm kuruluşları etkilememiştir.

C. AKREDİTASYON KURUMLARININ SEKTÖRE KATKISI

Tüm dünyada kamu otoritelerinin en önemli fonksiyonlarından biri de ürünlerin serbest olarak dolaştıkları piyasa koşullarında, düzenleyici ve denetleyici rol üstlenmek, haksız rekabetin ve tüketicilerin sağlığı veya güvenliğini olumsuz yönde etkileyebilecek malların veya hizmetlerin önüne geçmektir. Bu amaçla ülkelerde devlet adına faaliyet gösteren laboratuvarlar ve ürün test merkezleri kurularak özellikle kamu sağlığı üzerinde etkisi bulunabilecek ürünler deneylere tabi tutulmaktadır. Bu yolla, ithal edilen ürünlerin kalitesinin belirlenmesi ve ülkeye girişlerine bu şekilde izin verilmesi oldukça yaygın bir uygulamadır. Piyasaya arz edilen malların ve hizmetlerin etkilerinin kontrol edilmesi, diğer bir deyişle “kalite” düzeylerinin belirlenmesi testler, deneyler veya sistem denetlemesi yöntemleri ile gerçekleştirilmektedir. Bir malın veya hizmetin tanımlanmış ulusal veya uluslararası standartlar ve kriterlerle uyumlu olup olmadığının belirlenmesi işlemi “uygunluk değerlendirme” olarak adlandırılmaktadır. Uygunluk değerlendirme kavramı tüm ürün deneyleri, kalibrasyon faaliyetleri, CE işareti ve kalite sistem belgelendirme faaliyetlerini kapsayan geniş çaplı bir olgudur. Uygunluk değerlendirme faaliyetleri hem kamuya, hem de özel sektöre ait birçok laboratuvar ve belgelendirme kuruluşu tarafından gerçekleştirilmektedir.

1. Akreditasyonun Kamu Kuruluşlarına Faydaları

Kamu kuruluşları akreditasyon sisteminden temel olarak iki anlamda fayda elde edebilirler¹¹⁰;

- Kamuya ait olarak faaliyet gösteren laboratuvar ve diğer uygunluk değerlendirme kuruluşlarının akredite olması,
- Kamu otoritelerinin karar verici ve denetleyici oldukları konumda akreditasyondan faydalanmaları.

Akreditasyon sisteminin sektöre kattığı değerleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Üretilen mal ve hizmetlerin uygunluğunu değerlendirmesi için güvenilir firma sayısının artması,
- Mal ve hizmetlerin teknik güvenliği ve kalitesine ilişkin beklentilere cevap verebilmesi,
- Mal ve hizmetlerin ve üretim işletmelerinin standartlara ve teknik düzenlemelere uygunluğunu belgelendiren çalışmaların yaygınlaşması,
- "Ticarette teknik engeller"in kaldırılmasına dair Dünya Ticaret Örgütü düzenlemeleri,
- Ülkemizdeki belgelendirme ve laboratuvar çalışmalarının niteliğinin yükselmesi.

III. TÜRKİYE' DE AKREDİTASYON İLE İLGİLİ POLİTİKALAR

A. KİK TARAFINDAN YAYINLANMIŞ AKREDİTASYON İLE İLGİLİ ZORUNLULUKLAR

Kamu İhale Yasasının 10. maddesinde ihaleye katılacaklardan istenecek bilgi ve belgeler arasında "ihale konusu işin dokümanında belirtilen standartlara uygunluğunu gösteren uluslararası kurallara uygun şekilde akredite edilmiş kalite kontrol kuruluşları tarafından verilen sertifikalar" da sayılmıştır.

Kamu İhale Kurumunca yapılan düzenlemeler, idareler tarafından istenilen belge ve sertifikaların TÜRKAK veya diğer ülkelerin akreditasyon kurumlarınca akredite edilmiş belgelendirme kuruluşları tarafından verilmesini ve ayrıca belirli durumlarda TÜRKAK'ın doğrulamasını zorunlu kılmaktadır.

¹¹⁰ Atadan, A., "Akreditasyonun Kamu Kuruluşlarına Faydaları", **Önce Kalite** , Yıl: 16 Sayı: 111, Mayıs 2007.

B. TÜRKAK'IN YABANCI BELGELENDİRME KURULUŞLARINA ETKİSİ VE DENKLİK ONAYI

Kamu kurum ve kuruluşlarına sunulan "Akredite kalite yönetim sistemi belgeleri"nin incelenmesi, belgenin belirtilen belgelendirme kuruluşundan verilip verilmediğinin doğrulanması ve belgelendirme kuruluşunun belge verdiği kapsamda akredite olup olmadığı ve akreditasyon kurumunun "Çok Taraflı Anlaşma (MLA)"yı imzalamış, Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF) tarafından tanınan bir akreditasyon kurumu olup olmadığı araştırılması suretiyle yapılmaktadır.

Yabancı belgelendirme kuruluşlarınca çok sayıda belge düzenlenmesi, ülkemizde uygunluk değerlendirme kuruluşlarının kurulmasına ve TÜRKAK'a akredite olmalarına engel olmaktadır. TÜRKAK kendisinden akredite olmayan bu kuruluşların belgelerini onaylayarak önemli bir gelir kaynağına sahip olmuştur. Ancak TÜRKAK, belge onaylamak için değil, akreditasyon hizmeti için kurulmuş olduğuna göre öncelikli hedef daha fazla kuruluşu akredite etmek olmalıdır¹¹¹.

TÜRKAK, piyasadaki tüm uygunluk değerlendirme kuruluşlarını izleyen, olabildiğince çok sayıda kuruluşu akredite etmeyi hedefleyen, etkinlik gösterdiği alanda her türlü veriye sahip bir kurum olmalıdır. TÜRKAK, diğer ülkelerde akredite edilmiş kuruluşların yetersiz hizmetleri söz konusu olduğunda, durumu ilgili kuruluşlarda ve Avrupa Akreditasyon Birliğinde dile getirip çözüm aramalıdır.

Kamu ihale kanununda yer alan bölümde hizmet alımı yapan firmalara alınan belgelerin TÜRKAK dan akredite bir kuruluştan veya yabancı bir akreditasyon kurumundan akredite olan firmalardan alınan belgelerin geçerli olacağı ama yabancı belgelendirme kuruluşundan alındıysa şayet ayrıca TÜRKAK dan onay yazısı alma zorunluluğu ve bunun karşılığında 300 YTL ücret talep etmesi yabancı belgelendirme kuruluşlarının tercih edilebilirliğini düşürmüştü ve firmaları TÜRKAK dan akredite olan belgelendirme kuruluşlarına yöneltmiştir. Bu politika sonucu TÜRKAK dan akredite olan belgelendirme kuruluşu sayısı artmıştır.

¹¹¹ Devlet Denetleme Kurulu, *Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor*, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

III. BÖLÜM

TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNUN ULUSLAR ARASI ALANDA TANINIRLILIĞI VE DİĞER AKREDİTASYON KURULUŞLARI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

I. TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNUN ULUSLARARASI TANINMASININ ÖNEMİ

A. TÜRKAK' IN ULUSLARARASI ALANDA TANINMASI VE KABULÜ

TÜRKAK 4 Nisan 2006 tarihinde Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) ile kalite yönetim sistemleri belgelendirmesi, test ve kalibrasyon laboratuvarları ile muayene kuruluşlarının akreditasyonlarının uluslar arası tanınabilirliğini sağlayan çok taraflı tanınma Anlaşmasını (MLA) imzalamıştı.

Bu anlaşmaların bir gereği olarak periyodik şekilde düzenlenen denetim (peer-evaluation) ve TÜRKAK'ın yapmış olduğu başvurusu doğrultusunda ürün belgelendirme, çevre yönetim sistemleri belgelendirme ve personel belgelendirme alanlarında da karşılıklı tanınma anlaşması imzalamaya yönelik Avrupa akreditasyon birliği (EA) denetimi 14-18 ocak 2008 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş ve ekim 2008 de kapsam genişletilmiştir¹¹². Ayrıca mayıs 2006 tarihinde imzalanan ilac (uluslararası laboratuvarlar birliği) ile TÜRKAK 'ın uluslararası tanınırılığı sağlanmıştır. TÜRKAK IAF ile yapılan MLA anlaşmasının da 26.10.2007 de QMS (kalite yönetim sistemi) de 20.10.2008 tarihinde de EMS (çevre yönetim sistemi) ve ürün sertifikasyonu konusunda tanınırılık sağlamıştır¹¹³.

B. TÜRKAK' IN ULUSLARARASI DÜZEYDE KABUL GÖRMESİNİN ÖNEMİ

Uluslararası standart kuruluşları bu standart ve teknik düzenlemelerin tüm dünyada aynı şekilde uygulanması ile dış ticareti tüm ülkeler açısından kolaylaştırmayı hedefliyor. diğer taraftan; ürünlerin ilgili standartlara uygunluğunu

¹¹² <http://www.turkak.org.tr/Haberler/habermla2.htm>. (Erişim Tarihi: 10.10.2008).

¹¹³ International Accreditation Forum (IAF), **Resolutions Adopted at the IAF 22nd General Assembly**, 19-21 October 2008, Stockholm, Sweden.

tespit etmek, tüketici beklentilerini karşılar nitelikte olduğunu ortaya koymak için yapılan deney, muayene ve belgelendirme çalışmalarının nitelik itibariyle ülkeden ülkeye farklılık göstermeden yürütülmesini sağlayan düzenlemeler de gündemde yer alıyor bu düzenlemeler içerisinde en önemli olanlardan birisi de akreditasyon sistemleri¹¹⁴.

TÜRKAK; laboratuvar, belgelendirme ve muayene hizmetlerini yürütecek yurt içi ve yurt dışındaki kuruluşları akredite etmek, ulusal ve uluslararası standartlara göre çalışmalarda bulunmalarını ve böylece ürün/hizmet, sistem, personel ve laboratuvar belgelerinin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü sağlamak amacıyla kurulmuştur.

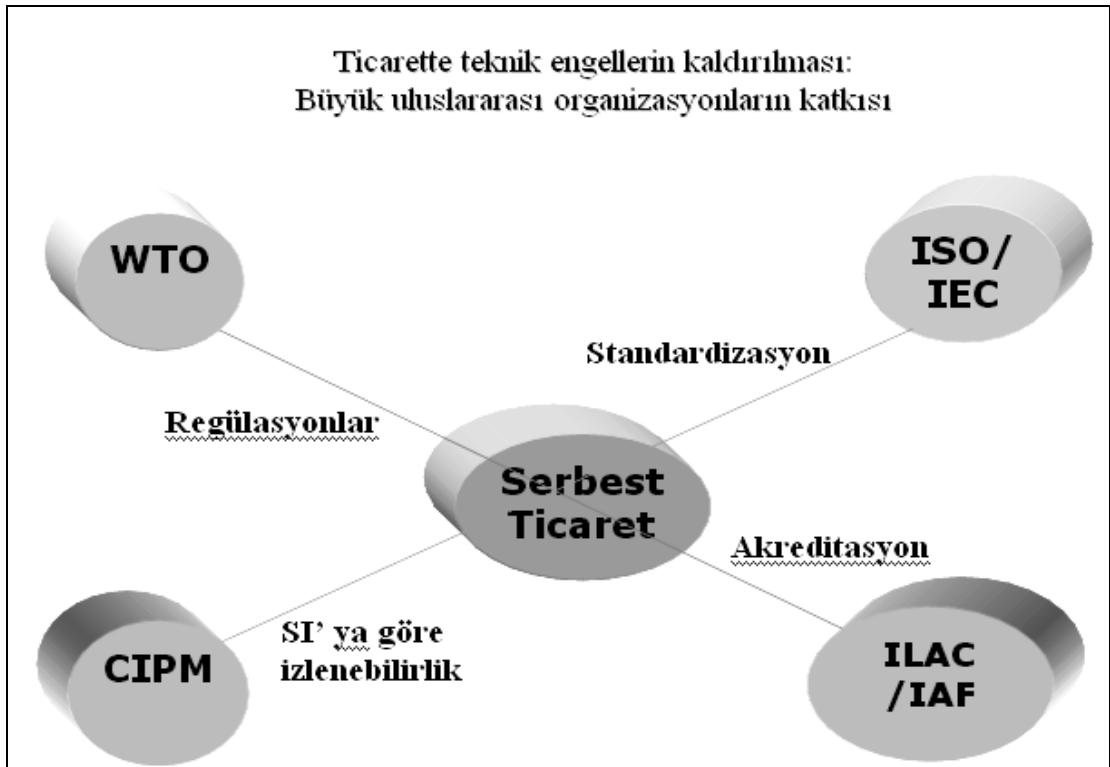
Uluslar arası tanınırlığın nedenleri aşağıda görebiliriz¹¹⁵;

- Avrupa tek pazarına ihraç edilen mallarımızın serbest dolaşımındaki engellerin kalması,
- Akreditasyon yolu ile deney ve belgelendirme kuruluşlarına duyulan güvenin oluşturulmasına katkıda bulunmak,
- Piyasada güvenin tesis edilmesi ile şimdiye kadar bu alanda hissedilen mevzuat boşluğunun giderilmesine katkı sağlamak,
- Ulusal ekonominin ihtiyaç duyduğu sayıda özel ve resmi uygunluk değerlendirme kuruluşunun akreditasyon unu sağlamak,
- MLA imzalamış bir kuruluş olarak hizmet vermek yoluyla ülkemizin AB üyelik sürecine katkı sağlamak,
- Cazip ekonomik ortam oluşturmak,
- Üçüncü ülkelerden ülkemize gelen ve ülkemizden Avrupa Tek pazarına gidebilecek standart dışı ürünlerin oluşturacağı risklerin önlenmesi konusunda katkıda bulunmak.

¹¹⁴ Uğur, E., “Dış Ticarete Akreditasyon Önem Kazanıyor”, **AR-GE Bülten**, İzto Araştırma ve Meslekleri Geliştirme Müdürlüğü, İzmir, s. 29.

¹¹⁵ Aksoy, H. İ., **Türkak ve Uluslararası Tanınırlık**, Ankara: Türkak Yayını, 2007.

Bir test kuruluşunun yaptığı testlere yada bir belgelendirme kuruluşunun düzenlediği belgelere güvenilmesi için bu kuruluşların belirlenen uluslararası ölçütlere göre çalışıyor olması gerekmektedir. Avrupa birliğinde bu ölçütler EN 45000 standartlar serisinde açıklanmıştır. EN 45000 serisi standartlarda; test laboratuvarlarının işletilmesi ve değerlendirilmesi için gerekli olan teknik ölçütler ile bu laboratuvarlarda kullanılan cihazların birinci sınıf laboratuvarlar tarafından kalibre edilmesi ile ilgili ölçütler, ürün ve kalite sistem belgelendirmesi yapan kuruluşlar için teknik ölçütler, test ve belgelendirme kuruluşlarında çalışan personelin taşınması gereken özelliklerle ilgili temel ölçütler yer almaktadır¹¹⁶.

Şekil 3.1: Uluslararası Organizasyonların Ticarete Katkısı

Ticarette teknik engellerle karşılaşmamak ve dünyada kabul edilen normlara göre uygunluk değerlendirmesi işlerini yürütmek, ancak ülke içinde dünyadaki sistemlere koşut bir akreditasyon sisteminin varlığıyla olanaklıdır. üretimin kalitesinin geliştirilmesi ve iç ve dış piyasalarda rekabet gücünün artırılması için,

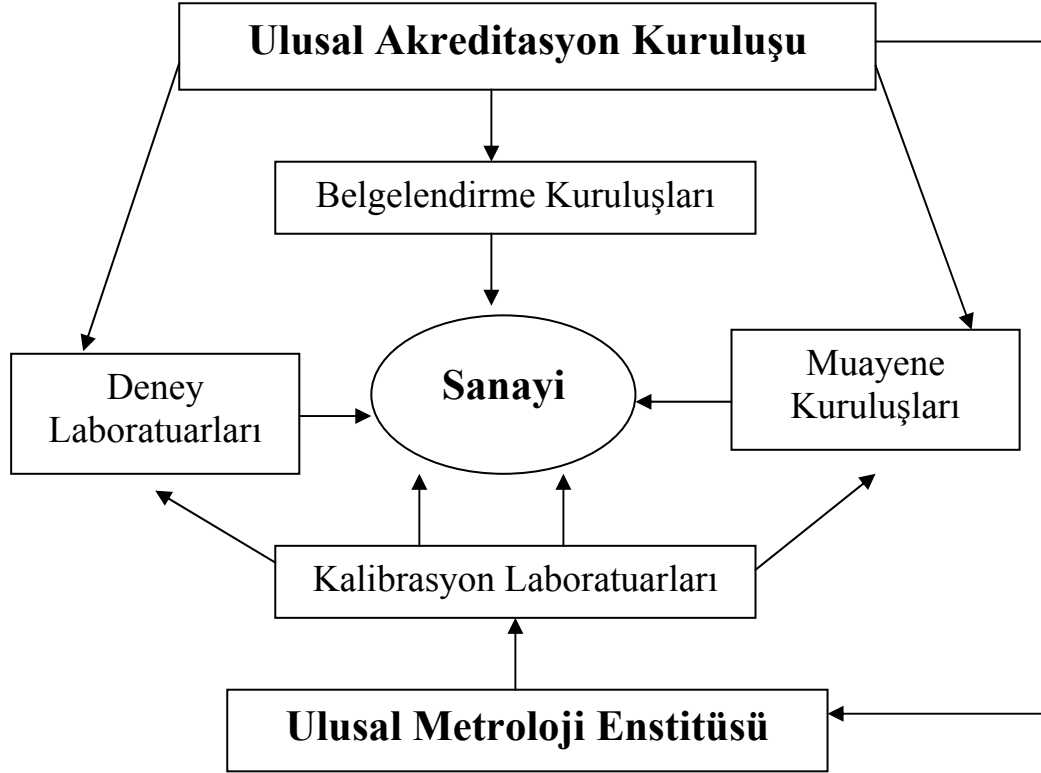
¹¹⁶ “Akreditasyon ve Uluslararası Durum”, <http://www.turkak.org.tr/literat.htm>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

akredite edilmiş bir test ve belgelendirme kuruluşundan belgelendirilmesi gerekir. Bu hedeflere ulaşılabilmesi için TÜRKAK' ın uluslararası tanınırlığı ve yaptığı akreditasyon işlemlerinin uluslararası geçerliliği bulunmalıdır.

Bu kapsamda çıkarılan 4703 sayılı ürünlere ilişkin teknik mevzuatın hazırlanması ve uygulanmasına dair yasayla, ürünlerin piyasaya sunumu, uygunluk değerlendirmesi, piyasa gözetimi ve denetimi ile bunlarla ilgili olarak yapılacak bildirimlere ilişkin kurallar belirlenmiş; bir çok ürünün üretimi ve piyasaya sunumunda teknik bazı koşullar aranmaya başlamıştır. bu nitelikteki ürünlerin ilgili teknik düzenlemeye uygunluğunun test, muayenesi ve/veya belgelendirilmesi, uygunluk değerlendirme kuruluşları aracılığıyla yerine getirilmektedir. akreditasyon, uygunluk değerlendirme kuruluşlarının bu işlevlerini gereği gibi yerine getirmelerini sağlayacak önemli öğelerden birisidir. TÜRKAK 'ın uluslararası standartlarda çalışması ve bunun kabulü, akredite ettiği uygunluk değerlendirme kuruluşlarına olan güveni artıracaktır.

Sanayinin gelişebilmesi ve uluslar arası rekabet edebilmesi için muayene kuruluşlarının, belgelendirme kuruluşlarının, deney laboratuvarlarının, kalibrasyon laboratuvarlarının ve ürün belgelendirme ve testlerinin sağlıklı koşullarda ve ilgili standartlara ve metotlara göre yapılabilmesi gerekir. Bu şartları kontrol eden ve denetleyen mekanizmanın olması sürdürülebilir başarıyı ve güveni getirir. Eğer ülkemizde bir akreditasyon kurumu olmasaydı yerli belgelendirme, Laboratuvar, kalibrasyon ve ürün ve personel sertifikasyon işlemi yapan firmalar bu kadar artmayacaktı. Çünkü yabancı akreditasyon kurumlarından akredite olma zorunda kalacağı için gerek dil sorunu gerekse maliyetten kaynaklanan sebepler engel olacaktı. Rekabet olmayacağı için fiyatlar yüksek kalıp işletmelerin bu önemli, fayda göreceği çalışmalardan mahrum kalmasına neden olabilecekti. En önemlisi de Ülkemizde bu firmaların artması işletmelerin sistemsel yaklaşımına, ürünlerinin AB direktiflerine göre uygun üretilip üretilmediğine, standardizasyon çalışmalarına ve verilere dayalı karar verebilme yeteneği sağlamayı gerçekleştirdiği için

TÜRKAK'ın olması bu anlamda önemli ayrıca mevcut firmaları seçmemizde de bize rehber olmaktadır¹¹⁷.

– Uygunluk Değerlendirmesi – Yeterliliğin Tanınırlığı – İzlenebilirlik

Şekil 3.2: Uygunluk Değerlendirmenin Alt Yapısı

C. ISO /IEC 17011 STANDARDI VE TÜRKAK' IN ÇALIŞMALARI

ISO/IEC 17011: “Uygunluk Değerlendirmesi — Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları için Genel Şartlar” Standardı uygunluk değerlendirme kuruluşlarının akreditasyonunu ve denetimini gerçekleştiren akreditasyon kuruluşları için genel koşulları tanımlamaktadır. Bu standart, CEN tarafından kabul edilen EN ISO/IEC 17011 (2004) standardı esas alınarak, TSE Mühendislik Hizmetleri ihtisas Grubu'na bağlı Akreditasyon ve Belgelendirme Özel Daimi Komitesi'nce hazırlanmış ve TSE Teknik Kurulu'nun 11

¹¹⁷ “Akreditasyon ve Uluslararası Durum”, <http://www.turkak.org.tr/literat.htm>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

Nisan 2006 tarihli toplantısında Türk Standardı olarak kabul edilerek yayımlanmasına karar verilmiştir. Bu standardın kabulü ile TS EN 45003 (1997), TS EN 45010 (1999) ve TS ISO/IEC TR 17010 (2004) iptal edilmiştir. TÜRKAK' ın akreditasyon işlemlerinin uluslararası düzeyde kabulünün sağlanması ISO/IEC 17011 Standardında yer alan ölçütleri karşılmasına bağlıdır.

Uygunluk değerlendirme kuruluşunun (UDK), uygunluk değerlendirme hizmetlerini akredite edecek bir sistem, satın alma sorumlularına ve kural koymaya yetkili makamlara güven vermelidir. Böyle bir sistem, ticaret yetkililerinin ve kuruluşların gerçekleştirmeyi hedefledikleri sınırlar ötesi ticareti kolaylaştırmalıdır. Nihâî hedef bir defada akreditasyonu ve uygunluk değerlendirmesini gerçekleştirmektir.

Akreditasyon kuruluşları ve UDK'ları, ancak evrensel olarak kabul gören kurallara uygun olarak, eş değer bir biçimde ve bütün tarafların menfaatlerini hesaba katarak işletildiği takdirde “sınırlar ötesi” ticaretin kolaylaştırılması sistemi iyi işleyebilir.

Bu standard, akreditasyon kuruluşları için genel kuralları belirlemektedir. Akreditasyon kuruluşlarının bu standartta belirtilen esaslara göre faaliyetlerini yürütmelerini güvenceye alan emsal değerlendirmesi mekanizması, bölgesel ve uluslararası seviyede oluşturulmuştur. Böyle bir değerlendirmede başarılı olanlar, karşılıklı tanıma düzenlemelerinin üyesi olabilirler. Düzenli olarak yapılan tekrar değerlendirmelerle, bu standarda sürekli bağlılık güvenceye alınmaktadır.

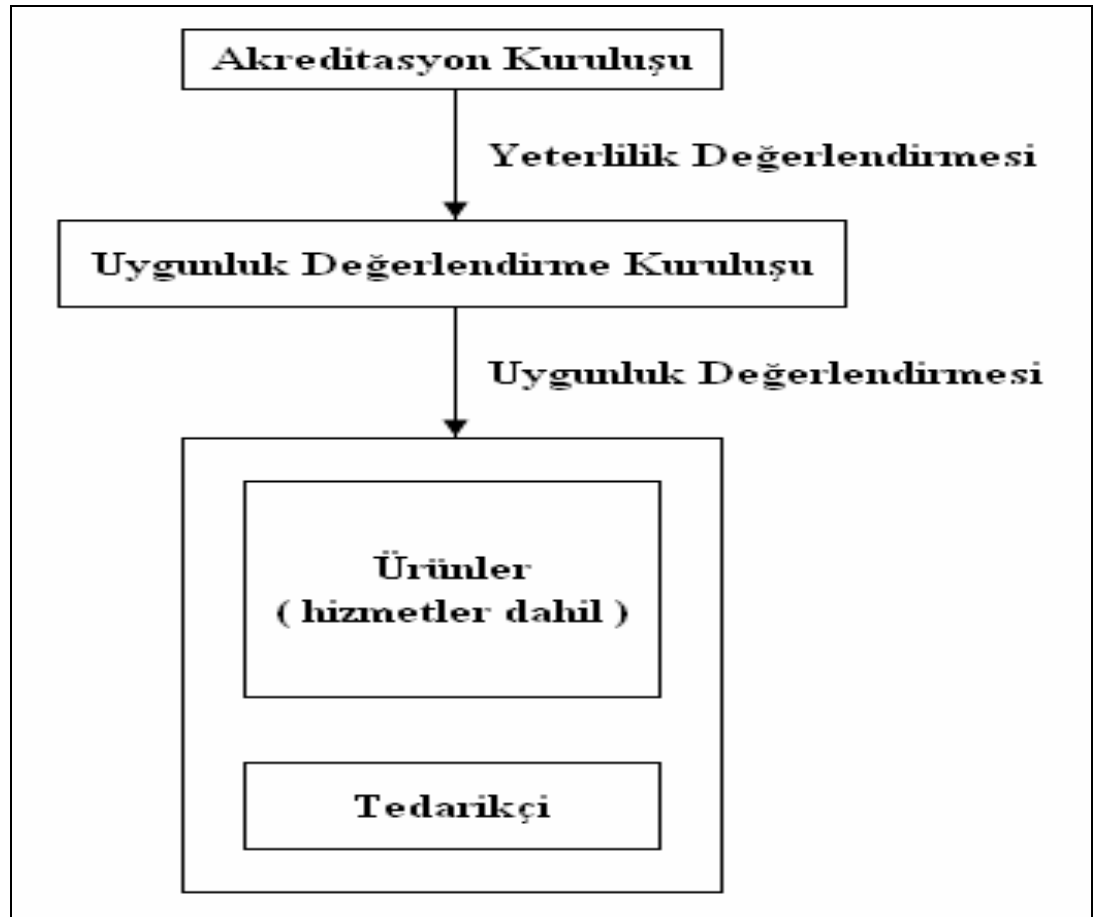
Bu karşılıklı tanıma düzenlemelerinin üyeleri, bir noktada işlemi tamamlama prosesini tarafların bir diğerinin akredite edilmiş değerlendirmesini teşvik, tanıma ve karşılıklı kabul edilmesi yoluyla kolaylaştırır. Bunun anlamı, bir ekonomideki UDK'nun farklı akreditasyon kuruluşları tarafından bir kereden daha fazla akredite edilmesine gerek olmamasıdır.

Akreditasyon kuruluşları UDK'larının yeterliliğini değerlendirirler. Bu yolla akredite edilmiş UDK'ları tarafından yayımlanan uygunluk değerlendirme sonuçlarının genel kabulünü artırarak ticaretin kolaylaştırılmasını sağlamaktadır. Akreditasyon kuruluşları, emsal değerlendirmesine tâbi iseler ve akreditasyon kuruluşları arasındaki karşılıklı tanıma düzenlemelerinin üyeleri iseler bu husus

güçlendirilmektedir. UDK' ları, şartnameler ve/veya şartlara göre ürünlerin, hizmetlerin ve tedarikçilerin uygunluğunu değerlendirmektedir.

Satın almacılar, şartnamelere uygun olan ürünleri (hizmetler dâhil) edinirler veya belirli şartlara uygun olan tedarikçilerden satın alırlar. Düzenleyiciler, ürünler ve tedarikçiler için şartları belirleyebilirler.

TÜRKAK ISO/IEC 17011 Standardı gerekliliklerine uygun dokümantasyon sistemi kurmuş ve yürürlüğe koymuştur. Yapılan denetimler ile de sistem performansını değerlendirmektedir.

Şekil 3.3: Akış Diyagramı¹¹⁸

Not - Tedarikçi kelimesi, ürünleri (hizmetler dâhil) sağlayan anlamında kullanılmaktadır.

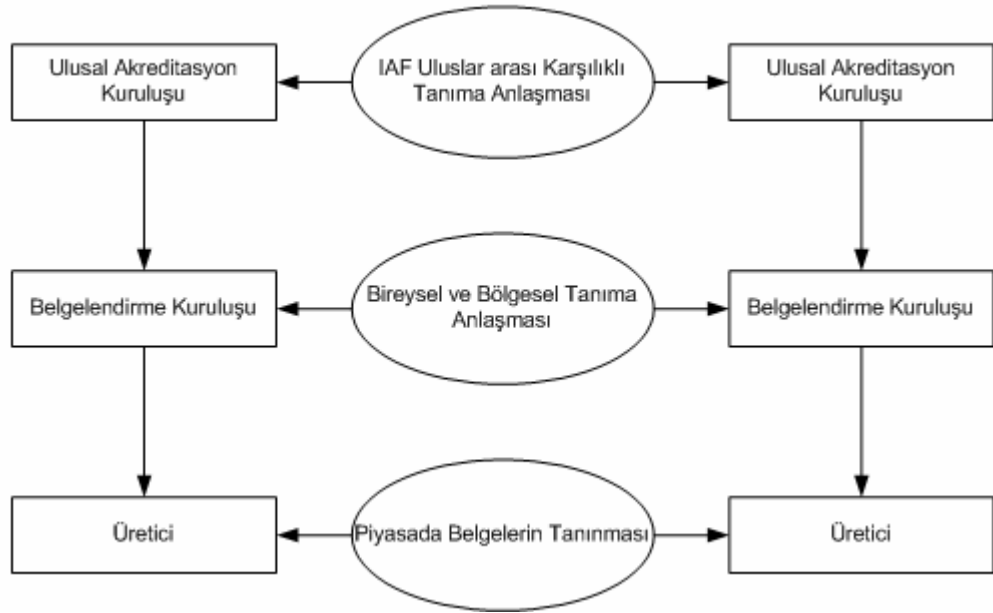
¹¹⁸ TSE, TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar, Ankara: TSE Yayını, 2006.

II. TÜRKAK' IN ULUSLARARASI KURULUŞLARLA BAĞLANTISI

4457 sayılı Yasanın kabul edildiği 27.10.1999 tarihinden bu yana, akreditasyonlara ilişkin belgelerin uluslararası alanda geçerliliğini sağlayacak süreçte olumlu yol alınmıştır. Fakat halen hazırda eksiklikler mevcuttur. Bu durum, gönüllülük anlayışına dayalı akreditasyon hizmetlerinin TÜRKAK' tan sağlanmasını kısıtlamakta ve ülkemiz sanayicisini yabancı akreditasyon kuruluşları tarafından akredite olmuş yabancı belgelendirme kuruluşları ile çalışmaya itebilmektedir.

2004 yılında akreditasyon kuruluşlarının çalışma ve yapılanmalarına ilişkin yeni ölçütler içeren ISO-IEC 17011 standardı kabul edilmiştir. Uluslararası akreditasyon kuruluşları, üyelerinin ISO-IEC G 58 EN 45003, ISO-IEC 17010 standartlarındaki ölçütler yerine ISO-IEC 17011 standardına göre işletilmelerini zorunlu kılmıştır.

Uluslararası standartlarda akreditasyon hizmeti sunan kuruluşların verdikleri hizmetin benzer olması için gerekli ortam bu suretle oluşturulmuştur. Verilen akreditasyon sertifikalarının üye ülkelerde tanınması ve böylece farklı akredite uygunluk değerlendirme kuruluşlarının yaptıkları deney, kalibrasyon, belgelendirme ve muayene çalışmalarının güvenilir kılınması amacıyla gerçekleştirilen çok taraflı tanınma anlaşmaları (Multilateral Recognition Agreement) EA, APLAC, PAC, IAAC kısa adlarıyla bilinen bölgesel akreditasyon kuruluşlarının en önemli işlevleri olmuştur. Bölgesel akreditasyon kuruluşları, bölgesel çok taraflı tanınma anlaşmaları üyelerini, bölge dışında tüm dünyada tanınabilir akreditasyon kuruluşu durumuna getirmek için Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu İşbirliği (ILAC) ve Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF) ile karşılıklı tanınma anlaşması imzalama yoluna gitmişlerdir. Bunun sonucunda, ILAC ve IAF ile MRA imzalamış bölgesel akreditasyon hizmeti tüm dünyada tanınabilirlik kazanmaktadır.

Şekil 3.4: Çok Taraflı Tanıma Anlaşmaları¹¹⁹

III. TÜRKAK' IN DİĞER AKREDİTASYON KURULUŞLARI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

A. YETERLİLİK BAKIMINDAN

Akreditasyon kurumlarının uluslar arası tanınma anlaşmaları ve tüm dünyada tanınabilir akreditasyon kuruluşu olması için Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu İşbirliği (ILAC) ve Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF) ve Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) gibi uluslar arası organizasyonlara kabul edilmesi gerekmektedir.

TÜRKAK diğer akreditasyon kuruluşları ile karşılaştırıldığında son yıllarda yapmış olduğu çalışmalarla yeterlilik bakımından eksikliklerini kapatmış olduğu görülmektedir. Aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi TÜRKAK gelişmiş akreditasyon kurumlarında olduğu tanınma problemini çözmüştür. Tabloda 5 Avrupa ülkesi incelenmiş (Türkiye-Almanya-Yunanistan-Fransa-İngiltere) ve beraberinde Avustralya & Y.Zelanda ve Japonya akreditasyon kurumları incelenmiş ve yapmış oldukları uluslar arası tanınma anlaşmalarına yer verilmiştir.

¹¹⁹ TSE, TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar, Ankara: TSE Yayını, 2006.

Tablo3.1: Bazı Akreditasyon Kurumlarının Uluslararası Tanınırlığı¹²⁰

Akreditasyon Kurumları	EA (European Co-operation for Accreditation) / Avrupa Akreditasyon Birliği	IAF (International Accreditation Forum) Uluslar arası Akreditasyon Forumu	PAC Pacific Accreditation Cooperation (PAC) Pasifik akreditasyon birliği	ILAC - the International Laboratory Accreditation Cooperation Uluslar arası Laboratuvar akreditasyon birliği
TURKAK (TÜRKİYE)	Kalibrasyon, test, ürün sertifikasyon,Kalite sistem sertifikasyon,Personel sertifikasyon, EMS (Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Muayene	Kalite sistem sertifikasyon , EMS(Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Ürün sertifikasyon		Tam Üye (MRA)
UKAS İNGİLTERE	Kalibrasyon, test, ürün sertifikasyon,Kalite sistem sertifikasyon,Personel sertifikasyon, EMS (Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Muayene	Kalite sistem sertifikasyon, EMS(Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Ürün sertifikasyon		Tam Üye (MRA)
TGA ALMANYA	Kalibrasyon, test, ürün sertifikasyon,Kalite sistem sertifikasyon,Personel sertifikasyon, EMS (Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Muayene	Kalite sistem sertifikasyon, EMS(Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Ürün sertifikasyon		Tam Üye (MRA)
ESYD YUNANİSTAN	Kalibrasyon, test, ürün sertifikasyon,Kalite sistem sertifikasyon,Personel sertifikasyon, EMS (Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Muayene	Kalite sistem sertifikasyon, EMS (Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Ürün sertifikasyon		Tam Üye (MRA)
COFRAC FRANSA	Kalibrasyon, test, ürün sertifikasyon,Kalite sistem sertifikasyon,Personel sertifikasyon, EMS (Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Muayene	Kalite sistem sertifikasyon, EMS(Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Ürün sertifikasyon		Tam Üye (MRA)
JAS-ANZ Avustralya &Y.Zelenda		Kalite sistem sertifikasyon , EMS (Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon ve Ürün sertifikasyon	Kalite Yönetim Sistemi,Çevre Yönetim Sistemi,Ürün Sertifikasyon	
JAB JAPONYA		Kalite sistem sertifikasyon , EMS (Çevre Yönetim Sistemi) sertifikasyon	Kalite Yönetim Sistemi,Çevre Yönetim Sistemi,	Tam Üye (MRA)

¹²⁰ <http://www.iaf.com.nu>; <http://www.ilac.org/>; <http://www.apec-pac.org/pacmember.php>; <http://www.european-accreditation.org/content/ea/members.htm>. (Erişim Tarihi :30.12.2008)' den yararlanılarak düzenlenmiştir.

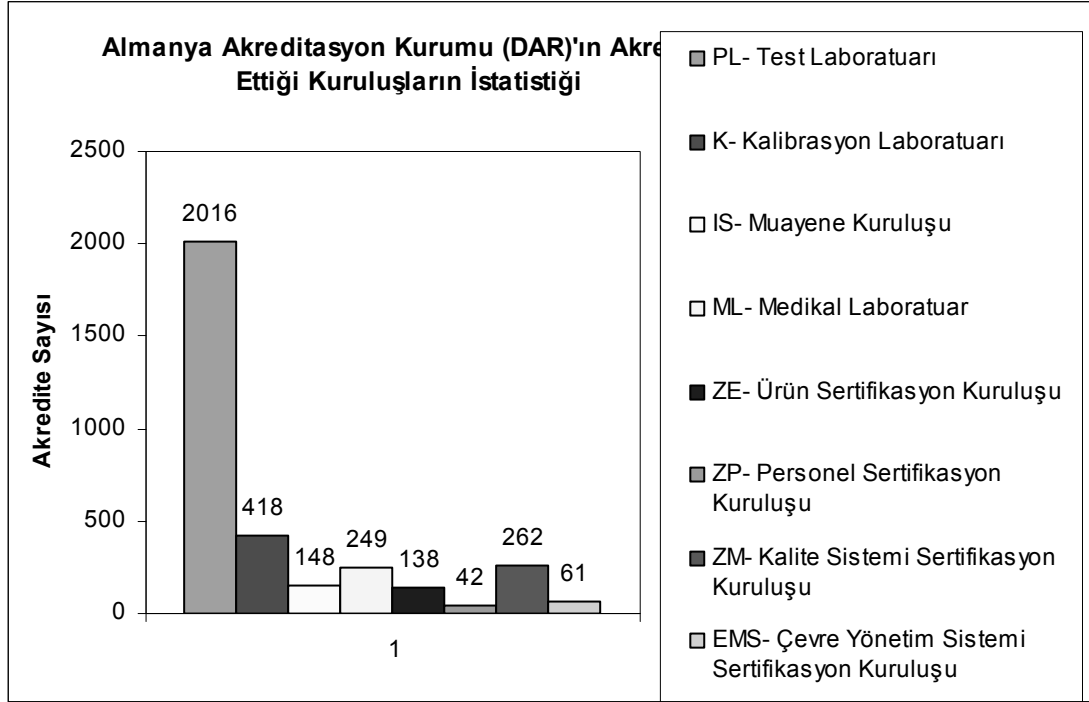
B. FAALİYET BAKIMINDAN

Faaliyet bakımından incelendiğinde TÜRKAK' ın sanayileşmiş ülkelere göre kuruluş yılı da göz önüne alındığında akredite ettiği kuruluş sayısının az olduğu söylenebilir. Özellikle Alman Akreditasyon kurumu ile kıyaslandığında Test Laboratuvarı akreditasyonunda belirgin bir fark ortaya çıkıyor. Bu hem faaliyet gösteren kuruluşların azlığı hem de akreditasyon ihtiyacının Ülkemizde yeni yeni talep görmesiyle alakalıdır. Önümüzdeki yıllarda bu kuruluşların sayısının daha da artması bekleniyor. Kalite belgelendirme Akreditasyonun da şüana kadar 31 firma TÜRKAK dan akredite olmuş. Bu sayı Alman Akreditasyon kurumu DAR da 216, Japon Akreditasyon Kurumu JAB da 53, Avustralya & Y. Zelenda JAS-ANZ da 45 ve TÜRKAK da 31 olarak göze çarpmaktadır. Yukarıda ismi geçen akreditasyon kurumlarının kuruluş tarihleri eskidir. Uluslar arası tanınırlık problemini yıllar öncesi çözmüş olduklarından kendi akredite etmiş oldukları kuruluşlar aktif çalışmaya başlamasından dolayı Akreditasyon sürecine geç başlayan Ülkelere temsilcilik veya ofis açma yoluyla hizmet götürmüşlerdir.

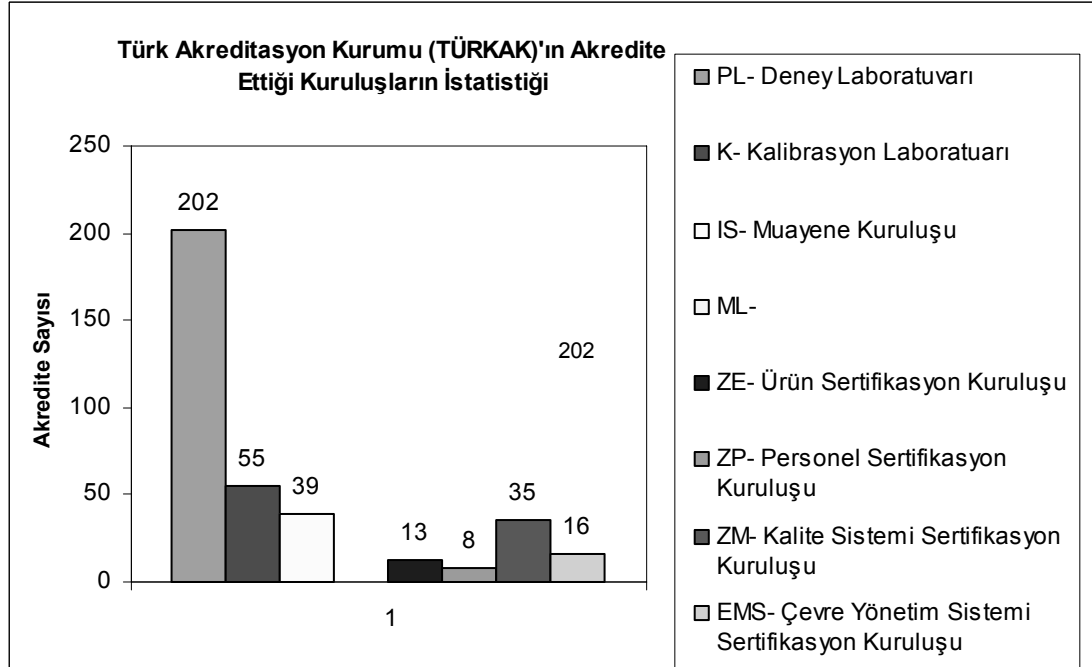
Ülkemizde bulunan yabancı belgelendirme kuruluşların fazla olmasının sebebi budur. Dolayısıyla yaklaşık 250 civarı belgelendirme kuruluşu faaliyet göstermesine karşın bunlardan sadece 31 tanesi TÜRKAK dan akredite olmuştur.

TÜRKAK şüan sistem akreditasyon konusunda sadece ISO 9001-ISO 14001 ve ISO 22000 standartlarında akreditasyon başvurusu kabul etmektedir. Bu kapsam bazı akreditasyon kurumlarında daha fazladır. Örneğin JAS-ANZ akreditasyon kurumu ISO 9001-ISO 14001-ISO 22000 beraberinde OHSAS 18001:2007, BS 7799-2:2002 ve ISO 20000:2005 standartlarında da akreditasyon yapabilmektedir.

Bazı akreditasyon kurumlarından akredite olan belgelendirme kuruluşlarının kendi ülkeleri dışında da ofisleri olduğundan bu akreditasyon kurumları aynı zamanda bu ülkelere gelip bu ofisleri incelemektedir. TÜRKAK dan akredite olan firmaların yabancı ülke ofisleri şüan yok denecek kadar azdır. Aşağıdaki şemalarda Alman Akreditasyon Kurumu (DAR) ve Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) 'ın 2008 sonu itibariyle verileri bulunmaktadır.

Şekil 3.5: DAR Akreditasyon İstatistiği¹²¹

Şekil 3.6: TÜRKAK Akreditasyon İstatistiği¹²²

¹²¹ <http://www.dar.bam.de/ast/state.html>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

¹²² www.turkak.org.tr. (Erişim Tarihi: 05.04.2009)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK); 27.10.1999 günlü, 4457 sayılı Yasayla kurulmuştur. Merkezi Ankara'da olmak üzere Başbakanlıkla ilgili, özel hukuk kurallarına tâbi, tüzel kişiliğe, idari ve mali özerkliğe sahip bir kurum olarak kurulan TÜRKAK, 15.05.2000 tarihinde ilk genel kurulunu yaparak yönetim ve denetim kurullarını oluşturmuştur. Kurum, 27.11.2002 tarihinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığının ilgili kuruluşu durumuna getirilmiştir¹²³.

Akreditasyon işlemlerinin gerçekleştirilmesinde çeşitli standartlar (ISO 17021, ISO 17024, ISO 45011 gibi) esas alınmakta ve TÜRKAK; akreditasyon için belirlenmiş temel ve özel koşullara uygunluk sağladığı yapılan denetimlerde saptanan, akreditasyon sisteminin gerektirdiği diğer önlemleri alan uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite etmektedir. TÜRKAK ISO 17011 Standardına göre ve ilgili kanun ve yönetmeliklere göre çalışmaktadır.

Kurum tarafından verilen hizmetlerden birisi de belge inceleme ve onaylama işidir. Kamu kurum ve kuruluşlarına sunulan akredite yönetim sistemi belgelerinin gerçek ve akredite bir belge olup olmadığı TÜRKAK tarafından incelenmekte ve uygun olduğu belirlenen belgeler onaylanmaktadır. Bu durum yabancı belgelendirme kuruluşlarını tercih eden firmalar için problem olmakta ve belgelendirme kuruluşlarının tercih edilebilirliğini azaltmaktadır.

Akredite edilen kuruluşlardan alınan %1'lik paylar çok düşük düzeylerde kalmakta, belge onaylama ücretleri en önemli gelir kalemini oluşturmaktadır. Belge onayı gelirleri, 2004 yılı toplam gelirinin %48'ini oluşturmuştur¹²⁴.

TÜRKAK' ın yapmış olduğu akreditasyon sayısı yıllar itibarıyla artmakta birlikte yeterli değildir. 2004'e kadar toplam 56 akreditasyon gerçekleştiren kurum, 2008 sonu itibarıyla 309'a çıkarmıştır. Bu sayı bazı gelişmiş Avrupa ülkelerine kıyasla düşüktür. TÜRKAK 2004 yılına kadar uluslararası alanda tanınırlık

¹²³ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

¹²⁴ Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

sorunlarını son dört yılda yapmış olduğu çalışmalarla çözmüş görünmektedir. TÜRKAK 4 Nisan 2006 tarihinde Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) ile Kalite Yönetim Sistemleri Belgelendirmesi, Test ve Kalibrasyon laboratuvarları ile Muayene Kuruluşlarının akreditasyonlarının uluslararası tanınabilirliğini sağlayan Çok Taraflı Tanınma Anlaşmasını (MLA) imzalamıştır. Bu anlaşmaların bir gereği olarak periyodik şekilde düzenlenen denetim (peer-evaluation) ve TÜRKAK'ın yapmış olduğu başvurusu doğrultusunda ürün belgelendirme, çevre yönetim sistemleri belgelendirme ve personel belgelendirme alanlarında da karşılıklı tanınma anlaşması imzalamaya yönelik Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) denetimi 14-18 Ocak 2008 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş ve ekim 2008 de kapsam genişletilmiştir¹²⁵. Ayrıca mayıs 2006 tarihinde imzalanan ILAC (Uluslararası Laboratuvarlar Birliği) ile TÜRKAK 'ın Uluslar arası tanınırlığı sağlanmıştır.

TÜRKAK IAF ile MLA anlaşmasında 26.10.2007 de QMS (Kalite Yönetim Sistemi) de 20.10.2008 tarihinde de EMS (Çevre Yönetim Sistemi) ve ürün sertifikasyonu konusunda tanınırlık sağlamıştır¹²⁶.

Kurumun faaliyetlerine başlaması diğer gelişmiş ülke akreditasyon kurumlarına göre geç olmuştur. Bu süreçte diğer akreditasyon kurumlarından akredite olan kuruluşlar faaliyete başlamış ve sayısal ve yeterlilikte üstünlük sağlamışlardır. Bu durum ülkemizde yabancı akreditasyon kurumlarından akredite olan kuruluşlara yaramış ve ülkemizde çok sayıda temsilcilik veya ofisleri açılmıştır. TÜRKAK'ın geç kurulması beraberinde Laboratuvar sektöründeki gelişime de olumsuz yansımış ve şuan 178 kuruluş TÜRKAK' dan akredite olabilmıştır. Bu sayının büyük bir kısmı resmi kurumların laboratuvarlarıdır. Yani özel sektör laboratuvarları yeterli seviyede değildir. Özel laboratuvarların akredite olmasına teşvik edilmelidir.

TÜRKAK dan Kalite Yönetim sistemi konusunda 31 firma akredite olmuş ve incelendiğinde bu firmaların kapsamlarının eksik olduğu ve bu eksikliğin en büyük nedeninin denetçi eksikliği olduğu ve bu durumun da personel akreditasyon noktasında desteklenmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

¹²⁵ <http://www.turkak.org.tr/Haberler/haberm1a2.htm> 10.10.2008

¹²⁶ Resolutions of the IAF, 22 Annual Meeting, IAF- AM -08-07, Sweden.

Uygunluk değerlendirme kuruluşlarının yaşamış olduğu sıkıntılara kalıcı çözümler getirilmeli ve problem yaşandığında çözümler bulunmalı.Ülkemizde sürekli artan danışmanlık firmalarının kontrol altına alınarak, yeterlilik testlerine tutulup sektörel problemlerin giderilebileceğini düşünüyorum.

Uluslararası anlamda TÜRKAK geçiş sürecini tamamlamış gözükse de kapsamı bazı akreditasyon kuruluşlarına göre daha az olmakla beraber personel bakımından da yeterli olmadığı görölmektedir. TÜRKAK da denetçi havuzunu genişletmesi beklenen bir sonuç olacaktır.

Sonuç olarak gelişim sürecinde belgelendirme de ,laboratuar hizmetleri de, gözetim ve ürün sertifikasyon ihtiyaçları da artacak TÜRKAK 'ın tüm bunlara hizmet verebilecek sistem alt yapısının olması ve kuruluşların yeterlilik ve etkinliğinin artması için rehberlik çalışmalarını aktifleştirmesi konusunun yeniden değerlendirme gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

KAYNAKÇA

a. Kitaplar, Makale, Tebliğ, Yıllık ve Tezler

Akın, B., Erol, B. ve Çetin, C., **Toplam Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemi**, İstanbul: Beta Yayınları, 2001.

Aksoy, H. İ., **Türkak ve Uluslararası Tanınırlık**, Ankara: Türkak Yayını, 2007.

Atadan, A., “Akreditasyonun Kamu Kuruluşlarına Faydaları”, **Önce Kalite** , Yıl: 16 Sayı: 111, Mayıs 2007.

Çağlayan, Z., “Türk Akreditasyon Sistemi ve Türkak”, **Standard Ekonomik ve Teknik Dergi**, 47 (553), Haziran 2008.

Çoruh, M., “Hastanelerde Kalite Belgesi Alma Girişimi ve Ötesi”, **Modern Hastane Yönetimi Dergisi**, Cilt 2, Sayı: 4, 1998.

Devlet Denetleme Kurulu, **Türk Akreditasyon Kurumunun (TÜRKAK) 2002, 2003, 2004 Yılları Eylem ve İşlemlerinin Araştırılıp Denetlenmesine İlişkin Rapor**, Ankara: DDK Yayın No 2, 2005.

Durgut, Ş., “TSE’nin Standardizasyon ve Kalite Faaliyetleri”, **Standart Ekonomik ve Teknik Dergi**, 38 (454).

Eroğlu, U. S., “Türk Standartları Enstitüsü’nün Faaliyetlerinin Rekabet Hukukuna Göre Değerlendirilmesi”, **DEÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, 8 (1), 2006: 150-199.

Ersoy, A., “Kalitenin Geliştirilmesinde ve Talebin Artırılmasında Standardizasyonun Önemi”, **Standart Ekonomik ve Teknik Dergi**, 26 (10), 1987.

Glidden, R., “The Contemporary Context of Accreditation”, **Challenges in a Changing Environment, Keynote Address For 2nd CHEA Usefulness Conferance**, 25 June 1998.

International Accreditation Forum (IAF), **Resolutions Adopted at the IAF 22nd General Assembly**, 19-21 October 2008, Stockholm, Sweden.

İTO, **CE Rehberi**, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2004-13.

Kovancı, A., **Toplam Kalite Yönetimi**, İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2004.

Kurgun, A., Kurgun, H. ve Yemişçi, A. D., “ISO 9001:2000 Belgeli Hizmet İşletmelerinde Düzeltici ve Önleyici Faaliyetlerin tüketici Tatmini Üzerindeki Etkinliğinin Değerlendirilmesi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 8 (4), 2006: 177-206.

Marburger, P., **Die Regeln der Technik im Recht**, Köln 1979.

Nussbaum, R. ve Simula, M., **The Forest Certification Handbook**, Toronto: Earthscan, 2005.

Öztürk, İ., “Avrupa Birliği'nde Akreditasyon”, **Yeni Türkiye**, 6 (35), Eylül-Ekim 2000.

Press, I., “The Quality Movement in US Health Care”, **Implications for Anthropology, Human Organization**, 56 (1), 1997.

Sterling, B., “Accreditation: Certifying Public Works Excellence”, **American City County**, Vol: 115, Issue:11, August 2000.

Şener, F. N., “Sürdürülebilir Orman Yönetiminde Sertifikasyon ve Akreditasyon Kavramları”, **II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi**, Isparta (SDÜ), 19-21 Şubat 2009.

TSE, **TS EN 45011 Ürün Belgelendirmesi Yapan Belgelendirme Kuruluşları İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2001.

TSE, **TS-EN-ISO 9000: 2000 Kalite Yönetim Sistemleri -Temel Kavramlar, Terimler ve Tarifleri**, Ankara: TSE Yayını, 2001.

TSE, **TS EN 17020:2004 Çeşitli Tipteki Muayene Kuruluşların Çalıştırılmaları İçin Genel Kriterler**, Ankara: TSE Yayını, 2004.

TSE, **ISO/IEC 17024: 2004 Uygunluk Değerlendirmesi -Personel Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2004.

TSE, **TS EN ISO/IEC 17025 Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2005.

TSE, **TS EN ISO/IEC 17011 Uygunluk Değerlendirmesi -Uygunluk Değerlendirmesi Yapan Kuruluşları Akredite Eden Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2006.

TSE, **ISO 17021 Uygunluk Değerlendirmesi -Yönetim Sistemlerinin Tetkikini ve Belgelendirmesini Sağlayan Kuruluşlar İçin Şartlar**, Ankara: TSE Yayını, 2008.

TÜRKAK, **Hizmet Ücretleri Rehberi**, Ankara: TÜRKAK Yayını, 2007.

Uğur, E., “Dış Ticarete Akreditasyon Önem Kazanıyor”, **AR-GE Bülten**, İzto Araştırma ve Meslekleri Geliştirme Müdürlüğü, İzmir.

27 Ekim 1999 Tarih ve 4457 Sayılı “Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”, a ilişkin Resmi Gazete.

02 Ekim 2001 Tarih ve 24541 Sayılı “Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonu Hakkında Yönetmelik” e ilişkin Resmi Gazete.

17 Ocak 2002 Tarih ve 24643 Sayılı “Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ile Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik” e ilişkin Resmi Gazete.

b. İnternet Kaynakları

“Akreditasyon ve Uluslararası Durum”, <http://www.turkak.org.tr/literat.htm>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

EA, Multi and Bilateral Agreement Signatories EA-01/08, <http://www.european-accreditation.org/n1/doc/ea-1-08.pdf>. (Erişim Tarihi. 05.04.09).

ISO, “About ISO”, <http://www.iso.org/iso/about.htm>. (Erişim Tarihi: 05.04.2009).

ISO, “The ISO Survey-2007”, <http://www.iso.org/iso/iso9000-14000/pdf/survey2007.pdf>. (Erişim Tarihi: 05.04.09).

Süer, S., “Metroloji ve Uygunluk Değerlendirmesi, Bilimsel ve Endüstriyel Metroloji Arasındaki İşbirliği Yakın İlişki Gereklere”, http://www.icas2007.org/sunumlar/Sermet_Suer.pdf, (Erişim Tarihi: 12.03.2009).

<http://www.european-accreditation.org/content/ea/members.htm>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

www.tse.org.tr.

<http://www.aplac.org/about.html>. (Erişim Tarihi: 25.10.2008).

<http://www.apec-pac.org/pacmember.php>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

<http://www.atal.tubitak.gov.tr/istanbul/AtakanBasturk/Haberler/291102.htm>. (Erişim Tarihi: 16.08.09).

<http://www.dar.bam.de/ast/state.html>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

<http://www.european-accreditation.org/content/ea/members.htm>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

<http://www.iaac.org.mx/English/MlaRec.php>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

<http://www.iaf.nu/>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

<http://www.ilac.org/>. (Erişim Tarihi: 30.12.2008).

<http://www.lab-cevreorman.gov.tr/download/glp/1.pdf>. (Erişim Tarihi: 12.03.2009).

<http://www.tse.org.tr/Turkish/kalibrasyon/onsoruoncevap.pdf>. (Erişim Tarihi: 05.04.2009).

www.turkak.org.tr. (Erişim Tarihi:05.04.2009).

<http://www.turkak.org.tr/Haberler/haberm1a2.htm>. (Erişim Tarihi: 10.10.2008).

<http://www.turkak.org.tr/org.htm>. (Erişim Tarihi: 10.04.2009).

www.turkak.org.tr/akredite/deney.htm. (Erişim Tarihi: 10.04.2009)

<http://www.turkak.org.tr/literat/mkl2.htm>, (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

<http://www.turkak.org.tr/literat/mkl1.htm> (Erişim Tarihi: 10.07.2008).

<http://www.turkak.org.tr/akredite/personel.htm>. (Erişim Tarihi: 25.12.2008).

<http://www.turkak.org.tr/akredite/urun.htm>. (Erişim Tarihi: 25.12.2008).

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mehmet CEYLAN

Doğum Yeri : Sandıklı

Doğum Yılı : 1975

Medeni Hali : Evli

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise : 1989-1992 Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesi

Lisans : 1993-2000 Gaziantep Üniversitesi, Makine Mühendisliği

Y. Lisans : 2005-..... Muğla Üniversitesi S.B.E. Kamu Yönetimi

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

2003-2004 EuroCons Eğitim ve Danışmanlık Ltd. şirketinde Genel Müdür

2004-.... TQCSI TÜRKİYE Ltd. Şirketinde Şirket Müdürü

2006-.... TRB Belgelendirme Ltd. Şirketinde Şirket Müdürü

2007-.... Profesyonel Çevre – Gıda Laboratuvarı Ltd. şirketinde Koordinatör